

Dads

1976

LATVIJAS PSR ŽURNĀLISTU SAVIENĪBA

DADZIS

1976

IZDEVNIECĪBA «ZVAIGZNE»
RĪGĀ 1975

BEZ
KAFI

Vija

Badzis

03
Да 087

Союз журналистов Латвийской ССР

ДАДЗИС-1976

Издательство «Звайгзне»

Рига 1975

На латышском языке

Составитель Я. Яунземс

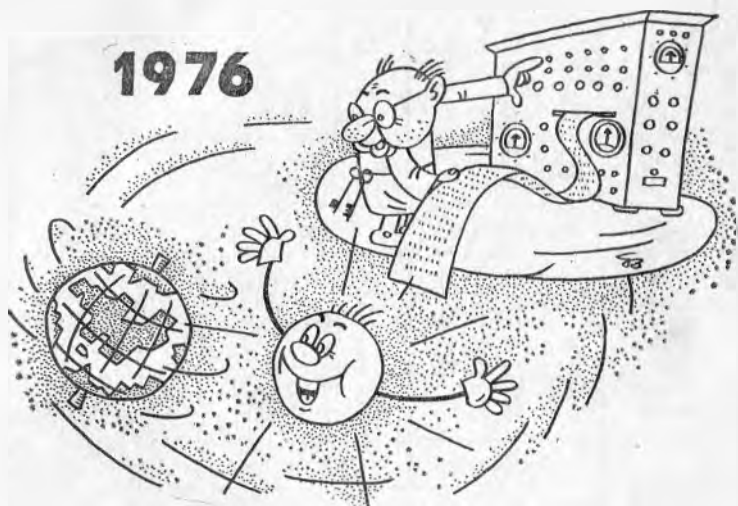
Художник И. Мелгайлис

Sastādītājs J. Jaunzems

2-303
M #02(11)-75 79

© Latvijas PSR Žurnālistu
savienība, 1975

LAIKA SKAITĪSANA LATVIJAS PSR

Latvijas PSR, tāpat kā visā PSRS rietumu daļā uz rietumiem no $37^{\circ}30'$ austrumu garuma meridiāna, lieto otrās laika joslas vidējo laiku — tā saucamo Maskavas jeb Austrumeiropas laiku. Tas ir par divām stundām priekšā tā saucamajam pasaules laikam. Par pasaules laiku pieņemts skaitīt tā meridiāna laiku, kas iet caur veco Griničas observatoriju (Londonā). Tas ir t. s. nulles meridiāns, no kura skaita ģeogrāfisko garumu.

Ar PSRS Tautas Komisāru Padomes dekrētu 1930. gadā visā Padomju Savienībā pulksteņus pagriezta par vienu stundu uz priekšu. Tas tika izdarīts, lai pilnīgāk izmantotu dienas gaismu. Pēc šī dekrēta latād 2. laika joslā faktiski laiku skaita pēc 3. joslas (t. i., pēc 45°

meridiāna), tālāk 3. joslā — pēc 4. utt. Šādu laiku, kuram pieskaitīta viena stunda, sauc par attiecīgās joslas dekrēta laiku.

Parasti, runājot par kādas joslas dekrēta laiku, saīsināšanas dēļ vārdu «dekrēta» izlaiž, ja ar to nerodas pārpratums. Tā, piemēram, ja saka «Maskavas laiks», tad parasti ar to jāsaprot Maskavas dekrēta laiks. Līdzīgi, ja 3. un tālākās joslās raksta un saka «vietējais laiks», tad ar to jāsaprot attiecīgās joslas dekrēta laiks.

Visi laika apzīmējumi šajā kalendārā izteikti Maskavas (dekrēta) laikā, kurš tād ir 3 stundas priekšā pasaules (Griničas) laikam.

Saules un Mēness lēktu un rietu brīži aprēķināti Rīgai. Tie rāda Saules un Mēness augšējās malas redzamā lēkta un rieta brīdi, t. i., ievērojot gaismas laušanu (refrakciju) Zemes atmosfērā. Mēnesim ievērota arī paralakse — leņķis starp skata virzienu uz Mēnesi no Zemes centra un no novērošanas vietas (šajā gadījumā — no Rīgas).

GADALAIKI 1976. GADĀ

Pavasara sākums	-- 20. martā	p.kst. 14 50
Vasaras	„ — 21. jūnijā	„ 9 24
Rudens	„ — 23. septembrī	„ 0 48
Ziemas	„ — 21. decembrī	„ 20 36

Gadalaiku sākumu nošaka Saules atrašanās noteiktās ekliptikas vietās — pavasara punktā, vasaras saulgriežu punktā, rudens punktā un ziemas saulgriežu punktā. Gadalaiku atkārtosšanās periods ir t. s. tropiskais gads, kas vidēji ir 365 dienas 5 stundas 48 minūtes 46 sekundes garš. 1976. gada tropiskā gada sākuma brīdis ir 1. janvārī plkst. 8^h17^m.

Zeme perihēlijā (vistuvāk Saulei) atrodas 4. janvārī plkst. 14^h16^m, attālums apmēram 147 miljoni km.

Zeme afēlijā (vistālāk no Saules) atrodas 3. jūlijā plkst. 6^h19^m, attālums apmēram 152 miljoni km.

APTUMSUMI 1976. GADĀ

1976. gadā notiks divi Saules un divi Mēness aptumsumi.

1. **Gredzenveida Saules aptumsums 29. aprīlī** redzams Eiropā, Āfrikā, Āzijā (izņemot tās austrumu daļu), mazliet Ziemeļamerikas austrumu daļā, bez tam Atlantijas okeānā, Ziemeļu Ledus okeānā un Indijas okeāna ziemeļdaļā. Aptumsuma centrālā josla sākas Atlantijas okeānā, tad iet caur Ziemeļāfriku, Vidusjūru, Turciju, PSRS teritorijā caur Armēniju, Azerbaidžānu, Kaspijas jūru un Vidusāzijas republikām; josla izbeidzas Tibetā, Saulei rielot. Visur citur, arī Latvijā, novērojams daļējs aptumsums.

Pie mums aptumsuma gaita ir šāda:

	Rīgā			Liepājā			Daugavpilī		
	st	m	s	st	m	s	st	m	s
Pirmais kontakts	12	35	50	12	31	35	12	36	15
Vislielākās fāzes brīdis	13	52	21	13	47	58	13	55	35
Pēdējais kontakts	15	08	12	15	04	19	15	13	39
Vislielākā fāze	0,452			0,448			0,486		

Par lāzi sauc Saules diametra aptumšoto daļu. Jāievēro, ka daļēja aptumsuma laikā uz Sauli var skatīties tikai caur tumšiem filtriem, piemēram, caur nokvēpinātu stiklu, melnu fotoplati vai tml. Parastās saulesbrilles vai foto filtri šim nolūkam ir pārāk gaiši. Vislabāk aptumsuma gaitu novērot ar teleskopu vai binokli, projicējot Saules attēlu uz balta ekrāna. Nekādā ziņā nedrīkst skatīties teleskopā vai binokli tieši uz Sauli — tā var pat pilnīgi zaudēt redzi!

2. **Daļējs Mēness aptumsums 13. maijā** redzams Eiropā, Āfrikā, Āzijā, Austrālijā un Antarktīdā, kā arī Klusajā okeānā un Indijas okeānā.

Aptumsums redzams arī Latvijā. Tā gaita ir šāda:

Daļēja aptumsuma sākums	plkst. 22 15,7
Vislielākās fāzes brīdis	„ 22 54,3
Daļēja aptumsuma beigas	„ 23 32,9
Vislielākā fāze ir tikai 0,127,	

3. Pilns Saules aptumsums 23. oktobrī novērojams vienīgi Āfrikas austrumu daļā, Indijas okeānā, Austrālijā, mazliet tas skar arī Antarktīdu, Dienvidāziju un Kluso okeānu. Latvijā nav redzams.

4. Pusēnas Mēness aptumsums 6. un 7. novembrī redzams Eiropā, Ziemeļu Ledus okeānā, pa daļai arī Āzijā, Āfrikā, Amerikā, Atlantijas okeānā un citur. Mēness sāk ieiet Zemes pusēnā 6. novembrī plkst. 23 46, iziet no tās — 7. novembrī plkst. 4 16, bet šie brīži praktiski nav novērojami. Vienīgi vislielākās fāzes brīža (plkst. 2 01) tuvumā var manīt nelielu pilna mēness diska satumsumu. Vislielākā fāze (Mēness redzamā diametra daļa, kas ieiet pusēnā) ir 0,864.

MĒNESS FĀZES

jauns Mēness pilns Mēness
3 pirmais ceturksnis pēdējais ceturksnis

જાન્યવારિસ

— Neūksties, vecais, iedod labāk korķuviļķi!

Pirms 100 gadiem

VECAS VĪLAS PADARĪT ASAS

Vecas vīlas varot uz tādu vīzi padarīt asas: vecas vīlas vajagot ar potašu labi iztīrīt un tad tām likt nožūt. Kad tas ir padarīts, tad paņem vienu daļu zēveles-skābes un 6 daļas ūdeņa un šinī maisījumā vīlas ieliek uz 5 minūtēm, tad pielej jaunu maisījumu klāt, tas pastāv uz vienas daļas salpetera-skābes un 6 daļām ūdeņa, un tad vīlām vajaga palikt 40 minūtes. Kad vīlas 40 minūtes mirkušas, tad tās izņem, nožaude un ar eļļu iesmēre. Caur šādu darišanu vīlas paliekot tik asas, it kā tās būtu jaunas.

«Mājas Viests»,
1876. g. 3. Janvārī

LAUKSAIMNIEKA LASIŠANAS AUGĻI

Labo pie laika! «Klausaties,» Kristaps' sacīja uz savu nama kungu, «mūsu jumfam trūkst viens dakstiņš!» — Bet laiskais namakungs atrunāja: «Ne kas; viens dakstiņš vairak vai mazak, tas ne ko nekaiš!» — Ar laiku nāca vējš, spraudās caur caurumu jūmtā un izsvieda vēl citus dakstiņus. Tad nāca lietus un sniegs pa jūmtu iekšā, iekortelējās augšienē un sāka baltus pūdināt.

Beidzot vajadzēja nākt arī cimermanim, jo nams bij jau pie galnās. — «Glūži slihta lieta,» cimermanis sacīja, «bez simts rubļu es nevaru jūsu nama vainu salāpīt. Priekš pāri gadiem, kad tikai tas viens dakstiņš trūka, tad saprotams vainai varēja līdzēt ar maz kapeikām.»

«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 28. Janvārī

FEBRUARIS

— Tik liela mēroga sacensībās es piedalos pirmo reizi... E. Kungs

Bez vārdiem.

E. Ošs

Pirms 100 gadiem

ĀRZEMES ZIŅAS

No Parīzes. Tur kāds fabrikants esot izgudrojis tādas kurpes, kas ir kurinajamas, un cits kāds gudrinieks Briseles pilsētā atkal izdomājis taisīt tādu spieķi jeb nūju, kas ir kurinājama. Ja vēl izgudrotu kurinājamu cepuri, tad gan varetu pret to sīvako ziemu attureties, ja tādas kurpes apautu, tādu cepuri galvā uzliktu un tādu spieķi rokā turētu.

«Mājas Viesis»,
1876. g. 7. februāri

DAŽADAS ZIŅAS

Iz Viļņas guberņas. Avīzēm tiek ziņots, ka šogad neliekot ne maz vairs zirgi zagti. Tādu teicamu būšanu šī zeme ir panākuse ne vis caur zagli atgriešanos no blēdībām, nedz arī caur policijas īpašu uzcītību, bet caur to, ka šie liels barības trūkums un tadēļ zirgi palikuši pārāk laļi. Zagļi atraduši, ka ne-esot vairs vērtēs nodarboties ar amatu, kas tik niaz peļņas atmetof.

«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 18. februāri

MARTIS

Bez vārdiem.

I. Melgailis

— Pagājušajā ziemā, liekas, te viens nokēra divus krietnus asarus..

E. Kungs

Pirmie 100 gadiem

ROZE UN NEAIZMIRSTELE

Jauka roze ziedos koši
Ceļa malā dižojās;
Skaistumā ta cere droši,
Ka to skait' pie dievības.

Klusā vietā, vientulībā,
Uzzied neaizmirstele;
Acīs atspīd nevainība;
Prasīta viņas drēbīte.

Stalfai rozei ziedus šķīna
Ceļinieki kārigi;
Savā dārgā kronī pina
Brūte neaizmirsteli.

«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 24. martā

DAŽADAS ZIŅAS

Grīvas miestīņē, netāl no Dinaburgas, šinī pavasarī ficis tā pārplūsts, ka liela daļa iedzīvotāju salīduši uz jumiem, un pa ielām braukuši lai-vās Daugavmalis pārplūdis 9 verstu tālumā.

«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 31. martā

APRILIS

DB. 74.

Bez vārdiem.

D. Breiķšs

Pirms 100 gadiem

DAŽADAS ZIŅAS

No Tulas. Kā Maskavā divi ģimnazisti devušies ceļā uz Hercegovinu, tāpat šie divas ģimnazistes, caur Robinsona un citiem stāstiem pamudina-
tas, nodomājušas doties — ne uz kādu tukšu salu, bet — uz mežu un tur vientuļu dzīves jaukumus baudīt. Viņas savu nodomu arī tiešām izpildīja. Bet policija tās drīz uzgāja un atveda atkal pie vecakiem. Priekš savas vientuļu dzīves viņas bij līdz paņēmušas: sēr-

kociņus, divi sālstrauciņus un šņori; vēl atrada pie viņām 42 rbļ. naudas. Uz to jautājieni, ko gribējušas ar šām lietām darīt, viņas atbildeja: šņore bijuse vajadzīga priekš zaķu un citu meža-zvēru ķeršanas, sērkokociņi priekš uguns uzkuršanas un sāls — cepetim.

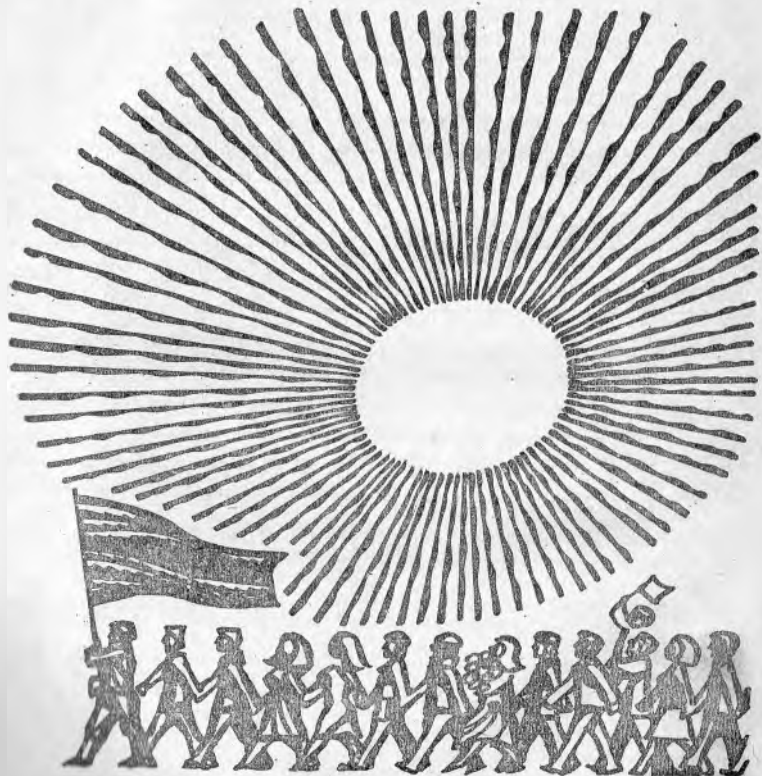
«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 14. aprīlī

DAŽADAS ZIŅAS

RTgā. No 1. aprīļa politehnikā virs āras durvim ir ietaisīts normal-pulkstens, t. i., tāds riktīgs pulkstens, pēc kura citiem pulksteņiem ja-
lurās.

«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 20. aprīlī

MAUS

Bez vardiem.

I. Meigallis

Pirmā loogadiem

NEPASIGA LAULIBA

Ilina: Vai esi jau dzirdejuse, Olga, kādā nepasīgā laulībā Klara grib doties?

Olga: Par nepasīgu laulību to vis nevar saukt, jo viņas brūngans esot — skunstmālderis.

Elma: Ja, bet viņš mālejojot tikai — z e m n i e k u s.

«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 7. maijā

NE TIK MUĻĶĪGI, KĀ IZLIEKĀSI!

I

«Izskaidrojiet savas sūdzības jel kārtīgi!» kāds advokats uzblāva zemniekam. «Ar jūsu muļķībām jau nevar vairs ilgāk paciesties.»

«Ak cienīgs advokata kungs!» zemnieks vientiesīgi atteica: «nejaunojaties vis tā par zemniecību muļķībām; aptaustiet tik savu portmoneju (naudas-maķeli), tad gan atminēsaties, ka tas ne viscaur zemnieku gudrībām tik tukls piebriedis.»

II

Kolmarā, Elfasē, nesen kāds advokats nomirdams norakstīja 100,000 franku ārprātīgo namam. «Es esmu šo naudu,» tā viņš teica, «no šīs pilsētas nereem pelnījis; tadēļ es viņiem tagad tikai atdošu, ko no tiem dabūjis.»

«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 7. maijā

Jūnijs

Bez vārdiem.

U. Mežvilks

Pirms 100 gadiem

DAŽADAS ZIŅAS

No Smolenskas. Uz šejienes dzelzceļa staciju 18. maijā naktī atnesa lielu, ar skārdu apsistu lādi, kurā, kā viņas nodevējs teica, afrodoties dažada prece. Šis gribof ar nākošo vilcienu, kas plkst. 1 1/2 piebraukšot, doties uz Minsku. Lāde tika nolikta ekspedīcijā uz pieņemšanas-galda, blakus citām sūtamām pakām. Līdz gaidamā vilciena atnākšanai visi bij aizgājuši; ekspedīcijā palika tikai

vaktnieks, kas ne tāl no galda, uz sola, snauzdams sēdeja. Tā tad pilna klusība bij. Uz reizi izceļās savads troksnis, no kura arī vaktnieks pamostās. Viņš paceļ galvu un pamana, ka lādei vāks kustās un ceļās uz augšu. Uz viņa saucienu drīz rodās citi dzelzceļa čenetaji un viņu brīnišanās nebij maza, kad beidzot ieraudzīja iz lādes iznākam lielu spēcīgu bārdaini, kuru nu piesauktie žandarmi saņēma cieti; līdz ar viņu tika no lādes nodevējs sacietināts. Pie bārdainās preces atrada bunti muķizeru, ar kuriem viņš laikam bij nodomājis citas pakas gruntīgi revidierēt.

«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 2. jūnijā

CAUR KO ATŠKIRĀS CILVĒKS NO LOPAI

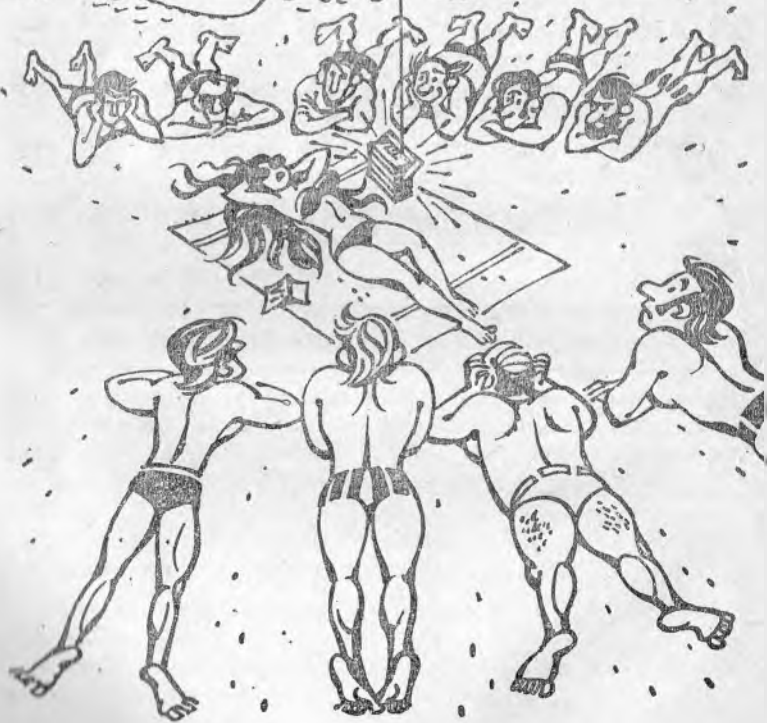
A. Bet, Jēc, tu jau šodien pa visam nedzeri!

B. Man neslāpst.

A. Nu klaus, kad cilvēks dzertu tik daudz, kad tam slāpst, caur ko tad viņš labāks būtu ne kā lops?

«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 30. jūnijā

Julijs

— Manejais nodevies zcmūdēns sportam ar visu sirdi!

D. Breikšs

Pirmais loogadiem

IEKŠZEMES ZIŅAS

No Kurzemes. Ka puīšu naktsvazašanās daudz skādes un negoda dara, to pieredzam it bieži. Labi, ka tādai netiklībai visadā vīzē preti stājās. Zfrā Juni Brocenes pagasta vecākais sasauca vietnieku pulku un ar tiem kopā nosprieda: «Ka katram saimniekam vajag uz to cieti lūkot, ka meitas negul laukā, klēft, šķūnī un ēk—augšās; bet ka ikkatrai būs istabā savā vietā gulēt. Ja kāds šo spriedumu pārkāpj, tas strāpejams pirmo

reiz ar 1 rubli, otrreiz ar 2, trešoreiz ar 4; un ceturto reiz ar 8 rubļi u. t. pr. Un ja meitas šim spriedumam tiši preti dara, tad viņas krīt strāpē. Puīši pēc likumiem kā vazaņķi strāpejami.» Tai 9tā Juni sasauca visus saimniekus, un tiem tad šo spriedumu priekšā lasīja. Pēc to visi saimnieki apakš šo spriedumu parakstījās vienprātīgi un labprātīgi. Ceresim, ka jaunekļi sargās paši savu godu, tad arī nevajadzēs likumu bārgumu palīgā saukt. Gaismas bērniem gaismā jastaiga.

(L. A.)

«Mājas Viests»,
1876. g. 3. jūlijā

Augusta

— Tulīt ies vaļat Gāzes pedālis līdz grīdai!

I. Melgailis

— Vai tiešām jums katru dienu nepieciešams pusstops?
-- Nav obligāti... Tikai tad es nespēju strādāt radoši!

I. Melgailis

Pirms 100 gadiem

JAUNAKĀS ZIŅAS

No Rīgas. Šo otrudien pirmā lokomotive (damfrati) brauca par jaunbūveto Rīgas—Tukuma dzelzceļu mēģināšanas dēļ. Pirmā braukšana labi izdevusēs un tika no klātbūdamiem ar lielu gavīlešanu apsveicināta.

«Mājas Viesis»,
1876. g. 7. augustā

DAŽĀDAS ZIŅAS

No Valmieras. 16. un 17. augustā še bij, kā ik gadus, zemnieku zirgu izstāde, un pēc tam zirgu provešana vezumu—vilkšanā un skriešanā. No 12 izstādītiem zirgiem visvairāk tika uzslavēta un dabūja pirmo goda—algu no 20 rbļ. — kāda Koku muižas saimnieka ķēve. Vezumu—vilkšanā par visiem zirgiem pāraka izrādījās Valmiermuižas saimnieka P. Purina ķēve; viņa vilka 345 pudus iekš 3¹/₂ minūtēm 140 asis tālu un pelnīja pirmo goda—algu no 60 rbļ. Skriešanā pirmo goda—algu ieguva kāds Kaugeru muižas saimnieks, starp 6 konkurentiem.

(Rīg. Cfg.)

«Balīijas Vēstnesis»,
1876. g. 25. augustā

SEPTEMBRIS

Pirms 100 gadiem

BRUNČU KARŠ

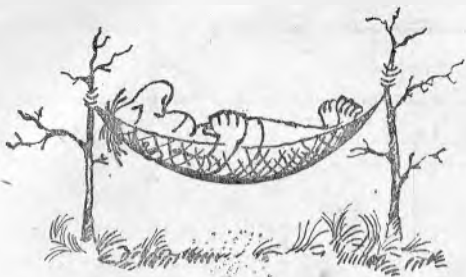
Brīvē Ziemeļ-Amerikā dāmas ir sākušas cīnīties sev brīvību izkarot, brīvību pret vīru tiraniju (varmācību) un brīvību pret modi. Tāda karošana nofiek it īpaši mītiņos jeb sapulcēs. Tā izgājuša mēneša beigās Filadelfijā tureja tādu sapulci tā sauktā «Amerikas svabada drēbju sabiedrība», kas neizdzēšamu naidu brunčiem zvērejuse; brunču vietā šī sabiedrība vēlās «šķīlestu drēbju formu priekš kājām, tāpat kā priekš rokām».

Ar citiem vārdiem sabiedrība negrib ne ko vairs dzirdēt no tagadejām šlepēm un citām tādām liekām modēm; viņas grib bikses, tikai biksēs viņas redz cilvēkam pieklājīgu kāju-apģērba formu. Tikai viena dāma, Merriveter, aizstāveja brunčus, jo šlepe dodot sievietēm lielāku svaru pasaulē ne kā bikses. Bet viņas balss šai asā mēju karā bij — balss tukšnesī. Sapulce gandrīz ar visām balsīm nosprieda, ka sievietēm turpmāk tāpat kā vīriešiem jānesa bikses. Punktum!

«Balijas Vēstnesis»,
1876. g. 29. septembrī

OK OBRIS

Bez vārdiem.

T. Sergijenko

Pirms loogadīem

IEKŠZEMES ZIŅAS

No Leišlem. Pie kādas Leišu sādžas kādu nakti bija briedis uz aizsaluša ezera gājis dzert meklēdams un gar zemi pakritis. Sādžas ļaudis rītā briedi ieraudzījuši, iet pie priekšnieka jeb voita un izstāsta tam to lietu. Voits tūlīt iemauktus un sedlus paķēris sauca kādus 15 vīrus līdz, būšot briedi lēnam no ledus novilkot un tad šis jāšot uz muižu dzimtkungam par dāvanu fo atdot. Viss ari izdevās, bet tik ko voits briežam mugurā tika un vīri briedi vajā palaida, stiepa briedis, lai gan voits atspēries tureja, ar savām slaikām kājām uz mežu projam. Kad nu pie meža nāca, tad jav nabaga voits ar visiem sedliem briežam zem vēdera nogriezās, kamēr mežā pazuda. No tā laika vēl nav voits mājās pārnācis, laikam būs muižai garam aizlaidis.

Blauvas Eduards
«Mājas Viesis»,
1876. g. 9. oktobrī

APAKŠ KĻAVAS

Katrureiz, kad garām eiju,
Zem šās kļavas apstājos,
Mekleju še mīlās seiju,
Putnu dziesmas paklausos.

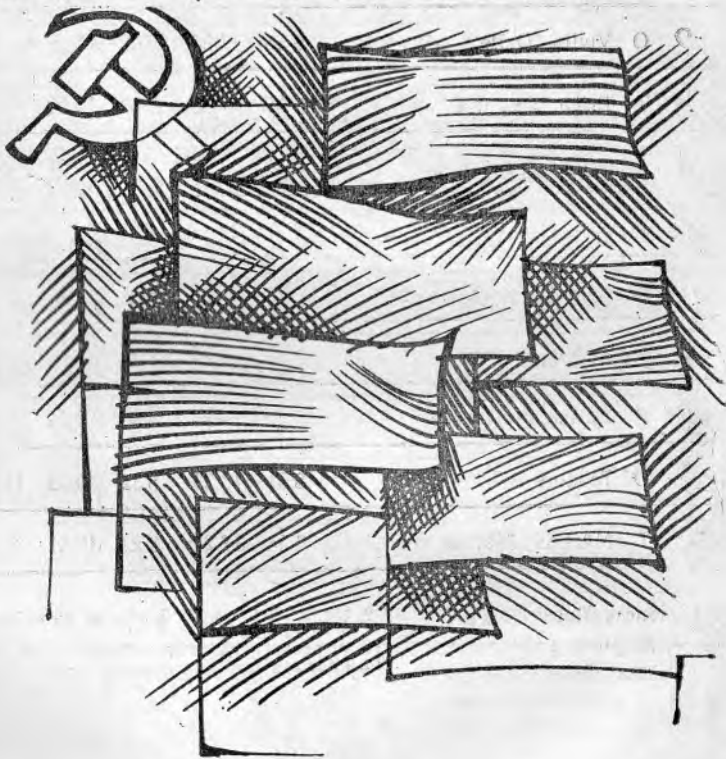
Atminos fo vārdu dziļu,
Dziji mizā iegrieztu,
Dažu sapņojumu mīļu,
Pavēn't še sapņotu. —

Apklususi putnu dzeja,
Sapņojums ir izgaisis,
Nozudusi mīlās seja,
Raksts, kas mizā, izdzisis.

Bērziņš

«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 13. oktobrī

NOVEMBRIS

← Nu gan tu esi nošāvis buku!., Priekšnieks vēl bisi nebija
pielicis pie pleca!

E. Oša

Pirms 100 gadiem

ĀRZEMES ZIŅAS

No Parīzes ir kādai Vācijas avīzei piesūtītas šādas grūti ticamas ziņas: «Kāds vecs kungs, kas 101 gadu vecs, ir apprecējis vecu dāmu, kas 99 gadus veca. Kāds cits sirmgalvis, kam bija 85 gadi, apprecēja jaunu meitu no 18 gadiem. Kāda sieva, kas tikai 9 gadus apprecēta, ir astoņas reizes dzemdejuse trinišus, tā ka viņa ir 24 bērnu māte. Visi bērni ir meitenes.»

«Mājas Viesis»,
1876. g. 6. novembrī

RIGAS LATV. BIEDRĪBA
SVĒTDIEN, 28. NOVEMBER Š. G.

ANDREJU-BALLE.

Biljetes priekš biedriem un dāmām pa 50 kap., laucinlekiem 1 rubl. ir balles vakarā pie kases dabujamas. — Iesākums plkst. $\frac{1}{2}$ 9, beigums p. 3; biedrības rūmes tiks slēgtas pulkst. 4 naktī. — Biedru kārtes uzrādamas.

Kārtības komisija.

«Mājas Viesis»,
1876. g. 27. novembrī

DECEMBRIS

— Tev tikai darbs un darbs... Bērniem nemaz neatliek laika!

M. Ramane

Pirms loogadiekas

DAŽĀDAS ZIŅAS

No Jēkabpils. Mūsu klusā mierīgā pilsētā, kur ne kad ne kas svarīgs nemēdz notikt un no kuras kā no kādas šķīstas jaunavas avižnieki līdz šim ne ko nav spējuši stāstīt, ir uz reizi slaveno pilsētu rindā stājusēs, — jo šē nu arī kas svarīgs noticis; proti, kāds pa visam nešķīsts lops —

saki: kuilis — iekoda godīgam Idelam Volvam Mendelsonam biksēs. Par tādu nedzirdētu negantību visa pilsēta tūlīt sacēlās kājās. Policija pavēlēja, ļaudīm par lielu apmierināšanu, ka turpmāk ne tik vien kuilji, bet arī cūkas ne maz vairs nav jālaiž uz ielas. — Tagad pēc šā levērojama varoņu darba mūsu pilsēta varēs atkal kādu laiku atpūsties.

«Baltijas Vēstnesis»,
1876. g. 15. decembrī

LAIMONIS VÄCZEMNIEKS

ĢENIJA PIEDZIMŠANA

Dzejnieks atnesa dzejoli:
«Ko kavē, to nenokavē».
Redaktors lasīja, lasīja
Un iesāka autoru slavēt.

«Kāds rindu un bezrindu mezglojums!
Tik dziļš un reizē — fik paprastsi
Kā sakrustots krustām un pārkrustām!
Patiešām, neko nevar saprast!»

Nu fieši tas, kas mums vajadzīgs,
Lai tirāzu kuplinātul
Mēs ņemam!
Mēs mīļuprāt drukājam
Nodabā:
«ASINIET PRĀTU!»

Agrākos laikos ļaudis rudens tuvošanos esot vērojuši pēc dzērvem un pelēm. Ja dzērves, žēli kliegdamas, skrējušas uz siltajām zemēm un peles piekto reizi sabērnojušās, tad visi zinājuši, ka nupat ar vasa-riņu ir cauri.

Mūsdienās lauku ļaudīm uz dzērvēm un pelēm vairs nav jāskatās — par tuvo rudeni var droši spriest pēc skolotāju parādīšanās. Tiklīdz naktis izstiepjas pagaras un rītos no zemām vietām nāk migla, skolotāji sāk lūgties brašus, bārdainus jaunekļus, lai viņi ir tik laipnīgi un nāk uz skolu turpināt savu izglītību.

Tie jaunekļi, kam ir laba redze, skolotājus pamana jau laikus un tūdaļ lec mugurā «Javai» vai «Ižam». Spurkšķis, — un jauneklis ar nepabeigto izglītību ir pazudis zilajās tālēs. Pārējie, kam redze tik laba nav, pamukt nespēj, tāpēc viņi ir spiesti skolotājus uzklausīt. Daži to dara ar pārspilēti svinīgu ģīmi, citi smīn, viens otrs mierīgi uzpipē, kā nu kurš.

Aurenieku kolhoza mehānisko darbnīcu puiši uzvedās daudz solidāk. Nekādas smīnēšanas, nekādas pipēšanas! Taisnība gan, pagājušgad Eidis skolotāju Buku drusku pavilka uz zoba.

— Sakiet, lūdzu, — viņš vientiesīgi vaicāja, — vai pēc skolas beigšanas man maksās lielāku algu?

Buks drusku apjuka.

— Redziet ... Atalgojums, tā sacīt ... Tas atkarīgs no padarītā darba, no kvalifikācijas... Bet jūsu garīgais apvārnis noteikti kļūs plašāks, padziļināsies jūsu interese par literatūru, par mākslu ...

— Vai, tad man būs jāpaliek bez biksēm, — Eidis izbijās. — Tā māksla maksā baltu naudu, bet es pelnu tikai četrus simtus mēnesī!

Buks sāka lēnītēm stāstīt, ka izglītība cilvēkam esot spārni, kas to paceļot pāri sīkiem materiālas dabas apsvērumiem.

— Jums radīsies vēlēšanās zināt arvien vairāk un vairāk, jūs meklēsiet atbildes uz tūkstoš jautājumiem...

— Bet vai es nesajukšu prātā? Man ir diezgan švaka galva.

Pārējie puīši — Koļa, Janka un Vilis — piekrīzdami pamāja. Jā, Eidis ir ar pašvaku galvu, mēs to varam apliecināt.

Vēlāk, kad Buks aizgāja, Eidim bija neliela saruna ar mehānisko darbnīcu vadītāju Putraimu.

— Kāpēc tu, lamzaks, to cilvēku nerroji? — Putraims jokotājam sirdīgi uzbrēca. — Viņam ir likts staigāt rinķī, un viņš staigā!

— Klārs! — Eidis, drusku nokaunējies, atbildeja. — Es jau saprotu, katram savs krusts jāstībī.

Ar nelielo vārdu pārmaiņu mācīšanās lieta vēl nebeidzās. Pēc pāris nedēļām kolhoza priekšsēdētājs Krēķis darbnīcu vadītājam Putraimam tā, starp citu, ieminējās:

— Jā, par to skolu... Man rajonā aizrādīja, ka mūsu puīši negribot mācīties. Pabiksti bišķi savus kumelus, lai rikšo pie Bukai!

Vieglī pateikt — pabikstīl Putraims skaidri jūta, ka tur bez brēķšanas un preli spardišanās neiztik.

Sākumā, kamēr par izglītības turpināšanas nozīmi un lielo lomu cilvēka dzīvē Putraims runāja abstrakti, puīši piekrīzdami klanīja galviņas un murmināja:

— Nu ja, zubrīties vajaga, kā tad...

Bet, tiklīdz runāšana kļuva konkrēta, stāvoklis radikāli mainījās.

— Apžēlojieties, biedri Putraim! — Koļa pārbijies iebūrās. — Man taču kolhoza estrādes orķestrī jāpūš saksis! Pa kuru laiku es varu mācīties? Nē, nē, lai mācās Janka, lai mācās Vilis un Eidis, es, goda vārds, nevarul!

Diemžēl arī Janka mācīties nekādī nevarēja, jo viņam mājās bija ļoti smagi apstākļi — slima māte, gaudens tēvs un pavasarī pirktajai cukai rinīts.

— Man katru dienu jācērt malka, jānes ūdens, jātīra tam slimajam lopam aizgalds... Tur jau neatliek laika sevi apkopt, kur nu vēl mācīties!

Tad nāca Viļa kārta.

— Vai tu, puisīt, apjēdz, ka izglītība ir gaismas avots, logs uz pasauli un garīga bagātināšanās? — Putraims viņam lēnīgi jautāja.

Viļis nenoliedza, ka izglītība ir gaisma, logs un bagātināšanās. Bet kāpēc tieši viņam jābūt tam aunam, ko upurē uz izglītības altāra? Eidis savukārt baidījās, vai viņš pēc vidusskolas beigšanas netiks nolikts pie papīru čabināšanās un tad vairs nenāks platais rublis. Lūk, Cimdīņš, las gan var atļauties turpināt izglītību, tam aizziņa nekāda lielā nav.

Patiešām, Cimdīņa alga liela nebija, viņš strādāja par rezerves daļu noliktavas pārzini. Bet viņam bija četri bērni, turklāt katrs bērns no citas sievas, un četru bērnu tēvu dzīti skolā nebūtu cilvēcīgi.

Varbūt pamēģināt pielautz kādu no večiem, nu, sacīsim, to pašu Pagalīti? Pasolīsim viņam drusku piesviest pie algas...

Nē, Pagalītis pat ar tādiem nosacījumiem nebija ar mieru.

— Es vēlreiz atkārtuju: kas negrib palikt traks, tam no skolu būšanām ir jāturas tālāk. Ko dos man tie pieci liekie rubļi, ja nebūs vairs prāta skaidrības? Tāpēc atkāpies, sātan, ar saviem kārdinājumiem, man tu nekā nepadarīsi!

Un tomēr kādu atrisinājumu vajadzēja atrast. Putraims nevarēja aiziet pie Krēķa un pateikt: es ar viņiem runāju, bet viņi, maitas, neklausā! Kas tas par priekšnieku, kam drikst neklausīt? Tukšs superfosfāta maiss tas ir, ne priekšnieks!

Tādā situācijā cits būtu nolaidis rokas, bet Putraims nenolaida. Paga, kurš no pušiem pēdējā laikā savārijis ziepes? Nevienš. Bet ziepītes? Eidis! Vai viņš pagājušo pirmdien neatvilkās uz darbu smirdēdams kā spirta muca? Atvilkās! Tātad, mīļais, ja tu tūlīt nebizosi uz skolu, mēs tev norausim prēmiju, pārcelsim sliktāk atalgotā darbā, atvaļinājumu iegrūdisim ziemā, nepiešķirsim nākamo kategoriju... Ko vēl viņam varētu sliktu izdarīt? Pareizi, nedos bezmaksas ceļazīmi uz tūristu pasākumiem, nedos šiferi mājas remontam. Vai, cik jauki Eidim varēs iezāģēt!

Pēc isas, bet briesmīgas ciņas Eidis izvēlējās mazāko ļaunumu un aizgāja uz skolu pieteikties devītajā klasē.

Redzēdami, cik nežēlīgi priekšnieks spēj rīkoties, pārējie puīši stipri iztrūcās. Tā galu galā Putrainam bija divkārtš labums — Krēķis

viņam izteica atzinību par to, ka viņš pratis Eidi pārliecināt, bet pārējie puisī vairs neuzdrošinājās parādīties jautrā prātā, lai arī viņi netiktu sodīti ar izglītības turpināšanu.

Nabaga Eidis ilgi pa skolu nemocijās. Pēc pāris mēnešiem sakarā ar gremošanas traucējumiem un vispārēju nespēku viņš mācības pārtrauca. Putraims par to sevišķi nelamājās. Galvenais ir cilvēku pārliecināt, ka izglītība jāturpina. Vai Putraims šo pienākumu bija veicis? Jā. Nu, ko tad jūs no viņa vēl gribat?

Nākamajam mācību gadam par upuri bija izraudzīts Vilis. Vilim šad tad gadījās nepatīkšanas medību dēļ. Kā sestdienās aizskrēja ar dūmkoku uz mežiem, tā parādījās tikai pirmdienas pievakarē. Kad skolotājiem atkal uznāks staigājamais laiks, Putraims Viļa grēkus atcerēsies un karstais mednieks bez žēlastības tiks aiztriekts uz skolu.

Ap vasaras vidu Aurenieku kolhozā nezina no kurienes velns atnesa Burcinkeviču ģimeni. Pats Burcinkevičs bija pamaza auguma varon kustīgs čigāns un tūlīt pēc ierašanās sāka strādāt būvbrigādē. Viņa laulatā draudzene, kas vīriņu augumā un apmēros pārspēja gandrīz divkārt, aizgāja uz fermu par slaucēju. Vecie Burcinkeviči nekādu sajukumu neradīja, toties viņu meitas Genovefas parādīšanās izraisīja katastrofiskas sekas.

Ai, kas tā bija par Genovefu! Melni, cirtaini mati, mazs, uzrauts deguntiņš un acis... Tās bija briesmīgas acis — uz kuru puisī Genovefa paskatījās, tas aizdegās kā sausa salmu guba. Un augumiņš! Ja ierauga tādu augumiņu, roka pati ceļas uz glāstīšanu. Putraimam, paldies dievam, bija jau pāri piecdesmitiem, bet, Genovefu ieraugot, arī viņam notricēja iekšas. Bilde, ne skuķis!

Puisī pēc Genovefas ierašanās zaudēja pēdējās prāta paliekas. Viņas dēļ tika pirktas raibas šlipes, viņas dēļ kāvās, un, kad Genovefa ar velosipēdu brauca uz fermu palīdzēt mātei, viņu pavadīja vismaz trīs pļerkstoši motocikli.

Dullākais no visiem bija Eidis. Viņš pāris nedēļu laikā paspēja Genovefu divdesmit reizes bildināt. Genovefa Eidi gaināja kā uzmacīgu kukaini.

— Dikti man vajag mazgāt tavus kreklus, — viņa atbildēja uz visiem Eida ugunīgajiem zvērestiem.

— Bet es, saproti, bez tevis nevaru dzīvot, — Eidis aizrādīja.

— Tad ej un karies augšā! — Genovefa pasmējās, pagrieza Eidim savu dievīgo mugurpusi un, gurnus šūpodama, cēli aizgāja.

Koļa neuzvedās prātīgāk. Estrādes orķestra mēģinājumi un pūšana saksofonā bija atnesta galīgi un pilnīgi. Ko nu vairs par pūšanu runāt, kad jāskrien Genovefai pakaļ!

Varbūt resnais, lēnīgais Vilis būs saglabājis kādu kriptatiņu prāta? Kur nul Apzinādamies, ka viņš ar savu ķermeņa būvi diezīn vai varēs sāncensiem kantes rivēt, Vilis kā viltīga čūska ķērās pie kārdināšanas. Vai Genovefa nebūtu tik laipna un nejautu sev uzdāvināt smaržas «Tu un es»? Genovefa neļāva. Tad varbūt gredzentiņu ar zilu akmeni? Fui, nē, to Vilis varot pakārt klusā vietā uz nagliņas. Bet pulksteni, skaistu apzeltītu pulkstentiņu meina muarē lentītē? Ieskrieņies, zilcdeša, ar savu pulksteni!

Jankam laimējās visvairāk. Genovefa pāris reizes atļāva sevi pavizināt Jankas sagrabejušā «Zapīti». Janka izlaida slaidu likumu līdz pat ciema izpildkomitejai un tā, starp citu, iejautājās:

— Vai mums te nevajadzētu piestāt?

Mājiens bija pilnīgi skaidrs — lec, puķīt, ārā, un iesim reģistrēt laulības pieteikumu!

Bet Genovefa smiedamās pakratīja cirtaino galviņu, un Jankas sapņu pils sagāzās kā veca suņu būda.

Kauns teikt, bet arī četru bērnu tēvs Cimdīņš, ieraudzījis Genovefu, kļuva aizdomīgi federīgs. Vēlāk sievas stāstīja, ka viņš esot mēģinājis smuko skuķi ķerstīt, bet dabūjis pa ģīmi un tā tas romāns beidzies.

Redzēdams, ka visi padotie kļuvuši padulli, Putraims sāka nervozēt. Mācību gads tuvojās kā melns mākonis, taču pašreizējos apstākļos bija visai maz cerību kādu no mīlestības ķertajiem jaunekļiem uzdzīt uz izglītības ceļa. Bet provēts nav zaudēts, un Putraims nolēma sākt ofensīvu.

— Vai tu zini, ka neizglītots cilvēks ir stulbs? — viņš jautāja Vilim.

— Galīgi stulbs, — Vilis atbildēja. — Tāpēc jau es vakar biju pie Buka un pieteicos.

Putraimam atkārās žoklis.

— Tu pieteicies?! Skolā?

— Nuja. Es iešu astotajā klasē.

Nē, sakiet, ko gribat, bet arī mūsu dienās brīnumi notiek!

Putraims no varenā pārsteiguma vēl nebija atguvies, kad arī Eidis paziņoja savu ciešo nodomu turpināt izglītību. Te situācija bija puslīdz skaidra — tas trakulis ir pieteicies, būdams jautrā prātā. Lūk, pie kā var novest dzeršana!

Tūdaļ nāca trešais trieciens — arī Janka ies skolā! Viņš pametis savus gaudenos vecākus, pametīs ar rinītu slimo cūku un ies skolā! Svētie pravieši, ko tas varēja nozīmēt!

Pēkšņi Putraimam iespēra pakausī apskaidrošanās zibens — Genovefai!

— Vai tas Burcinkeviču skuķis arī ies mācīties? — Putraims Jankam jautāja.

— Nuka ies, — Janka pēc iespējas vienaldzīgāk atbildēja un iesprauda papirosu zobos. Bet papirosa spraušana neko nelīdzēja — Putraims redzēja tīri labi, ka Janka nosarkst kā bezvainīga jumprava.

Sāda situācija bija gaidāms, ka arī Koļam uznāks nepārvaramas mācīšanās tieksmes. Kā tad, uznācal Pat četru bērnu tēvs Cimdiņš, lai gan viņš jau vienreiz no Genovefas bija dabūjis pa ģimī, sāka runāt, ka cilvēkam ar septiņām klasītēm esot bišķi par maz un vajagot pabeigt vismaz astoto.

No Cimdiņa cēlā nodoma diemžēl nekas neiznāca. Viņa pašreizējā laulātā draudzene tūlīt atšifrēja, kāpēc viņam radušās izglītības alkas, atvēzēja roku un — zlaukti Kam liktenis ir lēmis tikt sistam, tas tiek sist, un tur nekā nevar darīt. Taču puīšu bars uz skolu aizskrēja, turklāt ar varen lielu skubu.

Putraimam tagad vajadzēja gavilēt un lekt gaisā. Kāpēc Putraims to nedarīja? Tāpēc, ka viņam sāka urbties pakausī tāda savāda doma. Tam, kas mācās, nedēļā ir jādod viena brīva diena. Eksāmenu laikā vēl astoņas pa virsu. Ja šitā tiek lulināts viens, tad tas ir jauki, tas ir skaisti un brīnišķīgi. Nu, lai būtu divi, to arī pārāk nejūt. Bet četri ... Ja, sacisim, gadīsies steidzīga raušana, vai nu sējas laiks nāks stāvus virsū, vai notiks cita nelaime, ko viņš, nabaga Putraims,

darīs? Tiem, kas mācās, virsstundas nedrīkst uzbāzt! Bet pamēģini laikā neizremontēt kādu mašīnīti, un Krēķis tev noraus galvu kā mazo podziņu. Tie, atļaujiet aizrādīt, nav vairs joki!

Un tomēr pirms laika izmisumā krist nevajag, stāvoklis gluži bezcerīgs nebija. Maz, gaužām maz ticams, ka Genovefai tās mācišanās lustes pietiks līdz Mārtiņiem. Tādām mušipām dzīnkstēt vienā vietā ilgi nepatīk. Pagrieziesies, paplīvināsies un — atā, gaismas pils, es laižos uz ballīti! Tajā pašā brīdī no skolas pazudis arī puīšu varza. Galvu augšā, Putraim, vel tu neesi apzvanīts!

Pirmās zīmes bija labas. Genovefa, tāpat kā agrāk, nelaida garām nevienu danču vakaru. Vai cilvēkam, kas kratās pa visādām izpriecām, ir laika kārtīgi mācīties? Nav! Tagad tikai pacietīgi jāgaida, kad viņu no skoliņas izspers ārā.

Pēc kāda mēneša Putraims nejauši satika skolotāju Buku un tūlīt apjautājās, kā mācās darbnīcu puīši.

— Nu, tā... — Būks izvairīgi atbildēja. — Viņu sekmes ir viduvējas. Es teiktu, pat ļoti viduvējas. Toties Burcinkeviča mācās lieliski. Pieminiet manus vārdus — viņa tālu tiks!

Tās bija ārkārtīgi nelabas ziņas. Ko nozīmē vārdi «tālu tiks»? Viņa aizies studēt, lūk, ko tie nozīmē! Un viņai līdzī aiztrīkšos visi četri darbnīcas puīši! Putraims paliks viens ar večiem un daudzbrēnu tēvu Cimdīņu... Tātad draud katastrofa un pasaules bojā iešana.

Nākamajā dienā Putraims Vilim ieminējās:

— Tu izskaties tāds novājējis un pabāls. Vai tev nesāp galva?

Vilis neko neatbildēja un smagi nopūtās. Putraims arī nopūtās.

— Jā, jā, vecajam Pagalītim ir sava taisnība, ir... Ja paurī sabāž iekšā par daudz, pauris plīst. Tas esot neapgāžami pierādīts, ka visvieglāk varot sajukt no pārmērīgas mācišanās.

— Vai cilvēkam nav vienalga, no kā viņš sajūk? — Vilis drebošā balsī atbildēja.

Cik briesmīgi tomēr ir noskalīties, kā resns, fiziski attīstīts jauneklis mokās ar nelaimīgu mīlestību! Bija skaidrs, ka Vilis ir krēslas stāvoklī, bet tādām var runāt rīķī, cik patīk, vienalga, nesapratīs, Labi, mēģināsiet ietekmēt Koļu.

— Es redzu, tu esi galīgi pametis pūšanu, — Putraims Koļam

draudzīgi aizrādīja. — Tā nedrīkst darīt, pūšana ir māksla, bet mākslu vajag visādīgi ... nu, izkopt, vingrināt ...

— Vajag gan, — Koļa piekrita. — Tikai nav laika, jāzubrās. Buks ir vecs velns, viņš mūs dida bez jēgas. Tā jau, zināt, ir lopu mocīšanai

— Tad met to zubrišanos pie malas! Citādi tev visa dzīve paies garām.

— Ko nu par dzīvi runāt. Mana dzīve ir galīgi čupā.

Un Koļa neizsakāmi smagi nopūtās.

Putraimam sametās dusmas. Ko viņš pūš kā gov, rasainu ābolu pārēdusies! Varbūt Eidis būs prātīgāks?

Drusku pazīdams Eida dvēseli, Putraims mēģināja tai piekļūt no kabatas puses.

— Eidi, tu tikmēr skolosies, kamēr ieskolosies ķītē. Man gadījās dzirdēt, ka tos puīšus, kam būšot šādi tādi atestāti, likšot pie papīru čabīnāšanas. Bet cik tad tur var nopelnīt!

— Priekš zārka pietiks.

Dullam dulli vārdi, tā nu tas reiz ir ... Ar Janku Putraims nemaz nerunāja, ko tur velli muļi dzesēt. Kamēr Genovefa būs skolā, puīšus no turienes pat ar rungu nevarēs iztriekt. Ak, dzīve, dzīve, kāpēc tu vienmēr esi līdz augšai piebāzta ar krenķiem un nepatikšanām?

Bet tā jau nu gluži nebija, ka Putraima dzīvē būtu tikai krenķi un nepatikšanas. Pienāca kolhoza pilnsapulce, un tur priekšsēdētājs Krēķis, kā parasti, gari un plaši runāja par trūkumiem un nebūšanām, turklāt vainīgos bez žēlastības sauca vārdā. Tas bija briesmīgi nepatīkami, jo vairāk tadēļ, ka kopsapulcē sēdēja arī rajona pārstāvis, kas Krēķa minētos grēciniekus citīgi pierakstīja lielā un biežā bloknotā. Pēc trūkumu minēšanas Krēķis pēkšņi iedziedājās saldā lakstīgalas balsī:

— Un nu es minēšu vīru, kam visu klātesošo vārdā jāsaka sirsnīgs paldies. Mehānisko darbnīcu vadītājs Putraims ir pratis panākt, ka četri talantīgi jaunekļi, kam nav pabeigta vidējā izglītība, tagad sekmīgi mācās. Mēs tev pateicamies, biedri Putraim!

Visi pārkonīgi aplaudēja, arī rajona pārstāvis. Putraims sēdēja,

galvu plecos ierāvis, un jūta, ka viņam kļūst karsti. Tiklīdz aplaudēšana pierima, Krēķis runāja tālāk.

— Lūgšim biedru Putraimu dalīties ar mums savā pieredzē. Esiet tik laipns, biedri Putraim, un pastāstiet dažos vārdos, kā jūs sasniežāt tik lieliskus rezultātus!

Cik būtu labi, ja šajā brīdī aizdegtos māja! Vai, sacīsim, iegāztos griesti. Visi sāktu kliegt, sāktu panikā mētāties, un viņš, Putraims, spētu aizmukt.

Bet nekas tamlīdzīgs nenotika. Putraimam nācās slieties kājās, Krēķis viņam laipni pamāja uz tribīnes pusi, tad apsēdās savā vietā. Runā nu, Putraim!

Putraims paskatījās zālē izmisīgām acīm.

— Man... jā... Izglītība, protams...

Tad, kā nelaimes didīts, piecēlās rajona pārstāvis.

— Vai es drikstētu runātājam uzdot vienu jautājumu? Pateicoties kam jūs gūvat tik labus panākumus?

— Pateicoties smukam un fifīgam skuķim! — Putraims bez kavēšanās atbildēja un tūdaļ pārbijās.

Zālē brīdi bija nāvīgs klusums. Tad kaktā viens idiotiski ieviedzās. Tūlīt zviedza vēl viens, un nākamajā mirklī visa zāle kratījās briesmīgā smieklu lēkmē.

Putraims ielēja no karafes glāzē ūdeni, izdzēra un svīzdams stebēja projām.

Nākamajā dienā daži sāka plāpāt, ka Putraims laikam esot maķeņnīt jūcis. Šajā sakarībā arī Krēķis sacīja savu priekšsēdētāja vārdu.

— Par to nebūtu ko brīnīties. Pamēģiniet jūs iedabūt skolā četrus tādus kumeļus, un jums prātiņš no pārpūlēšanās samežģīsies vēl vairākt

VALDIS LUKSS

VARIĀCIJAS

PAR

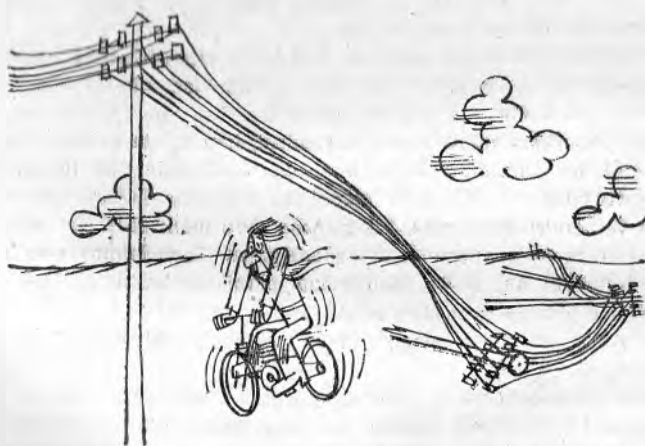
VĒDERIEM

Neproņ un neproņ
vēderi raukties uz iekšu —
tie atkal un atkal kā dižmutes
grozās pa priekšu.

Un ja nu vēl apsimtgramojies tāds,
un ja nu vēl izburbuļojies prāts...

Tad, brālīt,
kā dvēseles bagari,
aši un sirdīgi,
aši un cirtīgi,
jāmeklē žagari.

Žviks un žviks,
žviks un žviks!
Gan jau pie saprašanas tiks.

Bez vārdiem.

U. Mežavilks

DAGNIJA ZIGMONTE

TĀ PIENĒMITS

Nē, nē, nedomājiet, man nekad negadās kritizēt cilvēkus. Jūs varbūt neticēsiet, tomēr man nūdien vislabāk patiktu runāt par viņem tikai pašu labāko. Padomājiet paši, cik viegli būtu dzīvot, zinot, ka tev līdzās, tev apkārt ir tikai krietni ļaudis, cildenuma etaloni, kuriem vari uzticēties katrā gadījumā, līdz kapa matai, sacīsim, ja vien tāda vajadzība kādreiz uznāktu.

Bet nav. Nav jau. Nekā nepadarīsi, dienu no dienas, stundu no stundas tev jāsarokas ar visnepievēlīgākajiem morātajiem ģimjiem. Kā gribētos viņus pamācīt! Bet vai viņi tev paldies teiks? Labāk nemēģinī! Pat otrādi, tev jāreda viņiem mīlīga seja un jāzliekas, ka liesmaini alksti pēc viņu laimes un labklājības. Sacīsim, tā ragana, tā mana darba biedre, kura zāgē man, kur tikai prot un spēj. Dzīvu viņa būtu ar mieru mani apēst. Vai es to nezīnu? Zīnu! Vai es driktu izrādīt, ka zīnu? Nedriktul!

Vienu dienu tā pati ragana atnāk darbā un diez kāpēc sāk man stāstīt, ka viņas māte vakar salauzusi kāju un ievietota slimnīcā.

— Ai, cik šausmīgi! — es iesaucos. — Cerēsim, ka lūzums taču nav sarežģīts?

— Ak, zīniet, ārsti teica, bez mēneša cauri netiks.

— Tas gan ir briesmīgi, — es saku, — Tagad jums visa mājas saimniecība uz kakla. Un jūsu māmiņai laikam briesmīgi sāp?

— Sāp gan, — tā ragana atbild.

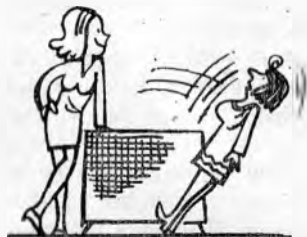
— Ai, ai, ai, — es saku un šūpoju galvu no vienas puses uz otru, — ai, ai, ail!

Citu neko es nevaru izdomāt, jau tāpēc vien, ka pati pie sevis liksmoju: tā tev vajag, ragana! Lai tā mamma nogul slimnīcā veselu gadu, tagad tu dabūsi melnās miesās rauties pa saimniecību, tagad tu zināsi, ko nozīmē pastaigāt pa veikaliem un stiept pīltnas pārtikas

somas! Nu tu vairs neplivināsies uz darbu ar mazu rokas somiņu, bet ar kārtīgu produktu tašu un vēl trim ietilpīgiem tīkliņiem! Sen tev tā vajadzēja! Un vispār, to kāju salauzt derēja tev pašai un ar visām iespējamām komplikācijām!

Tā es domāju, bet manā sejā jūs to nemūžam neizlasīsit, es vēl vienmēr tikai šūpoju galvu un saku ai, ai, ai.

Kā jums šķiet, vai tā ragana man tic? Skaidrs, nevienam vārdam! Bet izliekas, ka ticētu. Un beigās es vēl piekoduinu noteikti pasveicināt dārgo slimnieci, par kuru man ne silts, ne auksts, un es zinu, ka tā ragana arī nesveicinās, jo viņas mammai par maniem sveicieniem tāpat ne silts, ne auksts.

Tad kāpēc mēs tā darām? Tā pieņemts!

Kad mēnesaitājas marta nakts uz kādas skaistas jumta kores astoņus divus rucē, viņi saldās balsīs neapjautājas vis viens otram, ko dara kundze un bērniņi un vai tikai saimniece neskopojas ar zivīm. Ne, viņi bez lielas gudrošanas izbož astes un uzmet kūkumus un bezdievīgās balsīs brēc viens uz otru, brēc tik ilgi, līdz pašiem apnik klausīties, un tad viņi metas viens otram cekulā un pēc tam otrā vai trešā dienā iet uz kaķu kažoku remonta darbnīcu pielabot savu dzīvās diskusijas laikā cietušo apspalvojumu. Tas varbūt nav diez cik patīkami, bet cik skaisti toties bija toreiz brēkt otram acīs visu, ko tu par viņu domā, un vēlāk bez kautrēšanās laist darbā nagus un zobus! Tādas izpriecas dēļ vēlāk var arī pieciest vienu otru miesas bojājumu.

Vai mēs tā darām? Nē!

Vai mēs tā gribētu darīt?

Domāju, ka jā. Es vismaz jā un vēlreiz jā!

Tad kāpēc mēs tā tomēr nedarām? Tāpēc, ka tā pieņemts!

Civilizācija atnesusi mums nenoliedzami daudz un dažādu labumu, televīziju un platformas apavus ieskaitot. Bet civilizācija arī laupījusi mums daudz ko, kas mūsu tālajiem senčiem dzīvi darīja krāsainu, interesantu un saturīgu. Toreiz sarežģīto savstarpējo attiecību kārto-

šanā bija daudz un dažādas iespējas. Redziet nu. Bet tagad mēs esam kulturāli, mēs esam civilizēti, mēs neesam mežoni! Bet ja man, sacīsim, gribas ņemt un noskalpēt to cilvēku, kurš man ieriebīs? Redziet, nedrīkst.

Nu kas tā vairs par dzīvi!

Ar visām šīm grūtībām kaujoties, mums atliek tikai meklēt kādu izeju no stāvokļa, lai galīgi nenoniktu. Ja es kādu idiotu arī nosauksu par idiotu, citi man ne tikai nepiekritīs, bet savukārt nosauks mani par neaudzinātu radījumu. Vai jums gribas tikt kvalificētiem par neaudzinātiem radījumiem? Taču ne! Tātad šāda izeja no situācijas atkrit. Jāmeklē cita.

Šajā brīdī nekritiet izmisumā par to, ka esat intelīgents cilvēks un liktenis jums nolēmis mūžu pavadīt kopā ar tādiem pašiem, nu, vismaz tādiem, kas paši sevi par tādiem uzskata. Prasiet padomu savai intelīgencei. Savam intelektam. Tas pateiks.

Jums sava nostāja jāparāda intelīgentā veidā!

Piemēram, šodien tā ragana pusdienu šķībi skatās uz mani. Padomājiet, kas tur liels, atnācu darbā ar piecu minūšu nokavēšanos, nu, manis dēļ tai būtu piecpadsmit! Ko, vai tad tas kantoris viņai pieder, vai? Ir ar, par ko viebties! Nu, tu nenokavēji, bet es nokavēju — un tad? Būtu labāk metusies mani mīrināt, vai tu zini, cik es to smagi pārdzīvoju! Labi, ja tu esi tāda, tad zini arī!...

Vienu brīdi es viņai uzsmaidu un saku:

— Dārgā, cik jūs apbrīnojami protat izvēlēties tērpus!

(Ģērbjas viņa kā trešās šķiras putnubiedēklis.)

— Ko? — viņa paskatās uz mani un izbola acis.

— Jā, — es turpinu. — Izvēlēties tērpa krāsu, kas tā harmonē ar seju un matiem, un vispār...

Ragana atpleš muti un kādu brīdi tā arī paliek, nu pilnīgi bez valodas. Es šo izdevību zibenīgi izmantoju un saldā balsī saku:

— Tiešām, ar visiem šiem paņēmieniem tā noslēpt savus gadus! Un sejas krāsa jums no tā arī izskatās svaigāka, varbūt tikai sevišķi uzmanīgs vēroļājs vai, protams, mediķis pateiks, ka jums galīgi beigtas aknas...

Tad es steigšus izeju laukā, otrā istabā. Nē, es nemaz neesmu bai-

līga, bet es nupat atcerējos, ka man otrā istabā tiešām ir darišanas. Atgriezies tikai pēc labas pusstundas. Pa to laiku, kā jau bija gadāms, manai raganai bijusi krietna histērija, tagad viņa sabrukusi pie galda un reizi pa reizei klusitēm nošņaukājas. Es zinu, tagad viņa būtu ar mieru mani vienkārši nokaut un pēc tam sagatavot cepeti, vienalga, pēc kādas kanibālu receptes. Bet viņa, lūk, arī ir kulturāls cilvēks, viņa taču nedrīkst! Es neesmu izdarījusi neko nosodāmu, Mani nevar saukt pie atbildības. Viņa var vienīgi krist histerijā, un to es viņai no sirds novēlu. Laiku pa laikam viņa izvelk no somas spogulīti un ilgi tajā skatās. Lai skatās. Sonakt viņa negulēs. Un pēc tam vēl dažas naktīs. Un tad viņa ies pie ārsta. Ārsts, bez šaubām, teiks, ka viņai aknas kārtībā. Tas raganā nostiprinās vēl ciešāku pārlicību, ka viņa tiešām ir slima, pie tam bīstami, jo tikai bīstamu slimību gadījumos ārsti pacientu saudzē un nesaka viņam taisnību. Tad viņa meklēs citu ārstu, bet pēc tam vēl citu. Un tad mēģinās ar vizītēm mājās. Un pa to laiku viņa tiešām saslīms.

Vai atkal. Vienu dienu es sastopu uz ielas bijušo skolas biedreni. Starp mums runājot, viņa bija neiedomājami dumja. Un tagad šī aita nak man preti, slaro un stāsla par savu laimīgo dzīvi. Ziniet, man gandrīz sagribejās raudāt. Protams, šī aita apprecējusi īstu aunu, kurš galīgi nepazīst cilvēkus, tāpēc jau arī uzķeries. Bet naudu pelnīt viņš prot, viņi nupat nopirkuši mašīnu un būvē vasarnīcu, protams, kaut kur ezera krastā. Kāpēc pasaulē viss tik netaisni sadalīts?

Tiešām, sirds man aptecējās. Man bija briesmīgi daudz viņai ko teikt, un tās nūdien nebija patikamas lietas. Bet es taču nedrīkstu, saprotiet paši! Un es tikai stāvu un esmu gatava kost sev pirkstos, ka nevaru, nu absolūti nevaru izdomāt kaut ko tādu, kas viņai kaut uz dažām stundām sagandētu dzīvi.

Beidzot pār mani tomēr nāk iedvesma. Kad šī aita sāk cildināt savu vīru, es negaidot burvīgi pasmaidu un saku:

— Brīnums gan, kāpēc viņš tāpat neejusmo arī par tevi.

— Ko? — aita apstulbst.

— Tā, — es atbildu. Vairāk neko. Es jau zinu, tūlīt jautājumi birs paši no sevis.

Jautājumi birst. Aita ieblējas:

— No kurienes tu pazīsti manu vīru?

— Vai tas tik svarīgi? — es atbildu ar pretjautājumu.

— Bet tu taču... Viņš taču... Viņš man nekad nav teicis, ka jūs abi...

— Bez šaubām, — es paraustu plecus. — Mēs tā norunājām. Vai tev kļūs labāk, kad uzzināsi? Piedod gan, lūdzama, piedod man, ka es tā izrunājos. Nav nekā sevišķa, tīci man! Kāds tur brīnums, ka cilvēkam ir kāda pazišanās?

— Ar manu vīru... — aita čukst. Rokas viņai slābi nolaižas gar sāniem, viņa izskatās galīgi satriekta. Tūlīt sāks birt asaras, pagaidiet vien!

Tad es atlopos, ka man taču neatliekamas darišanas, tāpēc ar steigu jābeidz plāpāt. Un aizpeldu. Ar pakausi redzu, ka viņa paliek stāvam kā no kutera izmesta. Tā tev vajag! Tagad tev vairs nebūs nekāda prieka par tavu jauno mašīnu! Un, jo kvēlāk tavs vīrs ņemsies zvērēt, ka mani ne acu galā nav redzējis, jo skaidrāka tev būs viņa neuzticība.

Mans garastāvoklis ir teicams. Tādi sūkumi, padomājiet tikai, bet kā uzlabo garastāvokli! Un tā ir dārga manta, to jums katrs ārsts apliecinās. Rūpejieties par savu garastāvokli, nemaitājiet nervus! Ja jums kāds sataisījis nepatīkšanas, atdarišanas nolūkā nedomājiet ķerties pie senču papēmiem. Tā nav pieņemts.

Vienmēr, katrā situācijā jums jābūt kulturāla cilvēka vārda cieņīgiem.

Tā ir pieņemts,

SKABARGAS

○ Kļūķis medībās nepiedalījās, jo visu pulveri bija izšāvis, šo pasākumu organizēdams.

○ Nesen rīdzinieks Kāliņis atklāja Ameriku un, galvenais, tepat Rīgā.

○ — Visskaisākie sapņi man ir saistīti ar darbu — naktssargs Spilventiņš atzinās.

○ Viņš savu otro sievu mīlēja tikpat stipri kā pirmo, tāpēc apprecējās trešo reizi.

- Mirdza galīgi izbrākēja manu jauno cepurī!
- Ko tu, mīļā, raudi, nenem galvā!

G. Bērziņš

VALDIS ARTAVS

IZVĒLĪGAIS VILKS

Sajā mežā vilks man jāsatiek.
Es par vilku sapņoju tikbrīd.
... Vilks nāks pretī staļts,
Kam spoži acis gai.
Tāds ja mani apēd, nebūs bail.
Zīnu, tik uz mani acis spīdēs vīgam,
Neēdīs vīgš manu vecmāmiņu.

Rūta Venta

(No krājuma «Slāņojums»)

Galvā sārtā micīte,
Bīzē sārtā lenta ...
Es no vilka nebaidos,
Esmu Rūta Venta.

Kur tu esi, pelēcī?
Es tev pretī ejul
Palastīsim divatā
Manu jauno dzeju.

Būs it labi kopā mums,
Tev fak manis trūkal
Man ir līdzi «Slāņojums»,
(Krājumiņš kā kūkal)

Kādēļ vecmāmiņu ēst,
Ja šis tas ir svaigāks?
Ne jau katra dzejniece
Mežā viena staigā.

Tu man sapņos rādījies.
Sārti deg man vaigi ...
Kādēļ acis nekvēlo
Tev uz mani baigi?

Saki, — ko tu žāvājies?
Vai tu snaudā slīgi?
Vilki tagad kļuvuši
Pārāk izvēlīgi.

TĀDA TĀ MĪLESTĪBA IR...

Zvejas kuteris mazliet lempīgi, bet droši šķēla rāmo jūru. Vīri bija strādājuši pamatīgi — visi iespējamie uzdevumi pārsniegti, un nu — uz māju! Noskaņojums, kā teica bocmanis Auriņš, «visaugstākajā līmenī». It sevišķi kubrikā, kur vairāki jauni puisi, brīvo laiku kavēdami, skaļi diskutēja par viņiem ļoti tuvu tēmu — par mīlestību.

— Tu saki, ka pastāv tikai viena vienīga mīlestība? — mehāniķis Toms Mākonis iesmējās. — Nekā, brālīt! Es pats savos divdesmit sešos gados esmu piedzīvojis veselas četras. Un sākumā katra man šķita vienīgā un visistākā.

— Sievai tu arī to esi stāstījis? — bocmanis pavīpsnāja.

Visi tak zina, ka Tomu krastā gaida dzīvesbiedre, kuru uzticīgais laulālais draugs pat viskarstākajā darba laikā pieminēja vairākas reizes dienā, pie tam apmēram tā: «Ek, ja mana Minna redzētu, kā viņas dūkulītis raujas...» vai arī: «Vai tad tie ir pankoki? Jā, kad cep mana Minna — lūk, tad tik ir pankoki...»

— Skaidrs, ka esmu stāstījis! — Toms atsaucās. — Viņa ir mana sieva, tā tad saprot, ka iepriekšējās mīlestības viņai nav nekāda konkurence, skaidrs?

— Labi jau labi, — Auriņš labsirdīgi piekrita. — Klāj nu to savu pieredzi laukā!

Toms iedzēra malku melnas kafijas un stāstīja:

— Pirmo reizi es iemīlējos kādā meitenā, kas strādāja universālveikalā un saucās par Veltu. Tāda slaida, gaišmataina — liec kaut uz žurnāla vāka. Tā biju iekāries, ka vai gais klāt. Arī viņa uz mani lūkojās tīri laipnām acīm. Gājām uz kino, dejot, teātri «Sveiku» kopīgi noskatījāmies. Mājās spoguļa priekšā es jau trenējos aizgrābjoši čukstēt: «Es jūs mīlu...» — un tomēr viss izjuka. Tai liktenīgajā reizē

es, slulbenis, iedomājos viņai pasniegt papīra puķes: kāda vecene līgū iesmērēja, leikdama, ka šitās esot īstās mūžīgas mīlestības atklāšanai, jo nekad nenovītišot. Tikai jaunības pārsteidzība man lika nopirkt šos puķu crzačus. Velta, saņēmusi manu čaukstošo dāvanu, nobālēja, pēc tam piesarka un izdvesa: «Ejiet prom un vairs mani nemeklējiet!»

Pēc tam manā dzīvē un sirdī vietu ieņēma Skaidrite. Arī te viss labi sāktais izčībēja manis dēļ. Reiz aicināju: «Vai jūs, jaukā, negribētu kopā ar mani paēst pusdienas?» Iegājām vienā restorānā, es pasūtīju kārtīgus ēdamos, paņēmu sev pāris pudeles alus, viņai kādus simt gramus vīna. Tā. Nu, atnes zupu. Es strobju, ka skan vien — laba zupa bija. Soļanka. Ar olīvām. Pēc tam pasniedza bifšteku. Arī garšīgs. Atceros kā šodien, pat nazi aplaizīju. Bet, kad es tādā pašā garā sāku šļurpāt bubertu, Skaidrite piecēlās, pateica, ka es esot neapstēts blūķis, nevis jūrnieks, un aizgāja prom. Pat vīnu neizdzēra...

— Ak tad tāpēc tu tagad ēd tik solidi... — kāds iedzēla.

— Nu, vai zini, prast pie galda pieklājīgi uzvesties un nebojāt cītiem ēstgribu nav nekāds negods, drīzāk jau otrādi. Toreiz es to, mīlais, vēl nezināju.

— Stāsti tālāk, Tom! Par savu trešo mīlestību.

— Tur iznāca vesela jezga, kas krietni vien atvieglināja manu maku. Nekāda lielā mīlestība jau nu nebija, toties īsa gan. Meitene lieliska, cepuri nost. Saucās par Ēriku. Mums saskanēja itin jauki. Jo sevišķi vēl tādēļ, ka es, skaidra lieta, māku ļabi dejot. Un tas, puisi, — lieciet sev aiz abām ausīm — ir milzīgi svarīgi, ja tu proti dejot cēli un eleganti, pie tam taisīt dažādas lūres, izklupienus un palēcienus, nevis stampāties kā pa māliem. Ērikai patika arī, ja tāds īstens jūras vilks kā es mazlietiņ smaržo pēc tabakas un alus, audzē bakenes un ūsiņas. Bet, pats galvenais, viņa no sajūsmas vai gība, redzot tetovējumus. Tāda gaume, ko tu padarīsi. Vienreiz aizgāju pie Ērikas ciešmos. Viņas mamma mani uzciņāja ar teļa cepeti, kaut kādu liķierīti un jāņogām. Tad es allocīju piedurknes un parādīju Ērikai savus tetovējumus — bāku, enkuru, nāru ar liku asti un burtus «T. M.». Darbs bija pirmklasīgs, toreiz varētu pat teikt — meistarīgs. Ērika — oh! un ah! — kā septītajās debesīs. Saka: «Cīk burvīgi! Bet vai nost nenāk?» — un rauga ar nādziņu, vai es neplātos ar kaut kādu diletan-

tisku brāķi. Es, protams, apgalvoju, ka manai gleznu, tas ir, tetovējumu galerijai pat Atlantijas okeāna sārms nespēj kaitēt. «Vai jums citās vietās, es gribēju teikt, uz plecim un krūtīm, arī kas uztetovēts?» Es atbildu: «Kā gan citādi! Tas piederas manai profesijai!»

— Muļķis... — bocmanis norūca.

— Tu, paklau, manī nepārtrauci! Ka toreiz biju muļķis, zīnu pats, Jā, un tad es Ērikai saku: «Aizbrauksim rīt uz Bābelītes ezeru sauļoties un es jums visu nodemonstrēšu!» Bet pats savās smadzenēs jau perinu velnišķīgi kolosālu gājienu, pēc kura Ērika būs manī iemīļusies līdz ausīm. Tā. Uzkodu vēl kādu jāņogu, pieliku punktu liķierītim un gāju prom, iepriekš sarunājis tikšanās stundu un vietu.

Tūlīt pat uz karstām pēdām aizjozu uz Zolitūdi pie kāda pazīstama pensionēta tālbraucēja matroža. Viņš savā dārziņā audzē gurķus un mahorku, bet pa starpām piepelnās ar ādas izrotāšanu. Es saku: «Sveiciens vecajam tālūras seiloram un māksliniekam! Vai tu man nevarētu ar savām adatām mazdrušciņ pabakslīt muguru?» — «Ko tad tu tur gribētu redzēt?» — «Vienu ļoti skaistu vārdu. Uztetovē uz manas kreisās lapstiņas «Ērika!»» — «Ko tu teici?» viņš pieliek roku pie nūss. — «Telove «Ēriku!» rēcu pilnā balsī. Tā. Apsēžos, paņemu kaut kādu žurnālu, lasu rakstu par lopkopības attīstību, bet vecā haizivs izdaiļo manu ādu. Pēc kāda laika viņš saka: «Kārtībā! Velc kreklu mugurā un maksā ragā!» Dārgi gan, pagāns, noplēsa — piecus rubļus. Vairāk nekā zeltkalis.

Otrā dienā braucam kopā ar Ēriku uz Bābelīti. Viņa laipna, ka briesmas. Pat pudeļi alus paņēmusi līdzī. Domāta man, protams. Ezermalā sapošamies uz sauļošanas, bet es, gribēdams iztaisīt lielāku efektu, guļu smiltiņās augšpēdu un slēpju muguru, proti — svaigo tetovējumu ar viņas vārdu. «Kāpēc jūs man nerādāt, kas ir uz jūsu muguras?» viņa smaida. «Droši vien kāds meitenes vārds?» Bet es kā tāds nejēga raugos šai acīs un čukstu: «Jūs, dārgā Ērika, uzmīnējāt. Tur man uztetovēts vienas meitenes vārds, kuru es mīlu...» Un lēni pagriežu viņai savu muguru, lai lasa. Nu, pēc tam es dabūju pa ausi, viņa sagrāba savas mantiņas (arī alus pudeļi) un aizskrēja prom.

— Ēi, kā tad tā? — klausītāji uztraucās. — Vai tad Ērikai nepatika viņas pašas personīgais vārds?!

— Tur jau ir tā lieta, ka tas vecais, puskurlais dulburs man Ērikas vietā bija uztetovējis «Mērija», bet es, glupītis, to viņa mākslas darbu pie spoguļa neappētīju. Biju noskaities briesmīgi. Aizskrēju pie tā pensionētā nevēgas un brēcu, lai atdod naudu, bet viņš jau bija paspējis to nodzert. Ar tām pašām dusmām aizgāju uz kosmētisko kabinetu, kur padzīvojušām madamām uzacis retina un masē liekos taukus nost, un teicu, lai notīra visus ķēmus no manas muguras, krūtīm un rokām. Sāpīga procedūra, pie tam maksā...

— Dullums maksā naudu, — bocmanis rezumēja,

— Jā, tāda tā mīlestība ir... — Toms pickrita.

LEONS OZOLS

DZEJNIEKA VISVARA BIOGRĀFIJA

Reiz jaunībā Visvaris pukojās diktī

Un kratīja moderno bārdu:

— Tos vecos vien drukā, vai labi vai slikti,

Bet jaunus jau netaiž pie vārda!

Pēc pārdesmit gadiem viņš atkal ir sprukās,

Plēš dažus no pēdējiem matiņiem:

— Tos jaunus, tos jaunus, tos jaunus vien drukā,

Bet vecajiem jāstāv pie ratiem!

24.
JANVĀRIS

Paiet 160 gadi, kopš
dzimis (1816) ERNSTS
DINSBERĢIS, skolotājs,
rakstnieks, tulkoņš. Miris
1902. gadā.

Viens no pirmajiem latviešu faulības rakstniekiem. Sacerājis dzejojus, stāstus, lugas, romānus, daudz tulkojis, arī Homēra «Odiseju», Miliona «Zaudēto paradīzi», Gētes «Lapsu kūmiņu», Bīčeres-Stovas «Krusthēva Toma būdu» («Unkel Toma būda»). Rakstījis par reliģiju, pedagogiju, vēsturi, etnogrāfiju, svešām zemēm un faulām, sieviešu emancipāciju, dzeršanas postu, lopu ārstēšanu, kā arī sastādījis ābeci, poētiskas grāmatu, apsveikumu krājumu, mīlestības vēstulnieku. No viņa paša sacerējumiem izdalāmi garais dzejojums «Maijas Roze», «Bāriņš Antonius», romāns («ar dažām patapinātām domām») «Vīriešu krietnums un sieviešu untums», joku spēle piecos «gabalos» «Skaistākais degons», vairāki dzejoļu (rīmjū, ziņģu, gaudu) krājumi. Būdam viens no pirmajiem rakstniekiem, viņš ir arī viens no pirmajiem humoristiem un satīriķiem latviešu literatūrā, jo izmēģinājis spalvu arī šai novadā. Par to liecina jau minētā joku spēle, vairāki dzejoļi dundadznieku izloksnē, pēc vācu paraugiem darinātas pedagogiska satura fabulas, dažas epigrammas.

Rakstnieks piedzima kalpa ģimenē Kurzemes zemnieku brīvvaldības priekšvakarā un augdams «vēl pilnīgi dabūja izbaudīt smago verdzības laika mantojumu tiklab tautas garīgajā, kā saimnieciskajā dzīvē. Pašmācības ceļā ieguvis izglītību, — četrarpus gadus viņš kalpoja par mācītāja kučeri, šai laikā iemācījās vāciski un varēja izmantot sava maizes tēva bibliotēku — viņš kļuva par skolotāju dzimtā Dundagas pagasta skolā Kubelē, kur ar nelielu pārtraukumu nostrādāja četrdesmit gadus (1838—1878), bet nodzīvoja gandrīz visu mūžu. Tur arī ar lielu godu apglabāts, lai gan pagasta amatvīru nepateicības dēļ, jo tie savam ilggadējam skolotājam atteicās piešķirt daudz maz pietiekamu pensiju, pēdējos trīs gadus bija spiests pavadīt Rīgā pie kāda radnieka.

Atgriezīsimies pie minētā pārtraukuma viņa citādi vienmērīgajā dzīves rīpumā. Lai mūs nemulsina tas, ka starp Dinsbergā sacerējumiem var atrast arī tādas kā «svētīgas gaudu piemiņas» sakarā ar cara Nikolaja I un frančmannieka Nikolaja Aleksandroviča nāvi (par šiem rakstiem viņš pat saņēma valdošā nama pateicības un naudas balvas). Tā bija laikmetam raksturīga paraša slavīnāt titulētas personas. Visā pārējā literārajā un sabiedriskajā darbībā Dinsbergis bija noteikts tautas interešu aizstāvis un vajadzību paudējs. Kā tāds viņš, protams, nevarēja nepriecāties par progresīvo, antimuižniecisko «Pēterburgas Avīžu» iznākšanu, kuras apsveica ar dzejoli un kurās piedalījās ar rakstiem. Par to ar pilsietiesas pavēli 1864. gadā tika atstādināts no skolotāja amata un izsūtīts trimdā uz ... Jaunjelgavu. To viņš gan uzzināja tikai, tad, kad policista pavadībā tika atvests uz šo nelielo pilsētiņu Daugavas krastā un izsēdināts galvenajā ielā. Lai dzīvo, kā zina, tikai katru dienu lai ierodas reģistrāties pilskunga kancelejā. Sadabūjis nelielu mēbelētu istabīņu, Dinsbergis cītīgi nodevās literāram darbam. Ievērojais trimdnieka glīto kaligrāfisko rokrakstu, pilskungs viņu drīz pieņēma savā kancelejā par pārrakstītāju. 1865. gada sākumā administrācija atļāva rakstniekam pārcelties uz Rīgu, kur, dabūjis skolotāja vietu Jāņa baznīcas skolā, viņš nostrādāja trīs gadus. Bet Kubelē viņa vietā ieceltajam jaunajam skolotājam neveicās: zemnieki vairs nelaida bērnus mācīties, tādējādi izsakot savu protestu pret Dinsbergā izsūtīšanu. Ņemot to vērā, muiža beidzot bija spiesta ļaut Dinsbergim atgriezties Kubelē.

Rakstnieks bijis stalta auguma vīrs. Labi pratis galdnieka darbus un

visas mēbeles sev, sākumā arī skofai, gatavojis pats. Pret skolēniem, vispār satiksmē ar citiem, pēc laikabiedru atsauksmēm, «bijis tik taisnīgs, cik vien cilvēkam ir iespējams taisnīgam būt».

Jezups Laganovskis

SKAISTAKAIS DEGGONS

(Fragments)

Johku spehle

no

E. Dünsberg

Ohtrais gabbals

Pirmais rahdijums

Ginters un Lissauwers

(Lissauwera bohde un kamarī.)

Ginters (Lissauwera bohde eekschā nahkdams): Labriht, Lissauwerakungs! Kā eet ar andeli?

Lissauwers: Paldees baronakungs! Kā jau eet, tā eet. Wajag ar meeru buht. Kahdu suppi warr iswahriht, tahda jastrebb. Kam vairak pie rohkās, tam vairak eenahk un warr treknaki dzihwot. Kam tik daudz naw, tam ja-isteek, cik irr.

Ginters: Tā nu gan irr; tomehr jadzennahs, cik veen varr, laj arveen jo vairak kas pee rohkās nahk.

Lissauwers: To arri darru! To arri darru, baronakungs. Juhs arri laikam ko labba wehletees?

Ginters: Schinnī reizē gan nekahdas mazas lietas nepirkschu; bet cerru ar Jums lielu andeli — dahrgu andeli.

Lissauwers: Lielu — dahrgu andeli? — ar Jums? — Tas mannim prieks. — Waj drihkstu isluhgties wahrdu?

Ginters: Tas mums diwateem sawā starpā ween ligstams.

Lissauwers: Ah! Nu tad luhgtohs, baronakungs, ee-ejeet mannā kamarī un apsehzhcheetees, kamehr schohs cilwekus buhschu noraidijis, tad tuhda! pie Jums ienahkschu. (Ginters ee-eet.)

Pirmais burscha: Ha, ha, hah!

Ohtrais burscha: Brenc', ko tu smejees?

Pirmais burscha: Waj tu neredzeji to deggonu, kas gandrīz ais mums abbeem aisķehrahs, kad te gaŗram kamarī gahja?

Ohtrais burscha: Kā nu nē. Ja, Brenc', tas irr gan deggon-tiŗsch ko wehrts. To warr saukt par gardeggonu un par schķihbdeggonu, un par greizdeggonu, un par lihķdeggonu, un par knobdeggonu, un par lieldeggonu. Jo ieksch ta irr saŗemti vissi deggoni kohpā. To warretu eecelt par deggona tehwiŗu un par deggona ķehniŗu.

Lissauwers: Kusch! Ko tā bļauksteetes! Viŗsch kamarī to dzirdehs, un tad juhs dabbuseet wiŗŗa deggona paziŗt. (Apgreezees pats ar sewi runna:) Laj Deews katram scheligs! Cik nejauks schis cilweks caur tahdu deggonu! Jehķab Elli, slave tu Deewu, ka tu tahds nejauks ne-isskattees! Kur tu eetu par mehrķi ar tahdu deggonu? Ko saccitu meitas, tew tahdu eeraught? Un Lihpmaŗŗa Raēle sawas mellas un spohzchas accis tad gan us tewwi nemestu! — Manna zelta Raētel — «mihlīga kā gacelle un laipnīga kā stirna» tā Salamans sakka. (To runnadams wiŗsch speeŗeŗa preekschā apluhķojahs un savu kohschu deggonu ar nehzdogu noslauka.)

1862

Bez vārdiem.

D. Breiķs

AIVARS RIJKURIS

AK, ŠĪ SANITA!

Galvenais sēdēja pie rakstāmgalda, vaigu atspiedis plaukstā, un centās izprast jaunā projekta tāmī. Vai nu viņš nespēja šodien koncentrēties, vai arī šī tāme piedereja citam projektam. Šādā brīdī viņu iztraucēja vietnieks.

— Kibe!e, šef! Liela ķezal!

— Kas atkal?

— Sanita spoguļattēlā nokopējusi pirts plānu, situācijas plānu ieskaitot.

— Kā, spoguļattēlā?

— Nu tā, spogulējās, spogulējās, un te, lūk, rezultāts — somu pirts uzcelta ar slidreni nevis uz ezeru, bet uz mežu.

Galvenais tikko manāmi nopūtās un turpināja sēdēt, atspiedis vaigu plaukstā. Tas Voldemārs steidzīgi jāsūta ārstēt nervus, pasācis traucēt ar visādiem sīkumiem.

— Vai tu pirmoreiz ar pīpi uz jumta? Izdariet labojumus projektā atbilstoši uzceltajam dabā.

— Vai tu jociģs, šef! Tas nozīmē, ka no pirts visi pliki slidēs mežā!

— Nu un tad? Tā ir viņu darišana.

— Bet uz pirti visi brauks laivās kā Venēcijā?

— Nebrauks. Ezeru izraksim tur, kur tagad mežs, bet mežu pārstādīsim tur, kur tagad ezers.

— Tādā gadījumā glābšanas stacija, kas tagad atrodas otrpus ezera, atradīsies mežā? Kur tas redzēts!

— Ezeri aizaug un glābšanas stacijas paliek mežā, tas viss ir redzēts. Ja tu tomēr šaubies, pārcelsim arī glābšanas staciju.

-- Bet tad jāpārceļ arī tūristu bāze ar slēpotāju tramplīnu un kalns arī jāpārstumj uz citu vietu. Šitos zemes darbus, šef! Kur tas redzēts!

-- Redzēts, Voldemār, redzēts.

-- Padomā labi, šef, tad jau mūsu Aizsilava vairs nebūs tur, kur tagad, bet citur.

-- Kur?

-- Pagaidi, es paņemšu karti... Fiū, tur, kur Jelgava, bet Jelgava pārvietojas uz Siguldu... Sigulda -- uz Liepāju...

-- Ū, -- vietnieks aizlika mutei priekšā plaukstu, -- Liepāja pārvietojas uz Daugavpili! Nebūs labi, šef, nebūs labi!.. Vietnieks paskatījās uz galveno, kas joprojām sēdēja, tāpat atspiedis vaigu plaukstā.

-- Mana sirds jauš ko sliktu.

Tad taču Daugavpils arī vairs nepaliek savā vietā, bet aiziet uz Bausku, bet Bauska... Ū, šef, tas ir pavisam traki, Bauska jāved uz Roņu salu! Šitais labais lauksaimniecības rajons spiests pārkvalificēties un sākt nodarboties ar zvejniecību!

-- Paklau, tu labāk pasaki, kur pēc visas šīs zemestrīces paliekam mēs paši?

-- Pag, tūlīt pateikšu. Mūsu organizācija automātiski pāriet uz Olaines purviem.

-- Kā, uz purviem? Mēs taču tur nogrimsim!

-- Varbūt ne. Tur taču jau tik daudz sacelts un nekas negrimst.

-- Nogrimsim, nogrimsim, Voldemār, uz cietas zemes tik tikko turamies.

-- Ko tad?

-- Nāksies tomēr pārbūvēt pirti ar sili uz ezeru. Nu to es Sanitai nepiedošu. Padomā tik, gribēja mūs purvā nogremdēt! Un tad celurkšņa prēmija pagalam!

LAIMONIS KAMARA

VECA DZIESMA

Lejā pie upītes zied zilas puķītes.
Atnāk ziloni un osta tās
Savām pēdām.
Nu visas puķītes
Noostītas.

ULDIS ZEMZARIS

IZJŪTU AINAVAS

(Struktūra: mežs, māja, suns, salauzts žogs. List lietus.)

1. Grutsirdīga

Saušalīgi list. Zemi padebeši kā ciešanu nasta veļas pāri pamalei. Mežs vaid. Un tajā vēl dze-guze — posta un neveiksmju pareģe — kūko kā kapu zvans. Gaužam bēdīgas ir mājas ar izmisīgi izlodzītajiem žogiem. Viss te mirkst lietū — sāļajās atraidītu milētāju asarās. Smaga, bezgala smaga zeme saņim kājas. Cauri sirdij griežas stindzinošs vējš. Suns, nožēlojamais invalīds, atklibo un kā lāsts saļinst uz sliekšņa. Es piespiežu pieri stenderei, saņemu sāpošo galvu plaukstās — lai samirkst. Lai noslikst un nosmok visa pasaule rūgtajās un pelēkajās mākoņu skrandās.

2. Līksmi bezbēdīga

Arā atkal draiski čabina lietutiņš. Padebeši, vili-nādami visu dzīvo radību rotaļāties un dejoj, brī-žam koķeti pieskaras pamalei un atkal atlec no tās. Mežā jautri iekūkojas dzeguzīte. Samtaini ap- augušie māju jumti šķiet mīli sūnu vecīši, kas tur garodami peras. Un asprātīgi spurainais žogs grib steigties līdz gā- jēju naskajiem soļiem. Klibais suņuks visskaistāk prot izrādīt prieku — uz trim kājām žonglēdamis kā Figaro, viņš uzjautrina katru, kas līdz šim vēl spējis savaldīt smieklus. Urāt Lai teki Lai samirk- stam vienreiz tā, kā vēl nekad!

3. Apnicīga

Atkal līst. Atkal tās pašas debesis tai pašā pe- lēkumā. Noplukušie mākoņi — bezgala vienādi, it kā bez fantāzijas gūzmu gūzmās sagumzīti, kāpj cits aiz cita. Mežā gluži bez kādas jēgas klaigā kāds putns. Kā gan tam neapnik? Viss te ir pelēks, arī mājas pelēkas kā nevižīgi nosvietlas taras kastes. Nekā te nav un nekad arī nebūs. Līdz kaklam šī vieta, kur zeme kā ķīselis lip pie kājām. Tas pats mulķīgais suns, mūžīgi klibodams, velkas aiz tevis kā ēna. Jēlā ikdienas bezgaršība. Un līst, un līst — un es nebrīnīšos, ka tā līs visu mūžu — bez jēgas, bez sākuma un bez beigām.

4. Traģiska

Un tieši tagad vajadzēja līt! No tās puses, kur gaidīja laimi atnākam, vāžas melns mākonis kā zārka vāks, aprokot cerības. Manu sapni jau trešo reizi aizkūkoja dzeguze — nav vērts vairs dzīvot. Vai pakārties šai caurajā šķūnī, vai tur — tai otrā? Viņš neatnāca... Vecais suns ar kleino kāju ir vicnīgais, kas mani saprot — tas bezbailīgi dosies līdz. Ardīevu, zeme, — tu slapjā un mālainā visu atstumto atdusas vieta! Ardīevu,

debesis! Arī viņš raudās pēc tam. Viss būtu varējies būt citādi, ja vien trešdien laiks nebūtu sācis draņķēt, ja sestdien nebūtu samirkušas manas vienīgās labās balles kurpes.

5. Cerīga

Jā, list. Bet lietus drīz pāries. Pēcpusdienā jau paredzams skaidrs un saulains laiks. Putnu balsis mežā arī vēsta, ka tūlīt, tūlīt laiks grozīsies. No-mazgālā daba atplauks ar pirmajiem saules stariem, visu nokavēto panāksim kā nieku. Tās ir vecās mājas, uz tām neskatieties — jaunās uzbūvēs jau nākamgad. Trīs istabas ar virtuvi, vannu un vēl citām ērtībām. Gāze. Arī uz šo suni neskatieties — tas nav sugas. Muims ir aizrunāts spaniels, kam gluži citas emocijas. Vecais žogs ir čupā, to arī neviens negrib pacelt, negrib kavēties. Bet apkārt bernudārzam būs sētiņa ar varavīksnes krāsu vērtīgiem. Te ir dubļi, ceļš nav sen labots, tas tieša, bet jau pēc gada apsolīts visu noasfaltēt. No mājas uz māju varēsim staigāt lakkurpēs un, ja līs, pacelsim Strasburgas lietussardziņus. Ir jāskatās uz priekšu.

6. Mākslinieciski izklaidīga

Vai tas ir lietus, vai man tā tikai licies? It kā dūmi, kā novakara migla pēkšņi uzgūlās mežam — varbūt es neesmu noslaucījusi brilles? Vai tur kāds sauca? Nē, tas būs bijis tikai putns. Kāda liktenīga sakritība ar manām nojausmām dvēselē! Vai tas vispār ir mežs, kas tik ritmiski visapkārt čab? Kaut kas slapjš iepilēja man matos. Interesanti, vai tas kaut kas ir vai nekas nav. Ja es skaidri zinātu, ka tās ir mājas, ko redzu, es lūgtu tur dot man pajuniti. Bet varbūt ne? Te ir gājis bojā kāds agregāts, bet varbūt tā bijusi sēta? Katrā ziņā tas ir suns, kas te klibo. Ģeniāla detaļa, ka suns ir klibis — to var izlietot kādā stāstā. Bet vai tas jau nav izmantots kinofilmā? Kājas, šķiet, kļūst slapjas, tomēr nav ļabi ilgi stāvēt lāmā. Sasodīts — arī mati pilnīgi slapji! Kur mana ķemme? Bet vai tā maz ir ķemme, kas man kabatā?

7. Bērnišķīgi naiva

Mammucītī! Nāc, paskaties — ārā birst debesu
briljantiņi. Vai tas mākoņu zirdziņš nenāks tuvāk?
Mežā ragana atkal kūkoja — vai tu dzirdēji? Viņa
izliekas par putnu, lai pievilinātu Ansili. Viens, divi,
tris, četri — es skaitu vēstulītes sauējā, ko sūta Rāsas
princesīte — žēl, ka tās tūlīt izkūst. Tur rakstīts,

ka šonakt pat nolaidīsies ezers, ezera vidū paliks sala, bet uz tās pa-
celsies zelta pils. Tas ir pūķa skelets, kas izskatās kā mūsu vecā sēta.
Tiklīdz pāries lietus, es aizskriešu to apraudzīt. Kārav, tu nāksi
līdzī! Kaut arī klibs, tev jānosargā pils — tu esi apburtais princis.
Vai tas ir lietus viriņš, kas gaisā pilina? Kāpēc viņš tik daudz pilina?
Kāpēc viņš tā dara?

8. Nosvērti lietišķa

Lietus ir un paliek lietus, un nekā tur nevar
darīt. Kopīgais nokrišņu daudzums gadā paliek
aptuveni negrozāms. Dzeguzes zvanišana te neko
neizšķir, jo, kad lietus pārstās, arī putns apklusis
pats no sevis. Pēc plāna šodien bija jāšēj gurķi,
bet, tā kā lietus, tad salabošu drēbju pakaramo,
Dzīvē, gluži tāpat kā dārzniecībā, svarīgākā ir pa-
cietība. Tās ēkas patiešām mums ir stipri nolaistas, un žogs — redziet
paši; tā ir jau pārbaudīta pacietība. Ceļu mēs vairs nelietojam, mēs
braucam pār lauku. Suns arī sabojājis kāju, pa naktīm apkārt skrie-
dams. Sēt Arī jums laiks pārdomāt savu dzīvi, nedariet nekā neap-
domāta un lieka.

Māli? Tur nekā nevar darīt, jo te ir morēnu paugura pakāje. Ejiet
izmanīgi gar grāvja malu, pataustiet, kur nedaudz sausāks. Spriet
solī vircā uzmanīgi, jo nekad nevar zināt, cik būs dziļš. Garie zvej-
nieku zābaki nebūtu bijuši par sliktu, bet priekšnamā mēs tūlīt pār-
vilksim sausas čības.

9. Intrīģejoša

Atbrauc! Laid šurp tūlīt! Pie mums šinīs dienās notiek kaut kas ārkārtīgi interesants. Pilnīgi nebijusi dabas stihija. Ņem līdzī fotoaparātu — tu būsi sajūsmināts, redzot, kādas te unikālas ēkas un vēl kaut kas tāds, ko tu nemaz nevari iedomāties. Un daudz vecu grabažu bēniņos, tās varēsi pievienot savai kolekcijai. Fauna un flora — viss ir dabiski pirmatnīgs. Tu iekāpsi kaut kur, bet es tev iepriekš neteikšu kā. Te mums ir viena kliba, bet ārkārtīgi gudra būtne, kas tevi vienā mirklī savaldzinās un apburs.

Lec tikai mašīnā un drāzies šurp. Tikai, dieva dēļ, neapstājies uz ceļa, kamēr nebūsi ticis mūsu pagalmā.

— Pats prasījāt kaut ko asāku!

E Ošs

ARNOLDS AUZIŅŠ

GARĀ PUPA

Bij dārziņš mums pie savrupmājas,
Kur zemi rakņāju es līks;
Gan rokas piekusa, gan kājas,
Līdz beidzot kļuvu attapīgs:
«Vai es lai mūžam mājās tūpu?
Jau sen man apnicis ir svītš.»
Es teicu: «Iestādīšu pupu
Un uzrāpsimies debesīs.»
Tu toreiz saskaities no tiesas:
«Kam stāsti vecas pasakas!
Mums dārzā zeme pārāk liesa
Un tajā neaug it nekas.»
Es tikai īsu brīdi cietos,
Tad iestādīju pupu daudz,
Tām nesu ūdeni ar sietu
Un teicu burvju vārdu: «Audz!»
Tās uzdīga no manas gribas,
Bet gara stiprās viena vien —
No ticības un mīlestības,
Kas mūsu mūžus kopā sien.
Nu garā brīnumpupa gaida,
Uz debesīm lai vestu mūs,
Tu novērsies: «Es, mīļais, baidos,
Var pupas stublājs pākšņi lūzt.»
Bet priecājies: «Cik daudz te pupu,
Nevienam nav tik bagāts dārzs.
Tev izvārtīšu gardu zupu,
Es zinu — tu uz pupām kārs.»

27.

IANVĀRIS

Paiet 150 gadī, kopš dzimis (1826) MIHAILS SALTIKOVŠ-SCEDRINS,
ievērojamais krievu rakstnieks. Miris 1889. gadā.

GUDRAIS *grundulis*

Reiz dzīvoja grundulis. Viņa tēvs un māte bija prātīgi zivieši: pamazitēm, pavieglītēm Jarīda gadus upē nodzīvoja, bet ne zivju zupā, ne lidakai zobos neiekrita. Arī dēlam viņi piekodināja tāpat dzīvot, «Pielūko, dēliņ,» sacīja vecais grundulis mīrdams, «ja par dzīvi piecāties gribi, turī acis vaļā!»

Bet jaunajam grundulim prāta bija dots ne siekiem, bet pūriem. Viņš sāka ar šo prātu gudri apskatīties un redz — lai kurp arī pagriezto, visur viņam draud šahs un mats. Visapkārt ūdenī lielās zivis šaudās, bet viņš ir maziņāks par visiem. Katra zivs viņu var aprīt, bet viņš nevar aprīt nevienas. Un viņš arī nesaprot, kādēļ būtu jāriņ. Vēzis var viņu pārkniebt ar savām luškām, ūdensblusa var iezīsties skaustā un nomocīt līdz nāvei. Pat pašu brāļi — grunduļi, — arī tie, tiklīdz ierauga, ka viņam laimējies noķert odu, ar baru metas klāt to atņemt. Atņem un tad sāk cits ar citu pļesties, — tikai odu, ne šim, ne tam, saplosa.

Bet cilvēks? — ai, kas tas par niknu odžu dzimumu! Kādu gan viltību tas nav izdomājis, lai tikai viņu, grunduli, iedzītu veltīgā nelaika nāvē! Tiklus, tinas, venterus, murdus un tad vēl... makšķeri! Šķiet, kas gan varētu būt vēl muļķīgāks par makšķeri? — Pavediens, pavediena galā āķītis, uz āķīša uzmaukts tārpiņš vai muša... Un tad kā vēl uzmaukti?... Pašā, kā sacīt jāsaka, visnedabiskākajā stāvoklī! Un tomēr taisni ar makšķeri visvairāk grunduļu tiek izzvejoti!

Vecais grundulis dažu labu reizi bija viņu brīdinājis: «Vairāk par visu sargies no makšķeres! Kaut gan tas ir vismuļķīgākais ierocis, tomēr ar mums, grunduļiem — jo muļķīgāk, jo drošāka lieta. Pamet mums mušu, it kā vēlētos parādīt mums laipnību; bet, tikko tu pie viņas pieķerlies — skat, mušā bija nāvē!

Vecais pastāstīja viņam arī to, kā reiz viņš tikko, tikko neiekļuvis zupas katlā. Toreiz viņus zvejojis vesels artelis zvejnieku. Tikls bijis izstiepts visā upes platumā, un tā verstis divas to vilcin vilkuši pa upes dibenu. Sausmas, kas toreiz zivju ticis izcelts! Lidakas, asari, sapali, raudas, šmerliņi, — pat snauduļi plauzi tikuši no dūņām celti laukā! Bet grunduļiem ij skaits sajucis. Un kādas bailes viņš, vecais grundulis, izcietis, kamēr viņu pa upi vilkuši, — tas nav ne pasakā izstāstāms, ne ar spalvu aprakstāms. Jūt, ka viņu velk, bet uz kurieni — lo nezina. Paskatās, vienā pusē viņam — līdaka, otrā — asaris; šķiet, ka nupat, nupat vai nu pirmā, vai otrais viņu apēdis, bet nē, — viņi neaiztiek... «Tai bridī, brālīt, ēšana vis nebija prātā!» Visiem vienas bēdas: nāve nākt Bet kā un kālabad viņa nāk — neviens nesaprot. Pēdīgi sāka vada galus savilkt kopā, izvilka malā un nu tikai purināt zivis no tikla astes zālē. Te nu vecais grundulis arī dabūjis zināt, kas ir zivju zupa. Smiltainē trizuļo kaut kas sarkans, no tā ceļas augšup pelēki mākuļi, bet karstums tāds, ka viņš vai atmiņu zaudējis. Jau tā bez ūdens grūti, bet te vēl piedod klāt tveici... Viņš dzird, ka runā — «gunskurs». Bet uz «gunsкура» uzlikts kaut kas melns, un tajā, gluži kā vētras laikā pa ezeru, ūdens mutuļiem griežas. Ļaudis runā — «katls». Beidzot tie saka viens otram: «Met zivis «katlā», būs «zivju zupa!» Un nu sāka sviest mūsējos tur iekšā. Zvaugs! Iesviež zvejnieks zivi — tā vispirms ienirst, tad kā ārpātīga izšaujas virsū, pēc tam atkal ienirst un — paliek rāma. Tas nozīmē, ka ir dabūjusi nobaudīt «zivju zupu». Metuši, metuši, — no sākuma bez šķirošanas, bet tad kāds vecītis paskatījies uz viņu un noteicis: «Kas no tāda sīkališa ko vārit, lai paugas upē lielāks!» Saņēmis viņu aiz žaunām un palaidis brīvā ūdenī. Bet viņš nav muļķis — šāviens ko spuras spēj uz mājām. Atskrējis, bet grundulieni kā pusnedzīva skatās no alas laukā...

Un kā nu bija? Cik vecais grundulis toreiz arī pūlējies ieskaidrot, kas ir zivju zupa un kāds viņas saturs, tomēr upē pat šobaltdien tikai relajam ir skaidra nojauta par to!

Grundulis dēls tomēr ļoti vērīgi iegaumēja grunduļa tēva mācības un iekala tās sev dziļi atmiņā. Bija viņš grundulis, mēreni liberāls, izglītots, un cieši saprata, ka dzīvi nodzīvoņot nav tas pats, kas mie-

turi noīazīt. «Jātur acis vaļā.» viņš sev sacīja, «citādi, kā likts, aiziesi bojā!» Un tā viņš sāka dzīvot savu dzīvīti. Pirmā lieta — izdomāja sev tādu alu, kur pats varētu ielīst, bet cits neviens netiktu iekšā. Veselu gadu viņš ar degunu kala šo alu un, dievs sargi, cik daudz pa šo laiku visādu baiļu izcieta, pārnakšnodams gan dūnās, gan zem aļģēm vai grīslī. Pēdīgi tomēr ala bija izkalta tāda, ka prieks redzēt. Tīra, akurāta, — taisni pašā laikā vienam tajā novietoties, ne vairāk. Otrā lieta — sāka gudrot par dzīves veidu un noprieda tā: naktī, kad cilvēki, zvēri, putni un zivis gul, — viņš taisījis mocionu, bet dienu — sēdēs savā alā un drebēs. Bet, tā kā ēst un dzert tomēr vajag un algas viņš nesapņem, arī kalpones netur, tad viņš ap pusdienas laiku, kad visas zivis jau paēdušas, izskries no alas laukā un, dievs dos, varbūt vienu otru knislīti arī samedis. Bet, ja nesamedis, tad arī tāpat tukšu vēderu ielīdīs atpakaļ alā un atkal drebēs. Jo labāk palīkt neēdušam, nedzērušam nekā ar pilnu vēderu ieskriet savā nāvē.

Tā nu viņš tad arī darīja. Naktī taisīja mocionu, peldējās mēnessgaismā, bet dienu iegula savā alā un drebēja. Tikai ap dienasvidu izskrēja, lai kaut ko patvarslītu, — bet ko tu dienasvidu saķersil! Ap šo laiku pat knislītis no karstuma zem lapām slēpjas, pat kukaiņilis zem nīzas glabājas. Padzeris ūdens un izliec!

Tā nu viņš tup katru mīļu dienīņu alā, miegu neizgulēdams, lieku kumosu sev neatļaudams, un vienmēr sevī domā tikai vienu: liekas, ka es esmu vēl dzīvs? Ak, bet kā būs ritu?

Sad un tad viņš negribis iesnaužas, un tad sapnī viņam rādās, ka viņam pieder loterijas biļete un uz tās ir krituši divsimti tūkstoši. Aiz prieka pats sevi nesamanīdams, viņš pagriežas uz otriem sāniem, tad uzreiz alver acis — skat, galva līdz pusei no alas laukā... Ja nu būtu gadījies tuvumā lidacēns, — tas taču būtu viņu no alas vilkšus izvilcis!

Reiz viņš pamodies skatās un redz: taisni pret viņa alu tup vēzis. Tup bez kustēšanās, kā pieburts, izboliņjis uz viņu savas kaula acis. Vien tik ūsas šad tad pakustas līdzī ūdens tecei. Tās nu gan bija bailes, ko viņš toreiz pārdzīvoja! Un veselu pusdienu līdz pat tumsai šīs vēzis viņu gaidīja, bet viņš visu laiku tikai drebēja, tikai drebēja.

Cītā reizē, tikko viņš bija paguvis pirms rītausmas atgriezties mā-
jup, tikko bija priekš miegā laisanās saldi nožāvājies, te ierauga: kur ce-
lusies, kur ne, pie pašām alas durvīm stāv lidaka un špakstina zobus.
Tā visu augu dienu uz viņu noglūnēja, it kā no viņa redzēšanas vien
jau būtu paēdusi! Tomēr viņš arī lidaku apmānīja: nelīda no alas
laukā — un diezgan.

Un ne tikai reizi, ne tikai divas reizes viņam tā gadījās, bet gan-
drīz katru dienu. Un katru dienu viņš drebēdams panāca uzvaras un
uzveiksmes, katru dienu viņš sev uzsauca: paldies dievam — dzīvst!

Bet tas vēl par maz: viņš arī neapprecējās un palika bez bērniem,
 kaut gan viņa tēvam bija bijusi liela ģimene. Viņš prātoja tā: tēvam
 bija viegli nodzīvot! Tos laikos ij lidakas bija labākas, ij asari uz
 mums, sikmanišiem, neglūnēja. Un, kaut gan reiz tikko neiekrita zivju
 zupā, tad arī tur atradās vecītis, kas viņu izpestīja! Bet tagad, kur
 upē zivju palicis maz un arī grunduļi nākuši cieņā, — kas tagad lai
 domā par ģimeni, labi, ka pats varī kaut kā izdzīvot!

Un grundulis tā nodzīvoja tepat pāri simt gadiem. Un vienmēr
 drebēja, vienmēr drebēja. Ne viņam draugu, ne viņam radu. Nedz
 viņš pie kāda aizlel, nedz pie viņa kādi atnāk. Kārtis viņš nespēlē,
 degvina nedzer, labakas nesmēķē, ap skaistām meičām nelakstojas —
 tikai dreb un vienu domu domā: paldies dievam, šķiet, esmu dzīvst!

Pat lidakas, arī tās pēdīgi sāka viņu lielīt: lūk, ja visi tā dzīvotu,
 cik tad upē viss būtu klusul! Bet viņas tā runāja tikai ar nolūku:
 cerēja, ka pēc šādas uzslavas grundulis nāks sevi atrekomendēt —
 lūk, te es esmu, — un tad viņu — cops! — cietī! Bet viņš arī uz šo
 stiķi neielaidās, tā ar savu gudrību vēlreiz visas ienaidnieku intrigas
 pārvarēdams.

Cik gadu virs simta bija pagājuši, tas nav zināms; bet tikai sāka
 gudrais grundulis tuvoties miršanai. Guļ savā alā un domā: gods
 dievam, es mirstu pats savā nāvē, tāpat kā nomira manā māte un
 tēvs. Un te viņam nāca atmiņā lidakas vārdi: kaut visi dzīvojuši, lūk,
 tā, kā šis viedais grundulis dzīvo... Jā, patiesi, — kas un kā tad
 isti būtu bijis?

Un viņš sāka cīlāt savu prātu, kura viņam bija atliku likām, un

piepeši it kā kāds viņam būtu iečukstējis: bet tad taču viss grunduļu dzimums, jādāmā, jau sen būtu izbeidzies!

Tāpēc, ka grunduļu dzimuma turpināšanai vispirms nepieciešama ģimene, bet viņam tās nav. Bet arī tas vēl par maz, — lai grunduļu ģimene spēcīnātos un zaļotu, lai viņas locekļi paliktu veselīgi un žirgti, ir vajadzīgs, lai tie tiktu audzināti savā dzimtajā stihijā, nevis alā, kur viņš mūžīgā krēslībā ir kļuvis gandrīz neredzīgs. Ir nepieciešams, lai grunduļi dabūtu pietiekami daudz barības, lai nevairītos no sabiedrības, lai viens pie otra ciemotos, mielotos un viens no otra ietekmētos uz tikumību un citām labām īpašībām. Jo vienīgi tāds dzīves veids var vest grunduļu cilti pretī lielākai pilnībai un neļaut tai izģint un izvirst par kazragiem.

Nepareizi spriež tie, kas domā, ka par cienijamiem pilsoņiem var tikt uzskaiti tikai tie grunduļi, kuri, aiz baltēm apstulbuši, sēž alā un tric. Nē, tie nav nekādi pilsoņi, bet, lielākais, ja nekam nederīgi grunduļi. Nevienam no viņiem nav nedz silti, nedz auksti, ne goda, ne negoda, nedz slavas, nedz neslavas... Dzīvo un tikai velti vietu aizņem un barību apēd.

Viss tas tagad nostājās viņa acu priekšā tik skaidri un gaiši, ka viņam pēkšņi uznāca kaisla vēlēšanās: līdišu no alas laukā un nopeldēšu reiz kā kaija pa visu ūpes plašumu! Bet, tiklīdz bija to iedomājies, tūdaļ atkal sabaidījās. Un iesāka drebēdams mirt. Dzīvodams drebēja un mira drebēdams.

Visa mūža dzīve noslidēja viņam vienā mirklī gar acīm. Kas viņam bijuši par priekiem? ko viņš bija iepriecinājis? kam padevis labu padomu? kam labu vārdu pateicis? kam devis pajumti, ko sasildījis, ko aizslāvējis? kas par viņu bija ko dzirdējis? kas atminēsies, ka viņš jelmaz dzīvojis?

Uz visiem šiem jautājumiem viņam bija jāatbild: nevienam un neviens.

Viņš bija dzīvojis un drebējis, — tas bija viss. Pat, pašuk, arī vēl tagad: nāve zobu galā, bet viņš vēl dreb, kaut gan pats nezina, kāpēc. Alā viņam tumši, neērti, nav kur pagriezties; ne tur saules stars iespīd, ne silta vēsma ieplūst. Un viņš guļ šai pelēkajā miglā, nere-

dzīgs, izdēdējis, nevienam nevajadzīgs... Guļ un gaida, kad pēdīgi bada nāve atbrīvos viņu no šīs nekam nederīgās dzīvošanas!

Viņš dzird, ka gar viņa alu šaudās citas zivis, — kas zina, varbūt tādi paši grunduļi kā viņš, — bet neviena par viņu nepainterēsējas. Nevienai neienāk prātā: iestu, pavaicāšu viedajam grundulim, ar kādu gudrību viņš ir mācējis nodzīvot vairāk nekā simt gadu, un ne lidaka ir viņu aprijusi, nedz vēzis ar spilēm pārknēbis, ne zvejnieks uz makšķeres noķēris? Peld tikai viņam garām un varbūt nemaz arī nezina, ka, lūk, šajā alā gudrais grundulis beidz savu dzīvības procesu!

Un kas ir vēl sāpīgāk: nedzirdēt pat to, ka kāds nosauktu viņu par gudro. Vien tikai pavirši ieminas: vai jūs esat dzirdējuši par lempi, kurš nedz ēd, nedz dzer, nedz ar kādu saietas, nedz ar kādu ciemojas, mīlojas, bet tikai sarga savu vēltīgo dzīvību? Daudzi saukā viņu pat vienkārši par muļķi, kas neprot kauna, un brīnojas, ka ūdens šādus kokpaurus paciešot.

Tā viņš pārlīka savā gudrajā prātā un snauda. Tas ir, ne īsten snauda, bet sāka zaudēt skaidro atmiņu. Ausīs ieskanējās priekšnāves šalkoņa, mlesu piepildīja sagurums. Un te viņam atkal parādījās agrākais kurdinošais sapnis. Viņam it kā ir krituši divsimt lūkstoši, pats viņš ir izaudzis veselu pusaršīnu lielāks un pats riņķ lidakas.

Bet, kamēr viņš tā sapņoja, viņa galva palēnām, pamazām un pēdīgi pavisam izslidēja no alas laukā.

Un piepeši viņš izgaisa. Kas bija noticis, — vai lidaka viņu aprija, vai vēzis ar luškām pārcirta, vai viņš pats savā nāvē nomira un uzplīvoja virs ūdens, — tai lietai liecinieku nebija. Visdrīzāk gan jādomā, ka viņš pats nomira, jo — kas gan lidakai par prieku norit novārgušu, mirstošu un turklāt vēl arī pārgudru grunduli?

JEZUPS LAGANOVSKIS

KO DĀVINĀT

Ironisks traktāts

Kaut arī par šo jautājumu pēdējos gados rakstīts ne mazums — periodiskajā presē, kalendāros, labā toņa rokasgrāmatās —, tajā tomēr vēl ir daudz neskaidra. To izjūtam katrs, tuvojoties savu paziņu dzimšanas dienai vai kādam citam nozīmīgam notikumam viņu dzīvē, Jaunajam gadam, Sieviešu dienai, kad arī tiek dāvināts pa labi un pa kreisi.

Tātad — ko dāvināt?

Augstāk minēto rakstu un grāmatu autori vispirms iesaka ziedus. Pilnīgi aplam. Ziedi, tā ir atkrilumu spaini izmesta nauda. Ciemiņš, kas nāk ar ziediem, apliecina, ka viņš ir gaisa grābslis. Neviens nopietns, praktisks cilvēks ar tādiem nepazīstas un savā mājā nelaiž.

Visuniversālākā, visiem gadījumiem piemērota dāvana ir — pusstops. Kaut arī rakstos tiek visnotaļ nopelta kā sliktas gaumes un nekulturālības izpausme. Taču dzīve uz to neskatās, bet valdomīgi vadās no savām vajadzībām. Dzīvē ir tā, ka, pat saņemis zelta pulksteni vai kristāla vāzi, gaviļnieks jutiesies vilies, ja tai nebūs klāt pusstopa. Tādēļ ka, rikojojot viesības, viņš ir paredzējis, ka vismaz katrs vīriešu dzimlas pārstāvis savu tiesu paņems līdzī. Ja ne konjaka vai

melnā balzama, tad degvīna noteikti. Lidzko kāds neatnes, rodas drauds, ka var pietrūkt, bet tā ir vislielākā blamāža katram viesību rīkotājam. Skrien nu nakts laikā meklēt. Kur atradīsi? Senāk varēja dabūt pie naktssargiem, atsaucīgiem — par atliecīgu uzcenojumu, protams, — vecīšiem, kas ietuntuļojušies kažokos, sēdēja uz tukšām preču kastēm pie veikalu durvīm. Tagad visur ierīkota elektriska signalizācija, naktssargi kā šķira likvidēti. Tā ka praktiski nakts laikā neko dzeramu Rīgā vairs nevar dabūt. Tas šo dāvanu padara vēl vērtīgāku. Ar to var iet pat pie pilnīgi svešiem, visur tiks uzņemts ar atplestām rokām. Sevišķi uz rīta pusi.

Daži autori kā neitrālu dāvanu silti iesaka grāmatas. Arī atliecīgo veikalu logos un sludinājumos bieži redzēti apgalvojumi, ka grāmata esot labākā dāvana. Diez vai tā būs. Vispirms prasīs papildinājums: interesanta grāmata, jo ir taču visadas. Bet kur tu tādu ņemsi? Nu, pieņemsim, tu dabuji. Tavā izpratnē interesantu, bet tam, kuram gribi to dāvināt? Tik dažāda ir cilvēku izpratne par to, kas ir interesanta grāmata! Un,

ja arī jūs apmēram zinātu viņa gaumi, varbūt viņam tāda grāmata jau ir, jo mūsu dienās pērk visi, pat tie, kuri nelasa, tādēļ ka kultūrlai cilvēka dzīvoklis nevar būt bez grāmatām.

Nē, grāmata neder. Labākajā gadījumā to var pievienot «kā negaidītu sīkumiņu», sevišķi, ja ir dzejoļu krājums, kādai praktiskai dāvanai (sk. R. Tavares grāmatu «Padomāsim par uzvedību», 90. lappusē). Katrā ziņā jāatturas no ierakstiem, jo tādu ne pārdot, ne tālāk dāvināt un sviest ārā ar kaut kā neērti. Stāvēs plauktā un kaltinās, ka velti aizņem vietu. Un būtu labi arī iepriekš pārlicināties, vai grāmatu, ko gribi dāvināt, veikali ņem pretī. Jo ir daudz tādu, kuras pārdot gan pārdod, bet atpakaļ nepērk. Cita lieta, ja tu tādejādi gribi

tikt vaļā no apnikušas vai nevajadzīgas, aiz pārpratuma iegādātas grāmatas. Tad šīs rūpes atkrit. Bet šai gadījumā, tieši otrādi, ieraksts ir nepieciešams, un nevis kaut kāds, bet lai būtu asprātīgs. Tā man viens paziņa 50. dzimšanas dienā atnesa Hugo Šterna «Namdaru darbus» ar ierakstu, ka nu es esot sasniedzis tādu vecumu, ka būtu laiks beigt nodarboties ar niekiem, t. i., rakstīšanu, un pievērsties kaut kam nopietnam. Viesos tas izraisīja lielu jautribu, visi smējās, aplaudēja, sauca: «Pareizi!» Tā kā viņa sieva pasniedza ziedus un pats vēl bija paņēmis līdzīgu pusstopu, nekādu pretenziju man pret viņiem nevarēja būt.

Līdzīgi ir ar gleznām, grafikām, gravūrām, kuru izvēle arī atkarīga no individuālas gaumes. Izgāzīsi lielu naudu (ja gribēsi nopirkt īstu mākslas darbu, nevis kādu hattūru), bet saņēmējs to nākamajā dienā aizbāzīs aiz skapja, lai nerēgojas acīs, jo izrādīsies, ka viņam nepatīk vai pat krīt uz nerviem.

Cita lieta — dažādi lietišķās mākslas izstrādājumi. Tie der vienmēr. Ja vien ir pietiekami lietišķi.

Ļoti izdevīgi dāvināšanai ir sīki dekoratīvi priekšmeti dažādu lādīšu, vāzišu, medaljonu, figūriņu izskatā. Lēti un skaisti! Tikai diemžēl ar tiem jau tā piekrāmēti visi plaukti visos dzīvokļos, ka diez vai kādu vēl var iepriecināt. It īpaši, ja var redzēt, ka nav jauni, bet bijuši lietošanā un tiek dāvināti varbūt jau trešo vai ceturto reizi. Tā man kāds cits paziņa, skolas gadu draugs (1), tai pašā dzimšanas dienā atnesa divus no ilgas stāvēšanas viņa dzīvokļa plauktā galīgi nomelnejušus koka vecīšus, tiesa, daudzsološā, ar zīda lenti pārsietā bieza kartona kastītē, kādās parasti mēdz pārdot zeltlietas. Nu, kastīti es paturēju pogu un citu garderobes sīkumu glabāšanai, vecīšus nākamajā dienā izmetu ārā. Un līdz šim brīnos, kā viņam nebija neērti nākt ar tādu «dāvanu». Ja būtu nabags, tad nu tā. Bet pats saņem lielu pensiju plus mērenu algu, sieva — ārste, mācību spēks un zinātnu kandidāte. Vienīgais gandarījums, ka man izdevās viņam atspēlēt ar vecu, bet vēl samērā labi saglabājušos, bēniņos atrastu ugunsdzēsēju ķiveri. Arī nekā nemaksāja, bet vismaz nebija tik banāli. Vairāk es viņu neaicinu. Viņš mani arī ne. Kādēļ aicināt, ja nav nekāda labuma.

Vajadzētu izvairīties arī no dažāda veida loteriju biļešu dāvināšanas. Pirmajā brīdī tās liekas ļoti piemērotas šim nolūkam. Var godam tikt cauri ar vienu rubli. Ja iztērēsi trīs — būs ķenišķīga dāvana: sešas biļetes pa piecdesmit kapeikām gabalā vai veselas desmit pa trīsdesmit kapeikām. Bet ... kaut arī jau sen esi nācis pie pārliecības, ka visa šī loteriju būšana tāda blēdība vien ir, — jo, cik tiki pircis, vienmēr paliki bešā, — lielle laimestu saraksti avīzēs pēc katras izlozes liecina, ka daudziem tiek arī kaut kas vairāk. Ja nu gadās, ka tieši kāda no tevis dāvatajām biļetēm izvelk lielo lomu? Kaut vai ej un prasī atpakaļ! Bet nelietis nedos. Lai arī viņam jau būtu automašīna. Atdos dēlam vai meitai, ja tādi ir. Vai pārdos. Un no paziņām kļūsiļ niknākie ienaidnieki līdz kapa malai.

Nē, drošs paliek drošs, loteriju biļetes labāk nedāvināt.

Nekādi nevar pievienoties dažu veikalu logos redzētam apgalvojumam: «Katra dāvana iepriecina.» Katra, tas nozīmē — vispedīgais nieks, kas vien ir pārdošanā. Teiksim, gumijas balons, vīle, zābaku saītes, lodišu pildspalva par trīsdesmit piecām kapeikām, šķēres, karote, zobu pasta «Piparmētra», ko pērkam tikai tad, kad nav dabūjama «Meri» vai «Pomorin», papīrkurvis, diegu spolīte, badmintonbumba, saspraužu kārbīņa, bikšu pogu komplekts, ziepju trauciņš, etiķa pudele, tualetes papīra rullis utt., utt.? Gribētos redzēt, cik priecīgu gīmi rādītu šī apgalvojuma autori, ja viņiem attiecīgā reizē pasniegtu kādu no šīm «dāvanām»! Laikam ar to bija cerēts pievilkt pircējus, lai veicinātu dažu iestāvējušos preču apgrozību. Taču ļoti jāšaubās, vai tas deva rezultātus.

Kāda cita veikala logā gadījās redzēt intriģējošu jautājumu: «Kas var būt labāks par praktisku dāvanu?» Nu, ar to var solidarizēties. Arī

pareizas uzvedības speciālisti principā nav pret šādām dāvanām, kaut arī uzskata tās par vairāk piemērotām tikai tuviniekiem, darba biedriem un jauniejiem pāriem patstāvīgas dzīves uzsākšanai. Diez vai šī atruna būtu ņemama vērā. Laba, praktiska dāvana iepriecina katru, it īpaši, ja tā ir tāda manta, kuras viņam trūkst vai kuru viņš jau sen kārojis iegādāties, bet nekādi nav varējis atļicināt vajadzīgo summu. To viegli noskaidrot. Droši var dāvināt dažādas preces, kuras ātri plīst, bojājas, pazūd, aizmirstas sabiedriskā transporta līdzekļos vai kuru nekad nevar būt par daudz: pulksteņus, portfeļus, čemodānus, lietussargus, galda lampas, dārgas pildspalvas, ādas cimdus, medicīnas termometrus, šķīstošo kafiju, dabisko medu, upeņu ievārijumu, marinētas sēnes; sievietēm turklāt vēl visāda veida rotas lietas, somas un somiņas, galda traukus, kaprona zeķu saiņus, importa veļu, tualetes piederumus. Kategoriski noraidāms uzvedības rokasgrāmatās sastopamais prātojums, ka dāvanai esot vairāk simboliska, uzmanību apliecinoša nozīme, tādēļ tās cena neesot svarīga. Kas tā par uzmanību, kas maksā tikai dažas kapeikas?

Pēdējā laikā arvien lielāku izplatību gūst naudas dāvināšana kā ļoti izdevīga abām pusēm: dāvinātāju tā atbrīvo no gudrošanas, ko dāvināt, un staigāšanas pa veikaliem, saņēmējam dod iespēju izlietot to pēc saviem ieskatiem, kā viņam izdevīgāk. Vari nopirkt kaut ko patiešām vērtīgu un vajadzīgu (to nieku vietā, ko būtu sanesuši katrs atsevišķi). Vari kompensēt viesību izdevumus. Vari atdot parādu pašpalīdzības kasei. Vari noguldīt krājkasē, lai nes procentus. Vari pasūtīt avīzes un žurnālus. Vari iegādāties ceļazīmi uz atpūtas namu. Jau pati šī iespēja izriekties pēc savas vēlēšanās vien ir ko vērts.

Ievēro:

● Individuālas dāvanas vērtība nedrīkst pārsniegt tavas oficiālās izpelņas iespēju robežas, lai nerastos aizdomas, ka esi sācis blēdīties. It īpaši tad, ja tu patiešām to dari. Kolektīvai dāvanai šādi ierobežojumi nepastāv.

● Paziņām, kas tev līdzīgā gadījumā jau pasnieguši naudu, jādod vismaz par kādu kapelku vairāk, lai neiznāk tā, it kā tu atlīdzinātu

viņiem parādu, un vispār tāda līdzvērtīga savstarpēja apdāvināšanās zaudētu katru jēgu. Dāvana ir laba tikai tad, ja no tās iegūst abas puses.

● Pilngadības svētkos jauniešiem parasti dāvanai pievieno kaut ko tādu, kas simboliski apliecina, ka viņi tiek uzņemti pieaugušo rindās: pusstopu, biļeti uz filmu, kurā līdz sešpadsmit gadiem ieeja aizliegta, u. tml.

● Nākamais jaunais pāris līdz kāzām viens otram neko vērtīgu nedāvina: kāzas pēdējā brīdī var izjukt un dāvana būs velti izniekota.

● Dāvana iepriecina katru, padara viņu laipnāku, uzmanīgāku, atsaucīgāku pret dāvinātāju. Izmanto šo apstākli un dāvini, sevišķi tiem cilvēkiem, ar kuriem tev ir kārtojamas kādas darīšanas. Šim nolūkam nav jāgaida svētki vai kāds svinīgs notikums viņu dzīvē, der jebkura parasta diena. Dāvanas veidu un vērtību nosaka vajadzības lielums un tava fakta izjūta. Vienā gadījumā pietiek ar konfekti, citā nāksies nepažēlot simt rubļu.

● Dāvanas iesaiņojums nedrīkst būt vērtīgāks par pašu dāvanu!

● Dāvināšanas māksla nav tik viegla, kā to parasti domā. Svarīgs ir ne tikai dāvinamais priekšmets, bet arī tā pasniegšanas veids. Naudu parasti pasniedz aploksnē, skaidri uzrādot, kam un no kā. Pārējās dāvanas — atkarībā no to vērtības; ja dārgas — tā, lai redz pēc iespējas vairāk klātesošo, ja lētas — pēc iespējas neuzkrītošāk. Ziedus un pusstopus iepriekš izlin no papīra (pēdējos — ja ir bijuši ielīti).

● Nav pieklājīgi nosmādēt dāvanu paša dāvinātāja klātbūtnē, lai tā būtu cik nīcīga; to izdara vēlāk tuvinieku un citu paziņu vidū. Sevišķi, ja tas ir pirmais tāds gadījums dāvinātāja praksē. Atkārtotās gadījumā par šo jautājumu vari taktiski aprunāties ar viņu zem četrām acīm. Ja arī tas nelīdz un viņš atkal atnes kādu nieku, — atmaksā viņam ar to pašu un vairāk nekad nelūd viņu viesos.

● Anonīma dāvana ir zemē nosviesta dāvana.

Es labi apzinos, ka pilnīgi izsmelošas atbildes uz visiem jautājumiem lasītāji šeit neatradīs. Taču daudzos gadījumos būšu viņiem palīdzējis izšķirties par attiecīgam cilvēkam un notikumam atbilstošas dāvanas izvēli. Ja kādam rodas neskaidrības, lūdzu rakstīt, lab-

prāt nākšu talkā ar savu pieredzi, izpratni un erudīciju. Pieņemtu arī jūsu priekšlikumus, kurus ar pateicību izmantošu (uzrādot vārdu un profesiju) turpmākajā darbā pie šīs tēmas, kas ar savu nozīmīgo vietu mūsu dzīvē ir pelnījusi, ka tajā ienes pilnīgu skaidrību.

A. LIDUMS

PIEREDZES APMAIŅA

(m i n i s k e č s)

Darbojas: DIEVS un VELNS.

Velns, ar rokām aptvēris galvu, vaidēdams klumburo pa skaļuvi, DIEVS (*uznāk, ar labpatīku noskatās uz Velna ciešanām un māksloti līdzjutīgā balsi vaicā*): Kas tad tev, nabadziņ, lēcies?

VELNS (*joprojām kunkstēdams*): Galva *xx*.

DIEVS: Redzi nu, kur noved nešķists dzīves veids...

VELNS: Kas nu par dzīves veidu! Visparastākais dienesta komandējums...

DIEVS (*neticīgi*): Komandējums?...

VELNS: Nu jā, vakar pat biju aizlaidies uz kaimiņu galaktiku apmainīties ar turienes kolēģiem pieredzē...

DIEVS (*ironiski*): Ā, saprotu! Kuģi šūpoja elektromagnētiskie viļņi, Kosmiskā slimība, tā teikt...*xx*.

VELNS (*nopūšas*): Ne velna, tas ir — piedošanu, ne dieva...*xx*!... nekā tu nesaproti! Ar kuģi tam nav nekāda sakara un ar viļņiem ne tik...*xx*.

DIEVS (*ziņkāri*): Ar ko tad?

VELNS (*īgni*): Es jau teicu: ar pieredzes apmaiņu! Tādā nolūkā taču nevar braukt gluži tukšā... Es aizvedu mazu ciema kukuli.

DIEVS (*aizdomīgi*): Un kas tai kukulī bija?

VELNS: Gribeju kolēģus iepriecināl ar mūsu firmas brīvējumiem, Tāpēc, iekams sākām spriest par dažādu apkures sistēmu priekšrocībām, uzliku galdā vienu balto...

DIEVS: Un ko šie?

VELNS: Divus zilos pretī!

DIEVS: Bet tu?

VELNS: Es... četrus «zubrišus»!

DIEVS: Un šie?

VELNS: Astoņus «Dinozaurus»!

DIEVS: Bet tu?

VELNS: Kaunā palikt negribēju. Nācās izkrāmēt visu čemodānu...

DIEVS: Un šie?

VELNS: Skaidri neatceros, bet liekas, atvilka dzelzceļa cisternu...

DIEVS: Un kā tad beigu beigās palika ar tām apkures sistēmām? Vai uzzināji arī ko vērtīgu?

VELNS (*izbrinījies*): Kādas apkures sistēmas? Labāk pasaki, kur es varētu ledus gabalu izraut! (Aizvelkas, vaidēdams un galvu tautidams.)

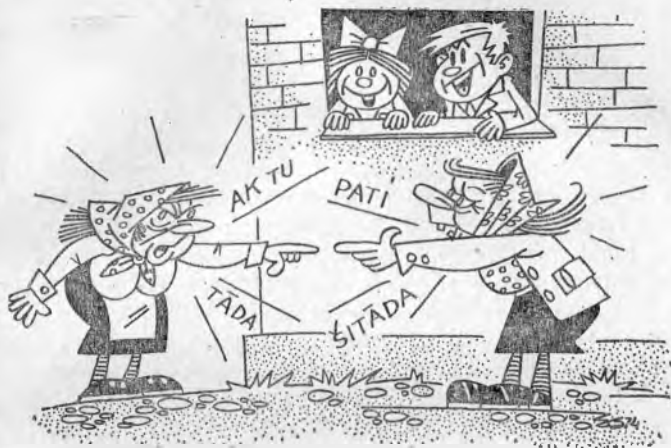
DIEVS (*viņam pakāļ nolūkodamies*): Hm... Šīlā pieredzes apmaiņa laikam nav tik vienkārša lieta...

LAIMONIS KAMARA

VISS IESPĒJAMS

Delfīni,
iespējams,
domā.

Tu,
iespējams,
neesi
delfīns.

-- Re, re, Janīt, setā atkal vārda došanas svinības!

G. Bērziņš

— Vaj nav smieklīgi atcerēties, ka skolā ķīmija likās sauss priekšmets!

Bērziņš

NOPIETNS SLIMNIEKS

Pēdējā laikā man sāka streikot veselība.

Nevarēdams intensīvi strādāt pie savas disertācijas, biju spiests iegriezties uzņēmuma poliklinikā.

— Lūdzu, piesakiet mani profesoram Kociņam. — Es nosaucu reģistratorei man labi pazīstamā terapeita uzvārdu.

— Profesors nepieņem, — reģistratore atbildēja.

— Saprotu, šodien profesora nav poliklinikā. Bet kad viņš būs?

— Profesors ir poliklinikā, — reģistratore mani pārtrauca. — Bet šodien un rīt viņš izmeklēs Podjanci.

— Tad pierakstiet mani pie kāda cita terapeita, — es lūdzu.

— Arī citi ir aizņemti, — reģistratore paskaidroja. — Bērziņš izstrādā speciālu uztura režīma grafiku Podjancim. Ozoliņš gatavo Podjancim miega režīma grafiku. Bet Šķēle sastāda vitamīnu lietošanas recepti Podjancim . .

— Piedodiet, — noprātis, ka terapeitiem ir gadījies ļoti nopietns slimnieks, es atvainojos un palūdzu numuriņu pie neiropatologa.

— Arī neiropatologs ir aizņemts. Viņš steidzīgi izstrādā Podjancim nomierinošo kompleksu.

— Varbūt es varu ieiet procedūru kabinetā, — bikli ieminējos. — Varbūt māsiņa . .

— Nevar! Māsiņa tūlīt izdarīs Podjancim masāžu!

Es sapratu, ka tas Podjancis laikam ir kāds unikāls gadījums medicīnā, ka tam pievērš tādu uzmanību. Un tomēr es jutos aizvainots.

— Sakiet, lūdzu, varbūt mani var izmeklēt rentgenologs? — Man gribējās savu atnākšanu izmantot lietderīgi. — Pēdējā laikā mani moka arī klepus.

— Rentgenologs pašlaik pēta izmaiņas Podjanča kaulu struktūrā.

— Un zobārsts arī apkalpo Podjanci? — es tišā prātā jautāju ar slikti nomaskētu sarkasmu balsi.

— Jā, — reģistratore nemaz neapvainojās. — Stomatologi tūlīt pārbaudīs, cik stipri turas plombas Podjanča zobos.

— Un ausu ārsts arī nodarbojas ar Podjanci?

— Jūs uzminējāt. — Reģistratori mana atjautība iepriecināja un viņa kļuva runīga. — Ausu ārsti pārbaudīs Podjancim dzirdi. Arī acu ārsti viņu izmeklēs, un arī psihiatrs ar Podjanci nodarbojas jau veselu nedēļu. Ārsts viņu hipnotizē un visu laiku saka: «Sit, Podjanci, sit!»

— Piedodiet, — manas ziņkārības mērs beidzot bija pilns. — Es saprotu, jūs gatavojat šo Podjanci sarežģītai operācijai. Pieņemsim, ka pie viena jāpārbauda arī redze, dzirde un zobi. Bet kāpēc psihiatram jāietekmē Podjancis, lai viņš sistu?

— Kāda operācija?! Podjancim parit ir spēle. Viņš ir mūsu pilsētas futbola komandas centra uzbrucējs!

— Man nozaga ligavul

E. Ozoliņš

Armīns Lejiņš

VĪRIETIS UN SIEVIETE

○ Sieviete vada automašīnu labāk par vīrieti fādēļ, ka braukšanas laikā nav, kas viņai dod padomus.

○ Vīrieti vēl sauc par ģimenes apgādnieku, bet sievieti jau sen varēja saukt par ģimenes sagādnieci.

○ Šķiršanās prāvu statistika liecina, ka ne mazumam sieviešu un vīriešu par vienu no rūgtākajiem mēnešiem dzīvē kjūst medus mēnesis.

C, MELAMEDS

INTELEKTUĀLA SARUNA

Darbojas:

Namamāte
Namatēvs
Viņu meita
Viesis
Viešņa

Namatēvs ar viesi' sēž pie viena galdīņa, namamāte ar viešņu — pie otra. Meita lasa grāmatu un laiku pa laikam ieklausās sarunā.

Viesis (*bakstot ar pirkstu avizē*). Ir gan pūdelētāji mūsu komandāl

Namatēvs. Nerunājiet vis! Lūk, Begemotsons, piemēram...

Viesis. Ir nu gan jūsu Begemotsons! Padomā tikai, no diviem metriem nevar trāpīt tukšos vārtos! Ja es būtu treneris, es viņa vietā liktu Zaķakāju.

Namatēvs. Dzīvais mironis! Mūžīgi kaut ko izmežģi vai sa-staipa.

Viesis. Nerunājiet vis! Ja Zaķakāja ir formā...

Namatēvs. Ja viņš ir formā, tad ir vēl sliktāk. Tad viena vietā no laukuma jāiznes divi...

(Tālāk diskusija turpinās ar žestikulāciju.)

Viešņa (*garšodama gabaliņu kūksa*). Burvīgil Brīnišķīgil Nedomājami! Pati cepāt?...

Namamāte (*apstiprinoši pamāj ar galvu*).

Viešņa. To uzreiz var manīt! Kafējnicā tādu nedabūsi. Droši vien ļoti smalka recepte?

Namamāte. Jūs man glāmojat. To taisa ļoti vienkārši. Sviestu sarīvē ar cukuru līdz krējuma konsistencei,

Viešņa. Cik daudz krējuma?

Namamāte. Krējumu nevajag, vajadzīga tikai konsistence.

Viešņa. Jūs to dabūjat caur pazīšanos?

Namamāte. Ko?

Viešņa. Konsistenci.

Namamāte. Jūs mani pārpratāt. Sviests jāsarīvē ar cukuru līdz kon... vārdu sakot, kamēr masa kļūst līdzīga krējumam. Pēc tam pieliek vaniļīnu, miltus... Visu samaisa un cep uz lēnas uguns...

Viesis. Uz lēnas? Nē, tādas komandas vārti ir jāsadedzina uz pamatīgas uguns! Lai nosvilst ar zilām liesmām!

Namamāte. Pēc tam kūkss jāatdzesē...

Namatēvs. Pilnīgi pareizi, mūsu viesis ir jāatdzesē! Komanda nemaz nav tik slikta, kā viņš to nomelno. Jāapmaina tikai treneris un uzbrucēji, un tad — oho—ho!

Viesis. Kas par oho—ho?... Pendeli no vienkāršā soda sitiena nevarat atšķirt, bet ņematies te spriest! Visi jānomaina! Visi līdz pēdējam, nevēga...

Namatēvs. Es esmu nevēga?... Bet pats, kas jūs pats esat?...
(*Abi izstiepj kaklus un skatās viens otram virsū kā sakaitināti gaifi.*)

Namamāte. Bet tagad es jums pastāstīšu, kā pagatavot garšīgus pīrādziņus ar gaļu. Ņemiet maļto gaļu, pievienojiet klāt...

Viesis. Mūsu komandas vārtsargu.

Namamāte. Vēlreiz visu samaliet ar gaļas mašīnu...

Viesis. Pareizi! Labāku likteni viņš nav pelnījis.

Meiņa. Kā jums nav neērti!...

(*Visi pārsteigti skatās uz viņu.*)

Namamāte. Kas ar tevi noticis, meitiņ?

Meiņa. Kas jums ir noticis, es gribētu zināt. Ceturto stundu vienas un tās pašas tukšās runas. Ja ne par iesistiem vārtiem, tad par iclaistām ripām... Mēs taču esam izglītoti cilvēki. Vai tiešām nav citas lēmas?

Namamāte. Piemēram, kādas?

Meiņa. Vai tad mazums... Mana Jurīša mājās, piemēram, runā par Sopēna mūziku, par jauniem dzejoļiem, par Kohouteka komētu...
(Aizskrien. Ilga pauze.)

Namamāte. Redzējāt? ... Kāpēc viņa tā? Kas kuram tuvāk pie sirds, par to arī runā. Viņa par komētām, es par vinegretu... .

Namamāte. Mūsu knīpai ir taisnība.

Viesis. Pilnīgi jums piekritu. Ja tā padomā, mēs taču visu vakaru runājam par vienu un to pašu.

Viešņa. Vai tad cilvēks pārtiek tikai no kēksa? Vārāmiēs te savā sadzīves putrā... Pareizi jūsu meita teica, ka dvēselei ir vajadzīgi cildenāki temāti. Vai nav tiesa?

Namamāte. Es neesmu no tiem, kas iebilst pret ēdienu kartes malpu.

Viešņa. Brīnišķīgi! No šī brīža runāsim tikai par intelektuālām tēmām. Sākam!...

Namamāte. Bet par ko konkrēti?

(Visi sāk domāt.)

Viešņa. Sākumā kaut vai par to pašu Kohouteka komētu.

Viesis. Tu taču dzirdēji, ka par to jau runāja Maiņas līgava viņa mājās. Tāpat ir arī futbolā. Viens izgudro kādu viltīgu sitienu, pārējie tūlīt sāk mērķaķoties paka!...

Namamāte. Zināt ko, man ir ideja!

Visi. Kāda?

Namamāte. Paskatīsimies, kas rakstīts noplēšamajā kalendārā, un to apspriedīsim. Interesantī!

Viesis. Kā tad, būs ļoti interesanti. Tikpat kā sportloto izlozē.

Namamāte (norauj lapiņu un lasa). «Siera pīrādziņu pagatavošanas recepte»... .

M e m a a i n a.

VALDIS GREŅKOVS

SUPERMODERNĀS DZEJAS PARAUGI IESĀCĒJIEM

NOKAVĒT NEDRĪKST

Es esmu
Es esmu
Es esmu
Ģeniāls
Cūka
Neroc man
Priekšlaikus kapu
Ģēniji
Mūžībai raksta
Kūfī
Pie siles
Ruk ruk šmakstina
Šņukurs lillā
Vēders rūc
Manam Pegazam
Jāsteidzas
Nokavēt nedrīkst

OI, OIII

Aizgāju —
uz pirti (somu).
Ziepes,
          ziepes,
          mačalka (mākslīga).
Karsts tvaiks,
tvaiks karsts (120°).
          Mēle,
          divas mēles,
          frīš mēles
          kāri laiza (plombīru).
Ezers.
Auksts.
Dēlis.
Oi, oill (Skabargas.)

Bernards Šovs

A FORISMI

Tas, kas nevar pilnīgi apgūt savu paša valodu, nekad neapgūs svešvalodu.

Laulības ir populāras tāpēc, ka apvieno vislielāko kārdinājumu ar maksimālām iespējām.

Lēdijām un džentlmeņiem drīkst būt draugi suņu būdā, taču ne virfuvē.

Tikums nav atturēšanās no netikuma, bet nepatika pret to.

Saprātīgs cilvēks pielāgojas pasaulei, nesaprātīgs stūrgalvīgi pūlas pielāgot pasauli sev. Tāpēc progress allaž ir atkarīgs no nesaprātīgiem cilvēkiem.

Ja gribat pārbaudīt vīrieša vai sievietes labo audzināšanu, novērojiet, kā viņi izturas, kad strīdas. Ikviens var uzvesties pieklājīgi, kad viss rit gludi.

Melis kā sodu nebūt nesajūt to, ka viņam netic, bet to, ka viņš vienam nespēj ticēt.

Ja cilvēkam ir ko sacīt, tad grūtības mūsu pasaulē sagādā nevis tas, kā piespiest viņu to pateikt, bet tas, kā neļaut viņam atkārtot to pārāk bieži...

Angļu draudzes loceklim labāk patīk bargs garīdznieks, jo viņš uzskata, ka viņa kaimiņam nekaitēs noklausīties dažas rūgtas patiesības.

26.
JOLIJS

Paiet 120 gadi, kopš dzimis
(1856) BERNARDS ŠOVS,
ievērojamais angļu
dramaturgs. Miris 1950. gadā.

T. LOSKUTOVA
(«Krokodil», Maskava)

VIENLĪDZĪBA

Tagadējie ārsti nekā nezina. Vai senāk daudz mīra no vēža? Āre nu! Dilonis, dūrējs sānos — lūdzu! Agrāk varbūt pat tāda vārda nezināja. Bet, tiklīdz vārdu atklāja, tā sākās. Turklāt visu var uzveikt pīpēšanai.

Ņemsim mani. Kādas kaites dēļ es esmu slimnīcā nokļuvusi? Tas tā — no kuras puses paskatās. Dakteris saka — pīpēšanas dēļ, bet es domāju — caur emancipāciju.

Sieviete pie mums jau sen ir izlīdzinājusies ar vīrieti. Bet kas viņai tiek no tās vienlīdzības? Vienlīdzība ir nenoteikta padarīšana: tur piecdesmit, te piecdesmit. Bet mums, sievietēm, viņš, vīrietis, vēl arī jāpārspēj. Pareizāk sakot, jāpārpīpē.

Avīzes, rau, reiz uzrakstīja, ka vīriešus vajagot saudzēt.

Tiklīdz viņi saka sevi saudzēt, tā arī iekrila. Steigā atmeta pīpēšanu. Un te nu mēs, sievieti, pārņēmām iniciatīvu savās rokās un sākām kūpināt, ka dūmi vien griezās. Tagad sievieti, tie, kas agrāk nepīpēja, pīpēt ir iemācījušies, tie, kas agrāk pīpēja, turpina to darīt, bet tie, kas nav iemācījušies, arī pīpē. Aizrījas ar dūmiem, klepo tā, ka vai acis raibas kļūst, bet pīpē. Tāpēc ka vienlīdzība ir viena kārdinoša padarīšana.

Tagad es guļu palātā ķirurģiskajā nodaļā. Pīpēju. Tas ir, pašlaik nepīpēju, cigaretes beigušās. Nekas, tūlīt nāks garām kāds slimnieks — dabūšu.

Āre, viens jau velkas. Tūlīt atkleposies, palūgšu. Ak kungs, kā viņš klepo, nabadziņš!... Nu, nu, pat elpu atvilkt nevar... Apstājās pie ordinātoru istabas... Aizpīpē... Nē, nekas neiznāk, rokas tric, Ar kādu kaiti viņu, šīto brūšlāga veci, atveduši? Ar kāju droši vien, rau, kāju tikko velk... Ei, tēvoc! Ko, tu neesi tēvocis? Tevi sauc Katja? Skaties tikai, tik tiešām — meitietis! Tāpēc es skatos, šis halātā, nevis pīpēšanā apkārt kluburē. Tas ir, šī — Katja.

Kādas vainas dēļ tevī šurp atveda, skaistulīt? Enojumu plaušās
afrauduši?

Panāc šeku, tuvāk... Tu viņus, dūjiņ, neklausies, neklausies tu
viņus.

Ko tikai cilvēki neizdomā. Ko? Rentģenu taisija? Nujā, bet tur
taču tumšs bija, tai kabinetā. Tāpēc arī ēnojums iznāca...

Aizliedza pīpēt? Tu mani klausī... Vai arī krustmāti Zīnu, nakts
auklīti. Viņai augoni uz pirksta griezta vajā. No kā tas augonis tur ga-
dījās, es gribētu zināt? Bet dakteris, āre, nezina. Kā tas tev patik?
Viņa, krustmāte Zīna, savā mūžā nemaz nav pīpējusi. Dialektika, brāl.
Tas ir — mās. Nē, dialektika nav slimība. Kā lai tev to tā vienkāršāk
pasaka? Likteņa pirksts, sacīsim, sacīsim, grozies, kā gribi, bet visi
turpat vien nonāksim. Man, āre, dakteris, tas bārdainais, saka: «Met
nost pīpēšanu!» Kas es viņam esmu? Čūla es viņam esmu. Vai arī ne-
apstiprinājies pankreatīts. Vai holecistīts. Lai gan — nē, liekas, pe-
risklerozī atrada, obliterējošo endarterītu atrada, infiltrātu plaušā
atrada. Bet holecistītu neatrada. Un neatradis. Nav man tā, kā viņu...
pankreatīta. Met nost, šis saka, pīpēšanu, vecmāmiņ! Plaušas tev caur
un cauri melnas, čūla arbūza-lielumā un arī sejas krāsa — bail ska-
tīties.

Bet es zīnu, ka man tas, pīnkārt, nav no pīpēšanas, es gluži
vienkārši būšu apēdusi kaut ko nelabu. Otrkārt, es šim neesmu nekāda
vecmāmiņa — man milicijas dienā vēl tikai trīsdesmit būs. Bet Parīzes
Komūnas dienā paies trīspadsmit gadi, kopš es pīpēju. Un nekas. Bet
tagad, še tev, — čūla...

Pats viņš ir, kā tas bija... peritonīts gatavais!

Balss man, ko domājies, esot kā basa taure... Pašam arī nav ne-
kāda fleite. Es varbūt bez tādas balss darbu vadīt nevarētu. Es esmu
apmetēju brigādiere. Starp citu, vai tu zini, cik sver spainis kaļķu?
Kāpēc vīriešu darbs? Mums visi ir vienlīdzīgi. Sieviete lido kosmosā
un arī uz dzelzceļa raujas gluži tāpat kā vīrieši. Kas sieviete ir tagad?
Vīrzošais spēks, radības kronis, vainags, lūk, kā.

Starp citu, par vainagu. Nesen es biju kāzās. Klaudija, mana
draudzene, bija tikusi līdz brūtes vainagam, precējās. Ilgi, ļoti ilgi
viņa Aleksi lenca. Ziedus dāvāja, visādas smaržīgas — vīrieši mūs-

dienās kļuvuši izvēlīgi. Piecas reizes viņa šā roku lūdza, bet viņš visu laiku gražojās.

Ši esot slikta saimniece, viņš saka, neprotot, saka, naglu sienā iedzīt, ne elektrību salabot. Nu nekas, iemācījās. Beidza trīs mēnešu alslēdznieku kursus, iemācījās bengāļu valodu, eksternā nokārtoja eksāmenus drošības tehnikā augstsprieguma elektriskajās līnijās, turklāt vēl sanlehtnikis divreiz nedēļā nāca uz mājām un pasniedza stundas. Bet līgavainim jau citas prasības. Alga, saka, tev maziņa. Klaudija nav no vakarējām — pārgāja uz pusotrām slodzēm. Kopā ar mani uz būvēm strādā un juridiskajā konsultācijā par juristi uz puslodzi piepelnās.

Te nu Aleksim vairs nebija, kur sprukt. Kļuva rāms un paklausīgs. Atmeta pipēšanu. Klaudija saka, mūsdienās vīrietim tas nemaz nepiestāvo. Kas tiesa, tas tiesa, seja viņam pēc tam kļuva tāda sāpta, sāpta, pats sapņains un balss maīga kā Turgeņeva meitenei.

Ar tādu balsi nevienu pārliecinošu vārdu nepateiksi. Toties pārliecinoša balss radās Klaudijai. Kopš viņa sāka pipēt Alekša vietā, šai nemaz tūvuņā nenāc. Tā pārliecinās, ka nebūsi priecīgs!..

Bet dakteri, tāpēc ka neko nejēdz, visu gāj uz pipēšanu. Aktjuhinska, rau, slasta, bijis tāds gadījums: atnācis kāds pilsonis pie zobārsta, un šis viņam izrāvis nevis slimo, bet veselo zobu.

Mans bārdainais hirurģs nepipē, bet pipi visu laiku tur zobos. Es reiz pipē iemetu aci — tukša, ne uguns, ne tabakas. Fasonu dreijā. Lai cienītu. Lai mums, sieviešiem, pielīdzinātos. Bet es viņam sevi griezt vienalga neļaušu. Es tur vienu dāmiņu, arī hirurģu, noskatīju. Viņa pipē cigārus «Belinda», šādai skalpelis rokā nenodrebēs. Ši reiz iespēraš operāciju zālē. Bet tur stāvēja studentes, pipēja, nervozēja pirms operācijas. Asistente uzreiz divus papirusus aizsmēķēja: vienu sev, otru narkozes dienestam. Hirurģe ienāca un kā uzblāva. «Dodiet šurp,» viņa teica, «to slimniekut!» Bet slimnieks jau sen guleja uz operācijas galdā un pipēja «Opalu». Tikai dūmos viņu nevarēja saskatīt. Turpat tais dūmos viena švilpaste, nepipētāja, stāvēja, no dūmiem kļepoja. Kad hirurģe viņai savu «Belindu» gīmī iepūta, šī uzreiz no kātiem nost. Pat slimnieks no narkozes pamodās. «Iedodiet viņai ūdeni!» teica. Vai tad tādus drīkst laist klāt pie slimniekiem?

Ko tad mēs ar tevi, mīļā, visu tavu paciņu esam nopipējušas? Zili brīnumi! Tu man, lūk, ko pasaki: kas organismam ir veselīgāks — baltais dzidrais vai antonovka? Man, zini, patik, lai viss būtu pēc zinātnes. Ja pats par sevi neparūpēsies, neviens par tevi neparūpēsies, Tāpēc es ēdu tikai to, kas ir derīgāks organismam. Laikam tomēr būs antonovka, tānī, saka, esot vairāk dzelzs...

A, rau kur Vasja, mans sirdsmīļais vīrs, ieradies. Nu ko, Vasja, smēķus atnesi? Ber šurp paciņas, jā, jā, tepat atvilktnē... Bet tās, kuras neiet iekšā, liec uz kresla. Līdz rītdienai pietiks. Baltos dzidros pievāc. At dod sanitārēm. Viņām picnākas maza pateicība par to, ka man nes cigaretes...

Maskavā, 99. slimnīcā, 313. palātā

V. Ikzariņš

MINISTĀSTI

Ietekmīgi vārdi

Konduktore tramvaja vagonā:

— Meitenīf, jums nokrita kabatlakatiņš!

Atskatījās visas sievietes līdz sešdesmit gadu vecumam.

Viss pa vecam

No darba atcēla blēdīgu gāzētā ūdens pārdevēju. Uzstādīja automātu. Bijušo pārdevēju iecēla par mehāniķi regulētāju. Tagad blēdīšanos turpina automāts.

Vilšanās

Mūzikas mīļotāja žēlojās, kā viņa vilusies operas mākslā: tenors viņu piekrāpis, baritons izrādījies precēts cilvēks, bet bass — zvērināts vecpūsis.

V. ARTAVS

AIJĀ ŽŪŽŪ

(Mūsdienu variants)

Aijā žūžū, lāča bērni,
Pekainām kājiņām!
Tēvs aizgāja halfūrēf,
Māte bodes revidēt.

Tēvs pārnāca dziedādams,
Aijā žūžū, nu ir prieks:
Vienā ķepā medus burka,
Otrā ķepā desmitnieks.

Lāču māte vīru pēta:
— Tu man, vecais, šodien greizs!
— Bija, māmiņ, tāda lieta,
Gadījās viens kreisais reiss.

Es no meža balķus vedu,
Bites saka: — Šofer, klau,
Aizrauj mums uz tirgu medu!
Saldais ir, bet sīvā nav.

— Kas tad man, es spiežu gāzi,
Kannas līdz un bites līdz ...
Ierāvām pa kādai glāzei,
Viss kad bija padarīts ...

Kā es viņas mājās vedu,
To vairs neatceros es.
Štrunts par bitēm, ka tik medus!
Ēdiet, bērni, ēdiet, bērni,
Ēdiet, kamēr tētis nes.

VAJADZĪGS VĪRIEŠU ŽURNĀLS!

Ja kādu dienu es aiziešu no sievas, vainīgs būs tikai sieviešu žurnāls. Raksturi mums ar sievu sakrīt. Tāpēc tur tas suns nav aprakts. Runa ir par smalkākām lietām. Padomājiet paši! Kamēr esam ļāvuši sievietēm pilnu vaļu cīņā par savām tiesībām (najvi domādami, ka tā ir tikai cīņa par vienlīdzību starp vīrieti un sievieti), tikmēr viņas aizsteidzās mums priekšā. Parādījušies pirmie gluži jaunas formācijas nevienlīdzības asni. Kas gan notiks turpmāk, ja mēs, vīrieši, sēdēsim rokas klēpī salikuši un noskatīsimies, kā viņas studē savu žurnālu!

Katra mēneša pēdējā nedēļā pastniece to atnes manai sievai — žurnālu sievietēm. Tādā kārtā viņa regulāri saņem vissvaigāko informāciju, pārbaudītus praktiskus padomus, modernus zinātniskus izskaidrojumus tūkstoš jautājumos, kas viņai pašai nekad nebūtu ienākuši prātā, stāvot pie plīvs. Kā audzināt bērnus un kā pārraudzināt vīru, kādas ir sievietes stiprās puses un kādas ir vīrieša vājās puses un tā tālāk, un tā joprojām.

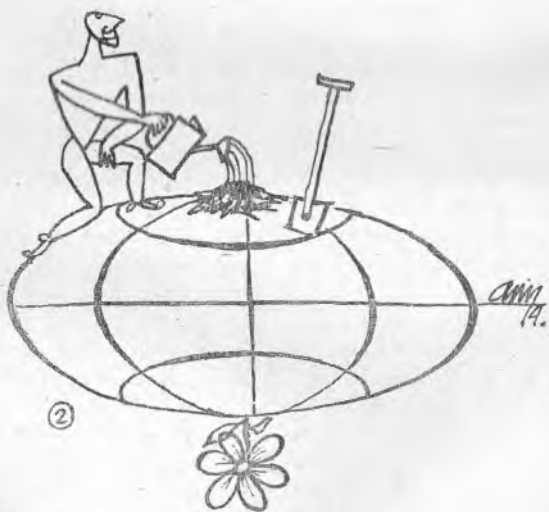
Man turpretī jāmekās mūžīgā neziņā, mēģinot tikt galā ar vienu vai otru sāpīgāku lietu. Piemēram, kā smalki piespiest sievu salāpīt cauro zeķi, kur glabāt rezervīti pagīru salāpīšanai. Vai arī — kā viņai taktiski ieskaidrot, ka emancipācija nenozīmē negatavot vakariņas, neiet uz tirgu, nemazgāt veļu utt. Dažkārt galva plīst pušu no intensīvas gudrošanas un rikle kaļst no strīdēšanās, t. i., runāšanas. Bet rezultātā vienalga — sieva ar savām gudrībām panāk, ka atrodos nokautā kā Formans pret Muhamedu Ali.

Sievietes ar savu žurnālu atrodas privilēģētā stāvoklī attiecībā pret mums, vīriešiem. Tādēļ nav brīnums, ka viņas ķeras pie spalvas un pat citos preses izdevumos ņemas izskaidrot ģimenes skandālu vai citu tamlīdzīgu kuteliģu notikumu cēloņus tā, kā viņām ir izdevīgāk.

Tā tas turpināties nedrīkst! Arī mums, vīriešiem, vajadzīgs pašiem savs vīriešu žurnāls! Tāds žurnāls, kurā mēs varētu izlasīt padomus, kā vīrietim kopt savu skaistumu, kā klāt galdu trijām vai četrām vīriešu kārtas personām, kā rakstīt fejetonus par sievietēm, piedegušu kartupeļu cepējām un pārsālītas zupas vāritājām. Žurnāls, kas regulāri publicētu mākslinieciskus aprakstus par priekšzīmīgiem ģimenes galvām, varbūt pat sarikotu stāstu konkursus par tēmu «Vīrietis — paraugu darbā un mājās».

Žurnāls varētu saukties pavisam vienkārši. Piemēram — «Modernais vīrietis». Vai vēl vienkāršāk, sirsnīgāk — «Ģimenes balsts». Vajadzīgs, ļoti vajadzīgs žurnāls vīriešiem!

Armins Lejiņš,
vīrietis

Bez vārdiem.

A. Mukāns

JANĪNA PRĒDELE

PĪPPAUZE

Viss mūsu kolektīvs bija vienis prālis, ka priekšnieks mums ir nepraša, nemākulis — cilvēks, kas nav savā vietā. Nupat viņš bija devis rīkojumu, ko pildot viss darbs varēja saiet dēlī, kā teica vīri.

Visi rūca, nebija apmierināti.

Sēdējām un apspriedām, ko lai dara: tā strādāt nevar.

Pēterim tas apnīka.

— Zināt, puīši, ko mēs te aizmuguriski debatējam. Lai viens t'o pasaka viņam pašam tieši, skaidri un saprotami.

— Pareizi, — visi kori atbalstījām.

— Nav ko paslēpes spēlēt

— Nu tad, kad šis nāks, lai Jānis runā, — Pēteris teica.

— Ko jūs, vīri, es taču neesmu nekāds runātājs. Visu sajaukšu un saputrošu. Viņš konstatēs, ka esmu dumjš un nekā nejdzu, bet lietai līdzēts nebūs.

— Nu, tad lai runā Klāvs. Tam ir valoda kā oratoram. Kad sapulcēs kāpj tribīnē, apturēt nevar, il kā šim par katru vārdu skaidru naudu maksātu, — Pēteris ierosināja.

— Es nu gan nekādā ziņā, draugi. Neaizmirstiet, ka meita man šogad stājas institūtā, bet viņam sieva pieņem iestāju eksāmenus, Saprotiet paši, par bērniem jādomā, — Klāvs atrunājās.

— Piķis ar tevi, lai tad runā Antons. Viņam bērnu nav.

— Jā, lai runā Antons, — visi piekrita, — viņam tik tiešām bērnu nav!

— Ko jūs, ko jūs, biedriši! Ne tikai par bērniem, par sievu arī jādomā. Jūs zināt, mēs dzīvojam komunālā dzīvoklī, un viņai tas ir līdz kaklam. Nupat taču būs sadale jaunajā mājā, mēs esam rindas sākumā. Es nevaru bojāt attiecības! Mūsu priekšniekam tur pie šās lietas ir liela teikšana.

— Visi tikai par sevi domā. Kur paliek kopīgā lieta? — Pēteris neapmierināts šķendējās. — Tādi pašlabuma meklētāji vien salasījušies. Tad jau būs jārunā Alfrēdam. Viņam nav ne bērnu, ne sievas, dzīvo kopmītnē. Viņam nav ko zaudēt, viņš var padomāt par kopīgo lietu.

— Tā nu vis nav, ka man nav ko zaudēt, — Alfrēds iebilda. — Bet tās pirmdienas, ko priekšnieks man nekad nav pārmetis? Kā jūs domājat, vai tas nekas nav? Es nevaru būt sivēnaste pret to, kas man tikai labu dara, lai kādu aplamību viņš būtu pastrādājis!

— Nu tad iznāk, ka nav kam runāt! Kur jūsu sirdsapziņa, kur aroda lepnums? Samierināsimies ar aplamu rikojumu un taisīsim brāķa darbiņus, tā iznāk? Sapulcēs taisnosimies ar objektīviem apstākļiem, ko?

— Css, — vīri viņu aprāva,

— Nāk!

— Kas tad nu, pīppauze, vai? — priekšnieks ierunājās.

Visi skatījās uz Pēteri.

— Nu, Pēter, klāj vaļā! — Klāvs viņam piebikstīja.

— Kā tad, biedri priekšniek! Un pie reizes pārrunājam, cik ļoti jūsu personiskā gadība, ierosme un priekšzīme atraisa mūsu kolektīva darba prieku. Mēs esam gatavi pildīt jūsu rīkojumus, lai šī kvartāļa plānu godam izpildītu. Jūsu tiešās, personiskās, nemitīgās rūpes, biedri priekšniek...

— Pietiek, pietiek, — priekšnieks neļāva nobeigt. — Tad nu nētērēsim velti laiku, bet ķersimies pie darba!

DZ. RINKULE-ZEMZARE

ZVIRGZDI

Vislielākā bagātība
ir prieks,
Kad apzinies, —
neesī parādnieks.

Ko mels
par ceļu grumbujainu,
Ja braucējā
pats jūti vainu?

Bez vārdiem.

U. Mežavilks

DZ. RINKULE-ZEMZARE

ZVIRGZDI

Vai gan vezumam
kādreiz rūp,
Kāpēc zīrgam
mugura kūp?

Ja vista neprot tā laisties,
Uz dzēvi tai nav ko skaisties!

12.
OKTOBRIS

Paiet 70 gadi, kopš dzimis (1906) ARVIDS GRIGULIS,
latviešu padomju rakstnieks.

Ka veselā miesā mīt vesels gars,
Lūk, piemērs gandrīz vai no klasikas. —
Lai Grigulim allaž ir Arvīda spars,
Bet Arvīdam —

lai nav ne asakas!

No "Gimenes albuma"

Sakarā ar rakstnieka Arvīda Grīguļa 70. dzimšanas dienu
jeb

Mazdēla Toma īsie stāsti par vectētiņu

① Atslodzes diena

Tas bija toreiz, kad papiņš, tas ir mans vectētiņš, uzzināja, ka viens no viņa paziņām iekārtojis divas atslodzes dienas nedēļā.

— Es neesmu tik liels rakstnieks kā viņš, tādēļ man nedēļā būs viena atslodzes diena, — vectētiņš noteica.

Nākamajā dienā viņš atsevišķi no citiem produktiem atnes no veikalā divas pudeles kefīra un katru stundu izdzer pa glāzei. Pēc katras glāzes nosaka: — Ir gan tās atslodzes dienas veselīgas!

Kad gāju gulēt, viņš dzēra pēdējo glāzi. Pēc pirmā miega atmodos, jutu, ka šūpojos patīkamā smaržu vilnī. Tā var smaržot tikai cepts speķis ar sīpoliem. Šī smarža aumaļām plūda no virtuves.

Te dzirdu, Mirdzīte, tā ir mana vecmāmiņa, pieceļas un iet uz virtuvi. Tai mirkli, kad atvērās virtuves durvis, smaržu vilnis pastiprinājās. Mirdzītes balss:

— Kas te notiek?

— Nekas, — papiņa balss atrūc, — es sev uzcepu gaļu ar sīpoliem.

— Bet tev taču šodien atslodzes diena!

— Nekā nebija! Paskaties pulkstenī, tas jau desmit minūtes pāri divpadsmitiem. Sākusies jauna diena.

Jau pa miegam nodomāju: vectētiņam atkal taisnība!

② Salāti

Toreiz mēs jau dzīvojām Adažos. Mirdzīte bija aizbraukusi uz Rīgu. Kad saule slīdēja uz vakara pusi, vectētiņš teica:

— Tomiņ, saplūc salātus, gatavosim launagu.

Uz tādām lietām mani nav jānudina. Viens divi, salāti saplūkti! Tad vectētiņš tos apmazgāja zem sūkņa, saplucināja un sajauca ar krējumu un rūgušpienu. Ar krējumu vien iznāk pārāk lipīgi.

Iznāca lielā mēla bļoda līdz pusei. Sameklēju divas koka karotes, jo salāti jāēd ar koka karotēm, lai neiet bojā nu... tie..., tie... vitamīni.

Launags garšoja labi, tikai kaut kas pastāvīgi čirkstēja zobos.

— Papiņ, kāpēc šodien salāti zobos čirkst? Citreiz nečirkstēja.

— Čirkst! Čirkst! Vai es zinu, kādēļ čirkst? Nelaid zobus tik cieši kopā, tad nečirkstēs.

Laikam biju salātus saplūcis par daudz, jo visu bļodu neizēdām. Vakārā atbrauca Mirdzīte. Pagaršojusi mūsu launagu, viņa iesaucās:

— Dzīvas smiltis! Vai tad tā salātus mazgā!

*Toma isos stāstus pierakstījusi
Mirdza Kļava*

ARVIDS GRIGUĪS

Čau čau intīņ tikai nedomā ka es nezinu kas ir lielie burti un tā tālāk mūsu tikšanās periodā mana personība skaidri pierādīja manu intelektu ka rakstīšanas dēļ es varētu strādāt pat avīzē vai kalendārā bet ja es visu to ignorēju tad tikai savas psiholoģiskās krīzes dēļ kuras cēlonis esi tu un tādēļ es vairs neceļu tevi debesīs kā agrāk un skatos uz tevi un tavu izricību no augšas uz apakšu un mans rakstības veids ietver un demonstrē šo manu pozīciju mūsu kantorī viens ir sistis uz literatūru un pats arī raksta tikai nedrukā jo visur esot priekšā kā biezs viņš teica ka dzejošana bez punktiem komatiem un lieliem burtiem norādot uz īpašu dvēseles stāvokli man pašreiz ir tāds īpašs dvēseles stāvoklis tāpēc ka esmu zaudējis daudz no saviem cerību apvārsņiem jo kad es iedomājos ka varētu dzīvot kopā ar tavu augumu un vijīgajām matu cirtām dārza klusumā žagatu ielā tad pat miegs vairs nenāk un skābulis negaršo

es domāju ka tev nav nekāda pamata būt tik iedomīgai jo bibliotekāres gan stāipās gar augstiem plauktiem bet tik augstu nemaz nekotējas un kas attiecas uz tavu senču mājeli žagatu ielā tad tas nemaz tik izdevīgs objekts nav viss bleķa jumts sarūsējis trūkst pat garāžas jo moskvičs 408 stāv zem ābeles un tas krancis kas vauks līdz ko pieduras vārtiņiem arī nekāds sugas suns nav citiem vārdiem sakot tu esi stipri ierindas meitene un nav ko degunu pārāk augstu celt jo var pienākt laiks kad gribēs lai iet iekšā tad neviens neies

es saprotu ka to pirmo vakaru kad iepazīnāmies skapī un es tevi

pavadīju uz sasodīto žagatas ielu elles pievārtē man gandrīz pietika ar lūpu kontaktu jo sapratu pirmā reize senči arī mājās un svilina logā uguni kaut arī tava istaba ir atsevišķi un var ieiēt pa kluso es pat neaizgāju pie millijas viņa ceļ vasarnīcu bet degunu neceļ gāju mājās un likos gulēt jo esmu džentlmenis

bet cik ilgi jauns un glīts cilvēks var būt džentlmenis lai nepaliktu sev un citiem smieklīgs

bet otrreiz kad es kritu milzīgajos izdevumos rostokā jo uzzināju ka abi tavi senči aizbraukuši un visā mājēlē un dārzā tikai nožēlojamais krancis ir vienīgā dzīvā dvēsele vai tad bija kāds pamats mani nevest iekšā un pie tam tu zināji ka man kabatā ir vesela pudele pliskas par uzcenojuma rubļiem un cik turpat rostokā neizgāzu par konjaku un šampanieti vien nemaz nerunājot par teļa asti buljonā un karbonādi citi savām meitenēm neizmaksā vairāk kā kafiju 8 kap gabalā un tad tie iet iekšā visur un nekāds garāks dialogs arī nebija iespējams tā sasodītā kranča dēļ ja es tajā naktī aizgāju pie millijas tad lū lo nevari ņemt launā un viņa pat pasniedza karstu putekļa kafiju un arī vel no rīta kaut gan ceļ vasarnīcu ar šifera jumtu kas nerūse

un trešā reizē piena restorānā neiznāca lētāk un pie žagatu ielas vārtiņiem tas pats cirks tu man pat iesīti pa ausi tā ka mana speciāli pasūtītā galvas sega iekrita dubļos otrā dienā kad zvanīju pa telefonu gan atvainojies bet teici ka es pats esot bijis vainīgs jāsmejas

un vakar visbriesmīgākais bija vakar pēc vairāku dienu pārdomām par tavu nenormāli nelaikmetisko rīcību nācu pie atziņas ka tu baidies no kaimiņiem kuri no ielas otras puses var redzēt kas notiek pie vārtiņiem un tādēļ nelaid mani iekšā kaut gan es esmu jauns glīts un tevīs dēļ gatavs briesmīgi tērēties jo bieži kaimiņi sacel nepamatotu neslavu tādēļ visu vakaru staigāju pa žagatas ielu un uzmanīju tavu māju tavā logā vēl dega uguns kad pēc pusnakts pārsviedu pār sētu divus vissmaržīgākos cīsiņus un klusi saucu si si krancīt no turdešanas sapratu ka briesmonis kāri rīj manus cīsiņus pārkāpu pāri sētai un tuvojos tavam logam biju satraukts līdz pēdējam jo pēc ēnas kustībām redzēju ka tu taisies uz gulēšanu tas nozīmēja ka esmu atnācis pašā laikā klusi piesītu pie loga un kad tava maigā balss

vaicāja kas tur es atteicu tavs leopoldiņš ilgojas pēc tevis intiņ un ko tu vai dārgais es jau eju gulēt piezvani man rīt uz darbu tajā nīrkli tas briesmonis aprijis manus cīsiņus uzskatīja mani par trešo cisiņ un gāzās man virsū saprotams ka es paspēju pārlēkt pāri sētai bet jaunajās biksēs robs tā kā no pārdzivojumiem biju tik satraukts mīllīja mani nevarēja visu nakti nomierināt

no rīta sapratu ka starp mums visam beigas paliec sveiks moskvič 408 un mājiņa ar sarūsejušo bleķa juntu nerroties jau var tikai līdz zināmai robežai

šodien paņēmu atvaļinājumu slimības dēļ un rūpīgi saskaitīju cik man izmaksāja mūsu romāns un tas ir tā pirmo reizi skapī 12 rubļi otrreiz rostokā 26 rubļi trešo reizi piena restorānā 18 rubļi 60 kap cīsiņi 42 kap bikses pirktas vīriešu veikalā 26 rubļi autobuss 80 kap tas ir kopā 85 rubļi 82 kap tu dārgā inta sapratīsi ka tā vairs nav nauda bet tas jau ir kapitāls ko tā bez kādiem rezultātiem izsviest pa vējam ir noziegums es neliegšos ka man bija ļoti patīkami būt ar tevi kopā un tērzēf par daudzām lietām bet tu pati sapratīsi ka tas nevar maksāt tik daudz un visa ieguldītā summa ieguldīta uz pārrēķināšanos par tavu iespējamo milu un laipnību tava cimperlība ir mani novedusi muļķa lomā un lai šo slāvokli kaut cik mīkstinātu nācu pie pārlicības ka cietējs nedrīkstu būt es viens tev tāpat bija patīkami pasēdēt ar jaunu un glītu džentlmeni un tādēļ taisnīgi ir tas ka daļām zaudējumus uz pusēm pusi cietīšu es pusi tu kā tu redzi no ap-rēķina viss zaudējums sastāda 85 rubļus 82 kap un uz tava rēķina krīt 42 rubļi 91 kap tā kā mēs intiņ nekad vairs neredzēsimies lūdzu tuvākā laikā atsūti man pa pastu 42 rubļus un 91 kap uz zaļo ielu 103 dz 14 ceru ka tu būsi tik solīda un no sava maksājuma neizvairī-sies un man nebūs jāmeklē citi ceļi lai dabūtu atpakaļ vismaz pusi no velti iztērētās naudas pie tam jāņem vērā ka man nauda no gaisa nekrīt

nelaimīgas mīlestības upuris
Leopolds Liepziediņš

A. Lejiņš

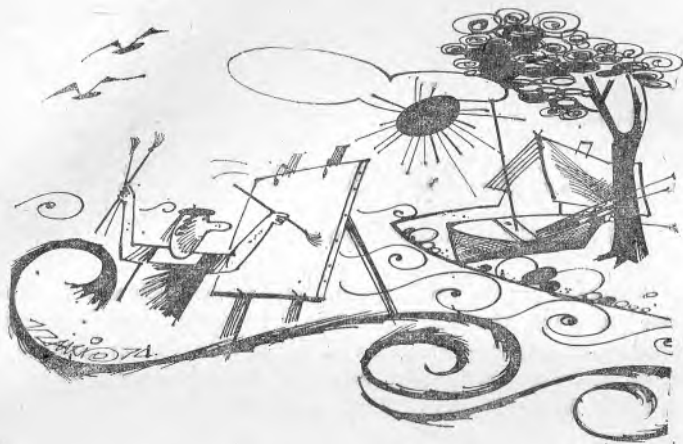
SKABARGAS

- Ievērojiet dzīves ceļa zīmes!
- Kur koku cērt, tur — problēma: cilvēks un daba.
- Diemžēl dažā laultība nav šķirama no šķiršanās.
- Eksistē arī rūgtas pieredzes apmaiņa.

- Kadēļ ūdens tā tvaiko?
- Viņš man, mīlā, ir ļoti karstasinīgs!

D. Breikšs

Bez vardiem,

V. Zaķis

Andris Briedis

ĶECERĪGAS DOMAS

○ Lai uzceltu māju, nauda vispār nav vajadzīga: pietiek, ja netrūkst būvmateriālu.

○ Cūka var būt firāka par savu kopēju, vienalga, tiks saukta par cūku.

○ Baltmaizi no rupjmaizes atšķir pat tie, kuri par kviešiem un rudziem nemaz nav dzirdējuši.

J. BULOTA

STRATĒGISKAIS PLĀNS

I. Stāvokļa vispārējs novērtējums

Pretinieks, kas sastāv no trim revidentiem, iebrucis kantori un dodas noliktavu virzienā. Pretinieka iebrukumu atbalsta pietā kolonna, kas noslēpusies kantora darbinieku vidū. Ar tās palīdzību pretinieka trieciengrupai izdevies iedzīt ķīli starp kantora priekšnieku un galveno grāmatvedi. Pārtikas preču noliktavas pārzinis sīksti pretojas, tomēr pārspēka priekšā pamazām atkāpjas. Atsūtītie sakarnieki ziņo, ka noliktavā izveidojies ļoti smags stāvoklis ar kara materiāliem. Trūkstot 490 pudeļu konjaka, 476 pudeļu «Kristāla», 970 kārbu mencu aknu un daudz citas sīkākas municijas. Pedējā saņemtajā ziņojumā noliktavas pārzinis pieprasa rīcības brīvību. Ja kantora vadība steidzami nesniegšot atbalstu ar attaisnojošiem dokumentiem, viņš lūdz atļauju atkāpties uz Suvieku pie Čičiru ezera. Pretējā gadījumā draud kapitulēt.

2. Spēku samērs

Ziņas par pretinieku:

1. Galvenais revidents. Šķirtenis. 40 gadus vecs. Mednieks. Labprāt dzer lietuviešu džinu.

2. Revidents. Neprecējies. 28 gadus vecs. Pēc izlūkošanas ziņām viņam garšo zivju zupa, Dzer, kas pagadās.

3. Jaunākais revidents. Precējies. Četri bērni un divpadsmitpirkstu zarnas čūla. Nedzer. Meklē pa veikaliem aditas mantīņas bērniem.

4. Pietā kolonna pašā kantori: galīgi vēl nav noskaidrota. Liekas, tas ir reģinvedis Mitkūns (rupucis!).

SIMFONIJAS UPURIS

Katra aizraušanās prasot upurus. Man pret to nekad nekādu iebildumu nav bijis.

— Lai katrs dara, ko grib, ja tikai mani liek mierā, — es spriedu, tāpēc ka tīri mūsdienīgi atzīstu dažādu aizraušanos koeksistences principu. Manis paša aizraušanās, piemēram, ir būvēt vasarnīcu ar mazu sauniņu pagrabā... Vaļasprieks, kā redzāt, nav no vieglajiem, bet tāpēc es nelieku kādam citam šī icesla dēļ kaut ko upurēt. Bez kurnēšanas un dieva zaimošanas es pacietīgi skaldū akmeņus, šuju ciet pārcirstos zābakus, dauzu sakaltušus cementa gabalus un skaloju acis ar borskābi. Meklēju un pierunāju amatniekus, lai nāk ieraut pa ogaī un pa visiem šo to pastrādāt. Kā citi šolaiku mazgruntnieki. Kā mans kaimiņš.

Viss jau būtu labi, ja nesākusies klusa, bet neganta sacensība sievu starpā.

— Tu zini, viņiem būs kamīns no jūras oļiem, — manējā teica kādu dienu.

— Mums toties no septiņpadsmitā gadsimta ķieģeļiem, — es mierīgi atspēkoju. Biju sarunājis vienu simtu no kādas vecas muižas.

— Viņiem būs veranda no zilās vācu plastmasas kā jaunajai viesnīcai centrā.

— Bet mums būs ūdensdroša, hermētiski noslēgta kanalizācijas bedre, — es turpināju nelokāmā mierā.

— Neākstlies! Viņi regulāri iet uz simfoniskiem koncertiem. Arī šovakar. Mums arī jāiet.

— Es no simfonijām saprotu tikpat daudz, cik tu no mājas stūra

iesvēšanas ar svērtēni. Bez tam man ar steigu tai pašai kanalizācijai vēl jārok bedre, driz sāksoties lietains laiks, — tā es.

— Tās bedres dēļ es neiešu zaudēt inteligenci kaimiņu acīs! Un bez tam, ja neiesi šovakar uz koncertu, tad nedabūsi ne litru «kalošas», — sievas vārdi krita smagi kā vesera sitieni uz sešcollīgās naglas galvas. No tādiem draudiem saplaku kā tukšs cementa maisis, Paliekot bez «kalošas», tas ir, bez tehniskā spirta, nāktos strādāt vienam, jo calcīniekus ar darba prieku un sila gaisu vien iekārdināt nevar.

— Bet... es esmu noguris un varbūt nevarēšu koncentrēties komponista domas uztveršanai, — mēģināju turēties pretī. Cerību patiesībā nebija nekādu. Mans iebildums izskanēja tikpat bezcerīgi kā jaunā mazgruntnieka piemetinājums pie uzaicinājuma mālderim pirmdienas rītā, proti, ka nezvai šim drikstot piedāvāt kādu glāzi, jo nav nekā prātīga uzkodām...

Isi sakot, bija jāpošas ceļā. Vietas bija partera ložā, tā kā redzēt varēja tīri labi. Un, kamēr orķestranti skaņoja instrumentus, pavēros programmā. Pirmajā daļā komponists tēlojot lirisku dabas ainavu un risinot filozofisku tēmu par mierīga, radoša darba rāmo diženumu...

Pēc britiņa, aplausiem skanot, uznāca diriģents, paklanījās un sāka diriģēt, bet orķestris spēlēt. Viena klausītāju daļa, laikam tā intelligentākā, tūlīt pat domīgi nokāra galvas uz leju, daži pat pielika roku pie deniņiem. Lai labāk uztvertu komponista filozofiskās domas risinājumu. Galvu nokāru arī es un arī sāku domāt, jo mūzika pagaidām netraucēja. Jā... Un man bija ko domāt, jo šķūnīti bija palikuši tikai trīs cementa maisi, bet kanalizācijas bedrei, ja to rakšu 2×2 metri, vajadzēs vismaz piecus maisus. Kaimiņam gan esot pāris maišeļi lieki, bet viņš gribētu pretī eņģes garāžas durvīm. Eņģu nebija arī man. Toties pietiekamā daudzumā būs «kalošas» — litru desmit.

Un par pāris litriem plus vēl importa zeķbikses kalējs man tās enģes uztaisis bez vārda runas... Garā jau redzēju līdzieni izbetonētu bedri, no iekšas jauki nopīķotu... Tā saulainā noskaņā beidzu savas pārdomas par bedri. Arī diriģents bija beidzis risināt tēmu par radošā darba rāmo diženumu. Es atgīdies sāku aplaudēt, bet sieva nikni parāva aiz piedurknes. Izrādījās, ka tagad vēl visiem jāatrodas mūzikas varā, ka vēl jārisina komponista izvirzītās filozofiskās problēmas... Tik tiešām — visi sēdēja nokārtām galvām, tikai daži, tādi kā es, reizumis paglūnēja cits uz citu caur pieres apakšu. Par laimi, orķestris pēc brītiņa ķērās pie nākamās daļas. Tagad diriģents diriģēja nervozāk, arī orķestris spēlēja skarbāk un satrauktāk, jo te komponists tēloja, kā liktenis sīku, seklu cilvēku veidā ļauni joko ar lielo radošo garu. Risināja tālād pavisam citu jautājumu. Cītu jautājumu risināju arī es, proti, kur ņemt kārtīgus elektrīķus. Tie, kas man ievilka instalāciju, ievilka nepareizi — pēc pievienošanas tīklam lampa dega tikai vienā istabā... Bet naudu saņēma. Un pazuda. Tie, maitas, patiesībā esot mācījušies par zootehniķiem (biju viņus sarunājis vilcienā). To man pastāstīja apmetējs, kam es biju maksājis trīs rubļus — trīs rubļus! — par kvadrātmetru. Un šo rikļurāvēju, tas ir, apmetēju, man savukārt bija ieteicis pārmijnieks, pie kā es nopirku pārdesmit gulšus...

Tādā veidā, viens otru netraucējot, mēs abi ar diriģentu risinājām katrs savu problēmu. Varbūt koncerts un manas pārdomas būtu beigušies labi, ja simfonijas noslēgumā nesākusies vētrains cīņa starp labo un ļauno cilvēkā. Bet pirms tam, tas ir, pirms šīs cīņas, vijolnieki kaut ko tik vienmuļi vilka un čīgāja, ka es nemanot biju iesnauadies. Nav nekāds brīnumš, iepriekšējā vakarā līdz pusnaktij garāzā betonēju grīdu.

Kaut kādi pūķeini kaķi tā vien tinās apkārt, tā vien tinās. Arī kamīns, kas nu jau bija gatavs, itin kā kurētos. Vārdu sakot, bija silti un labi. Un tad pēķšņi — bungu un timpānu dārdoņa ar baigiem trompešu plēsieniem pa vidu. Vēlāk uzzināju, ka tur ļaunais uzklusis labajam un labais, bez šaubām, visiem spēkiem turējies pretī. Skaidrs, ka šāda sadursme mūzikā aizvien notiek ar lielu troksni, lai to varētu pamanīt, atšķirībā no dzīves, kur labais ar ļauno allažīķ

var paklusām vienoties. Nu, lūk, pēkšņā dārdoņā tā satrūkos, ka maķenīt zaudēju līdzsvaru un nogāzos no krēsla. Nē, es nenokritu uz galvas kā anekdotē un nedabūju smadzeņu satricinājumu. Mudīgi ietrausos krēslā atpakaļ.

Sieva uz mani paskatījās tādām acīm, ka, varējās es tikt diriģentam klāt, kristu viņam pie kājām un lūgtu, lai diriģē pēc iespējas ilgāk: ja ne līdz rītam, tad vismaz līdz pusnaktij...

Bet šai dzīvē visam reiz pienāk beigas. Beigas pienāca arī simfonijai. Kopā ar sieviņu dedzīgi aplaudējām un tad gājām mājās. Tur pirms gulēt iešanas notika, kā visās inteliģentās ģimenēs, dzīvas pārrunas par koncertu. Pārrunu rezultātā mani atbrīvoja no simfonisko koncertu apmeklēšanas. Bet ar noteikumu, — man jāiekaļ galvā pāris teikumi.

— Tie tev jānopurpina, ja inteliģentie kaimiņi sāktu runāt par koncertiem, — tāda bija sievas prasība.

Es iemācījos: jā, jā, bijām gan! Tiešām meistarīgi izveidota noslēguma puante... Galu galā tieši divpadsmit pakāpju diahromatiskās skaņkārtas pamats nosaka mūzikas attīstību!... Protams, protams, darba dinamiskumu rada daudzpusīgā ritmika un tembrālās krāsas...

Krāsas!... Va, velns! Man taču jāmeklē svina baltums!

Ar šo puanti es tad arī beidzu.

VALDIS RŪJA

VAI IR VESELS!

Darvo jumtu vīri trīs
Diezgan krietnā dūšā.
Vai nu tādi sajūtiš
Stipru vēju pūšam.

Apmet kūleni un krīt
Jākabs — viens no viņiem.
— Anton, nokāp paskatīt, —
Kārlis teic, — un ziņo,

Vai ir Ješka vesels! Diedz!
Nu, vai viņu redzi?
— Ješka, — lejā Ansons kliedz,
— Vesels ir, bet ... nedzīvs!

JANIS ANERAUDS

SUVENĪRS

Katram cilvēkam ir savs vaļasprieks. Plānošanas grāmatvedim Kristapam Ķirškauliņam šāds vaļasprieks bija ceļošana jeb tūrisms. Galu galā nav tik svarīgi, kā to sauc, svarīgi, kā to veic. Un, gods, kam gods nākas, Ķirškauliņš savam vaļaspriekam nodevās plānveidīgi. Vispirms viņš kājām apceļoja savu pilsētu un tās tuvāko apkārtni, tad ar velosipēdu abbraukāja rajonu un pabija pat kaimiņu rajona centrā. Šim ceļojumam bija liktenīga nozīme Ķirškauliņa turpmākajā dzīvē. Proti, līdzīga kantora grāmatvedis, tā sacīt, kaimiņu rajona Ķirškauliņš, bija aizrāvēis ar medībām, No tā mirkļa, kad abi kolēģi satikās, Ķirškauliņam pielīpa arī šis vaļasprieks.

Negribu apgalvot, ka Ķirškauliņš jau pirmajās medībās kaut ko nošāva. Nē. Viņš ne tikai pirmajās, bet arī desmitajās neko nenošāva, Toties tagad katru ceļojumu centās apvienot ar otro aizraušanos, un, lai nebūtu mājās jābrauc gluži tukšā, Ķirškauliņš vismaz centās no katra brauciena pārvest kādu piemiņas lietiņu. Gāja gadi, Ķirškauliņš kļuva vecāks, bet vienlaikus, it kā kompensējot aizgājušo jaunību, pieauga Ķirškauliņa materiālās iespējas un pagarinājās viņa ceļojumu maršruti. Ķirškauliņa istabas sienas, plaukti un skapji pildījās ar visdažādākajiem suvenīriem. Tur bija lāčāda no Amūras krastiem, somu dūcis no Helsinkiem, mākslīgās ādas jaka no Amsterdamas, kalnu āža ragi no Kaukāza, gana taure no Karpatiem, čusku dresētāja svilpe no Buhāras un vēl citi līdzīgi priekšmeti, ko ģimenes godību reizēs rādīja un pavadīja ar gariem stāstiem par to iegūšanas laiku, vietu un apstākļiem.

Tiesa, gadu ritums paguva paretināt mūsu varoņa kādreiz kuplos matus, bet viņš vēl arvien bija savam vaļaspriekam uzticīgs un, tiklīdz radās izdevība, piepildīja sen loloto sapni — devās tūrisma brāncienā uz Ameriku. Ķirškauliņa radi un draugi ar nepacietību gaidīja viņa atgriešanos un, kā to mēdz sacīt, pirmo preses konferenci jeb, kā lielā ceļotāja tuvinieki viņam aiz muguras mēdza sacīt, — plātišanos ar to, ko redzējis un ko atvedis.

Tāpēc, kad viņš pats un viņa sieva, kas stingri turējās pie ģimenes pavarda un tālāk par dzimto pilsētiņu, ja neskaita sēņošanu un ogošanu piepilsētas mežīņos, savā mūžā tā arī nebija tikusi, aicināja pagodināt ar ierašanos un uzmanību, radu un draugu salasījās tik daudz, ka sēdēšanai vajadzēja izmantot pat virtuves ķeblišus un mazdēla Pēteriša zirdziņu, bet viesu cienastam celt galdā visu, kas bija atrodams pieliekamajā un ledusskapī.

Galds bija bagātīgs. Viesi ēda, dzēra, klausījās Ķirškauliņa stāstā un klusībā zūdījās, ka paši ne tur bijuši, ne to redzējuši. Beidzot Ķirškauliņa stāstījums nonāca pie sakramentālās formulas: «Tagad es jums parādīšu...»

Šim teicienam bija maģisks spēks, jo visi zināja, ka tūlīt cels priekšā kārtējo suvenīru, ko Ķirškauliņš šinī gadījumā atvedis no pašas Amerikas.

Uzmanības pilnu skatienu pavadīts, Ķirškauliņš izņēma no kabatas patronu, parādīja to visiem, paņēma no sienas medību bisi, ielādēja un... nākamajā brīdī atskanēja blikšķis. Pēc trokšņa varēja jaust, ka tas nav parasts šāviens. Ne lodes, ne skrošu pēdu griestos, kur bise bija tēmēta, arī nemanīja. Tikai... Jā, pēc tā spēriena visi tā kā dziļāk ievilka elpu, un tad vienā kaktā nograndīja šķaudījiens. Pēc tam viesi šķaudīja cits par citu, ķēra pie kabatām, drudžaini meklēja kabatlakatus. Kas ātrumā nevarēja atrast savējo, rāva kaimiņam no rokām, jo asaras... asaras... Veselas asaru straumes plūda pār Ķirškauliņa viesu vaigiem. «Logus! Logus! Rauj vaļā logus!» kāds iekliedzās. Tas bija kā signāls. Visi šķaudīdami, grūstīdamies, asaras šķiezdami, metās ārā no Ķirškauliņu dzīvokļa.

Pats vainīgais, negaidītā efekta pārsteigts, centās bēgļus aizturēt un nomierināt:

— Kur jūs skrienat! Tas nav nekas! Amerikā ar šitādu... gāzili klidina... de... de... apčīl... .

Tad neizturēja arī viņš un, pievienodamies uz kāpnēm izmukušajai ģimenei, vēl spaspēja sadzirdēt pēdējā viesā, brāļa dēla Toma, atvadu saucienu:

— To tu, vecais, pieminēsi!

Bet ar to Ķirškauliņu ģimenes pārdzīvojumi vēl nebija galā. Kad otrā rītā bija jāsēžas pie brokastīm, izrādījās, ka viesību galda bagātīgie pārpalikumi nav baudāmi pat, ja ir cinkota skārda māga un dzelzs raksturs.

— Te tev bija Amerika... — Ķirškauliņa laulātā draudzene drūmi rausa uzkožamos no šķīvjiem atkritumu spainī.

Vienīgi mazais Pēterītis nospriedis, ka pašreiz ir vispiemērotākais laiks doties nelielā pārgājienā līdz pilsētas dārzam, bija možs un priecīgs. Panācis pie durvīm vectētiņu, viņš lūdās:

— Lūdzu, vectētiņ, man arī vienu suvenīru... Es gribu izšaut dārziņā...

— Ka es tev pašam neuzšauju! — Ķirškauliņš uzbrēca un nikni aizcirta durvis.

T. VALODZE

JAUKI DZĪVOT KOLHOZĀ

Kompilācija par lauku sadzīves tēmām

Izmantotā literatūra:

Zurnāls «Dadzis»

Zurnāls «Lauku Dzīve»

Zurnāls «Zvaigzne»

Pie mums atbildība par darbu kāpj aizvien augstāk. Dzīvojam kulturāl un sen jau vairs noēdam ar pirkstiem. Un nemaz nav jābūt lopiem, lai kolhozā varētu pieklājīgi dzīvot.

Neskatoties uz prēmijām, mēs par kaitīgu darbu pie herbicīdiem pat saņemam piemaksas. Bet tie, kas nestrādā mūsu kolhozā, visi tiek atlaisti. Sliktāk ir ar brigadieru Plostiņu, viņš par bērniem nemaz vairs negādā, bet visu nodzer viens pats.

Taču brigadieru Plostiņu nevar atlaist tāpēc, ka viņš strādā kā zirgs un reizēm ved arī uzskaites dokumentus. Vienmēr, kad pagalmā iezviedzas, kolhozieki zina — tas ir brigadieris, kas vēlu atgriežas mājās.

Sievai ar viņu ir grūti, jo bez viņa tai uz kakla ir vēl citi mazāki bērni, tāpēc viņa vienmēr ir piesieta pie mājas un govus.

Kad priekšsēdētājs bija devies uz Lubānas klāniem, kur melioratori nolaiž ūdeni, brigadieris pa to laiku brauca ar sievasmāti uz gadatīrgu, kur viņam bija tai jānopērk degvīna pudele, ar ko ierīvēt sānus. Pēc tam viņš rikšiem laidās uz māju, jo to gaidīja govus, kas bija nograuzusi melnu pļavas stūri un bija jāpārsīt.

Bītes gan vairs neturēja, visas bija pārdevuši — 6 gabalus, par 10 rubļiem katru. Tolies sivēnu sievasmāte turēja līdz pensijai, pēc tam pati darīja galu. Arī cāļus, lai nebūtu jāpērk no inkubatora, viņi pērēja paši.

Bet, tā kā brigadieris reiz bija nokāvis beigtu kolhoza teļu, viņam atņēma ādu, bet teļu piespieda samaksāt.

Sieva to nevarēja panest, jo saprata, ka vīram vienmēr kaut kas ir trūcis, tāpēc aizbēga no vīra pie buļļiņiem uz otro brigādi, jo ar viņu šoferi tā kādreiz bija gulējusi kopā slimnīcā.

Brigadieris palika stāvam ar nodurtu galvu — nu uz nabaga vīra pleciem balstījās visa māja, bērni un kustoņi. Mēslu čupas visur dūrās acīs. Viņš gan pats neko lielu neiztaisīja: pat ne tad, kad bija aizmirsis kāpostiem piestādīt rēķinu, bez tam viņam iznāca vēl nesaskaņas ar vienu teļu, kas nebija izgājis caur grāmatvedību.

Tāpēc beigu beigās brigadieris pielika pie cūkām. Fermai bija vaja-dzīgs kārtīgs cūkkopis, jo ar dzetšanu vien sivēni netika uz kājām. Un ne jau nu cūku ferma ir tā sliktākā vieta, kur piemesties. Tāpēc, kad no rajona atbrauca avīzes korespondents un devās cūku fermā pie aizgaldām, viņš vienmēr tur ieraudzīja pazīstamu seju — tas taču brigadieris Plostiņš —, kas tur ņēmās ap silēm.

Skaidrs, ka kolektīvā ar lopiem strādāt ir interesantāk. Darbs kaulu nelauž, mēslu izvešana notiek pa brigādēm caur kolhoza kantori. Lielajiem lopiem pieskaitīts arī algots gans, un rudenī tupeņus palīdz novākt traktoram piestiprinātie praktikanti. Vispār jau kolhozā ražas lielāko daļu ievāc talcinieki. Bet privātniekiem arī no mēsļiem šīs tas atlec — daudz ienes personiskie lopi, jo daudzās ģimenēs arī vēl tagad lopu netrūkst. Vienīgi aitas vairs neredz, braucot ar autobusu vai vilcienu.

Nu jau visi ir krituši uz «Žiguļiem». Un kur vēl citas lustes — reizēm sugas telīšu audzētājas sūta uz izstādi, reizēm visa lopu ferma brauc uz teātri. Reiz bija pat tā, ka brigadieris grībēja iepazīties ar aktieriem un palīka aizdrapējies uz skatuves...

O. MAJORS

PAVISAM MAZI STĀSTI PAR VOLDIŅU

Mazi tādēļ, ka ar Voldiņu, šķiet, speciāli jāiepazīstina nav. Mūsu kantorī viņu tāpat pazīst visi. Un ne jau tikai mūsu kantorī vien. Vēl pirms gadiem desmit visa aktīvā, pusaktīvā un svētdienas maksšķerņieku saime (pēc aptuveniem datiem tolaik tajā tika iekļauts katrs ceturtais mūsu republikas iedzīvotājs, zidaiņus, mājsaimnieces un pašus uzskaitītājus ieskaitot) pazina Voldiņu. Un īsts sporta dzīves lietpratējs jau ilgi pirms ikgadējām lielā hokeja batālijām speciālās tabulās uzskaitīja Voldiņa izcīnītos kausus un diplomus, prognozēja to attiecību pret viņa nogremdēto urbju un ledus cirtņu skaitu, kas, starp mums runājot, gan arī nebija ar vienzīmju skaitli rakstāms.

Mazi tādēļ, ka arī Voldiņš pats nemil garu runāt. Jo sevišķi pēdējā laikā. Šai ziņā viņš saglabājis savas aktīvā sportista gados izkoptās tradīcijas, kad, tūcināts par kārtējo sacikšu norisi, viņš atbildēja viena vārdā: «Biju.» Izcīnitā diploma pakāpi varēja uzzināt presē. Lūk, no kā derētu pamācīties dažam labam, kas savas regulārās neveiksmes mīl aizbildināt ar neregulāriem laika apstākļiem un savu objektīvo neprasmi ar arbitru subjektivitāti!

Tālrudzība

Tas atgadījās kādās sacensībās uz Engures ezera, kas palaikam, sevišķi ziemas vidū, lomu ziņā ir visai un-tumains.

Tā arī šoreiz. Kad vīri pēc 20° salā un svelīgā pu- leni pavadītas dienas un desmitiem caurumu izurbša-

nas nespēja uzrādīt pat vienu vienīgu zivtiņu, tiesnesis pieņēma lēmumu kausu izlozēt.

Veiksme, protams, uzsmaidīja Voldiņam, kaut arī viņš nebija pat uz ledus uzgājis, bet tālredzīgi nosēdējis autobusa siltumā.

— Tiesnesis nekad nekļūdās! — Voldiņš atvairīja izsalušo un nostrādājušos neveiksminieku protestus un, saņēmis kausu, iemetās atpakaļ siltumā.

Neizpratne

Vietējās komitejas sēdes mūsu kantorī palaikam rit vētraiņi. Sevišķi jau gada beigās, izskatot un piešķirot neatmaksājamus materiālos pabalstus.

Pēc vairāku stundu debatēm, kuru laikā divreiz sastrīdējās un atkal izlīga priekšsēdētājs ar vietnieku, bet vienreiz pat sekretāre ar kultūras darba sektoru, beidzot bija vispusīgi apspriesti un ar dažādu balsu skaitu noraidīti gandrīz visi pieprasījumi. Gan jaunu mēbeļu iegādei un veselības uzlabošanai, gan sievasmātes bērnu izdevumu daļējai segšanai un dzīvokļa remontam.

Vienīgi pēdējais pieprasījums spēja aizkustināt komitejas locekļu nocielinātās sirdis un izraisīt tajās saprotošu līdzjūtību.

Pabalstu nedalītā veidā piešķīra sagādes daļas priekšniekam, kura dēlēns krāsni sadedzinājis nupat izmaksātu dzīvības apdrošināšanas polisi.

— Kā viņš to dabūjis gata-
vu, — Voldiņš vēlāk brīnījās, — ja
viņam mājās ir centrālapkure?

Mierinājums

— Nē, saki, ko gribi, bet priekšnieks uz mani iedzies! — kāds no kantora ilggadējiem strādniekiem sūdzējās otram.

— Kādēļ tu tā domā?

— Kā gan citādi, ja strādāju te no pirmās dienas, bet jubilejas pavēlē mani pat nepiemin veterānu skaitā!

— Mūsu priekšnieki mainās tik bieži, ka vienkārši nepagūst to uzziņāt, — Voldiņš garāmejot sacīja.

Neziņa

Uz darbdienas beigām apmeklētāju rinda pie kantora priekšnieka durvīm pieņēma visai iespaidīgus apmērus. Taču zīmite pie kabineta durvīm vēstīja, ka apspriede aiz tām joprojām turpinās.

— Vai sen tā iesākās? — beidzot kāds nepacietīgāks neizturēja.

— Ko nezīnu, to nezīnu, — Voldiņš mierīgi atbildēja, — Sāku dežūrēt tikai vakar vakarā...

Pārpratums

— Pavasari ieteicams lietot smaržas ar vieglu, maigu aromātu, jo pavasari cilvēka oža saasinās, un aromāts, kas tik tikko uztverams ziemā, siltā laikā var likties jau uzbāzīgs, — lektore bridināja labā toņa pulciņa klausītājus.

— Jūlu, nāk pavasaris, — beidzot sadūšojies, Voldiņš uzrunāja simpātisko blakussēdētāju un bija ļoti pārsteigts, kad tā, ne vārda neatbildējusi, pārsēdās tukšā krēslā otrpus ejai.

Atziņa

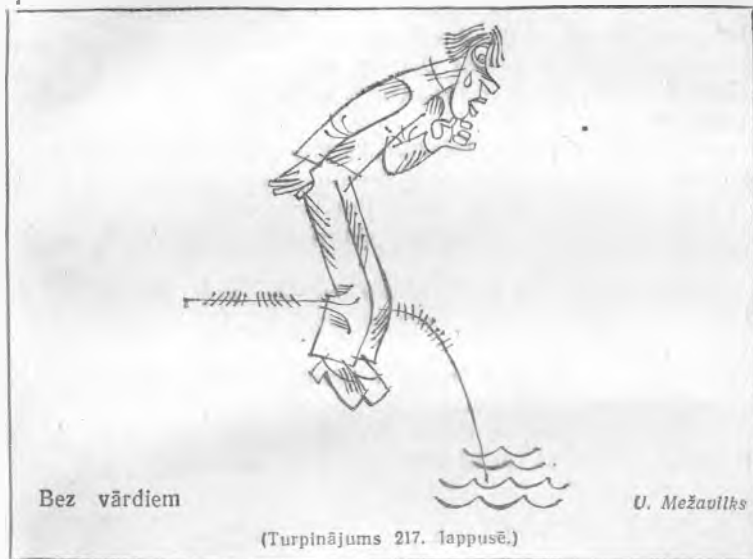

— Ar telefonu ir tāpat kā ar sportloto: seši cipari sakrīt reti, — filozofiskā mierā konstatēja Voldiņš, kantora vietā pusstundu pacietīgi iztraucēdams kravas taksometrus, kapsētas kantori, ugunsdzēsējus, dzemdību namu, juridisko un citas konsultācijas, nemaz jau nerunājot par dzīvokļiem.

Piebilde

— Katrs suns ir individualitātel — tramvajā kāds suņu draugs dedzīgi deklareja.

— Arī katrs cilvēks, — Voldiņš piebilda, — ja vien viņš nav suņa īpašnieks.

E. Vīgants

SPURAINAS DOMAS

Man ar pārdevēju blats bija tik ilgi, kamēr apprecējos.

Zirga mums vaīrs nav, tāpēc lūdzu piemājas zemi apstrādāt ar fraktoristu.

Tā kā sapulcē nebija kas runā, tad runāja visi.

JAUTRĀS ATMIŅAS

Augstspriegums

Kad teātrī tuvojas pirmizrāde, ierodas «nervu augstspriegums» un tad gadās, ka pat labākie draugi apvelta viens otru ar pastīpriem komplimentiem. Tieši tā noticis Operetes teātrī ar dekoratoru P. un režisoru P. Dekorators nav apmierināts ar to, ka režisors liels iekārtot podestūru.

— Varbūt jūs, režisor, baidāties, ka jūsu aktierus publika nepamanīs, un tādēļ kraujat tik augstu podestus? Kopējai kompozīcijai tas traucē.

— Bet maniem aktieriem traucē jūsu kompozīcija.

— Neuztraucieties, — ja jūsu aktieri labi spēlēs, publika uz dekorāciju neskatīsies.

Citā gadījumā tas pats radošās brigādes pāris jau nonācis tik tālu, ka dialogs starp abiem vairs nav iespējams, tādēļ režisors iesaista «diskusijā» diriģentu T.

— Fredi, vai jūs tikai aranžējat mūziku, vai komponējat arī?

— Pa reizei komponēju.

— Nu tad, lūdzu, uzrakstiet līdz pirmizrādei sēru maršu, — tā ir vienīgā iespēja, kā panākt stila vienību ar dekorāciju.

Mierinājums

Ievērojamam komponistam pirmizrādē dekorators teica:

— Iedomājieties, kādi gudrinieki saradušies, grib man iestāstīt, ka manā dekorācijā nevarot spēlēt tik romantisku mūziku.

— Vai tad jums tādēļ jāuztraucas? Varējāt atbildēt, ka toties tur var labi spēlēt futbolu.

Brīvā dabā

Kāds no Rīgas teātriem vasaras viesizrādēs republikas perifērijā. Izrāde brīvā dabā, daži pusaudži skatītājos arī uzvedas visai brīvi. Aktrise satraukta aizkulisēs sūdzas partnerim:

— Kaut kas nedzirdēts, viņš uzsvieda uz skatuves zaļus kartupeļus!

Partneris nopūšas:

— Un mēs nekā nevaram viņus ietekmēt, lai met ar vārtiem...

Kāposti un puķukāposti

Režisoram mēģinājumā domstarpības ar aktieri. Aktieris, tik tikko valdīdamies:

— Es te vairs nekā nesaprotul

— Tur jau ir tā starpība. Ir cilvēki, kas saprot: tie, kam galva uz pleciem. Un tādi, kas nesaprot: tie, kam galvas vietā kāpostgalva. Ja nemaldos, tā teicis Šovs.

— Bet Tvens, ja nemaldos, ir teicis tā: «Puķukāposts ir tas pats kāposts, tikai ar augstāko izglītību.»

Izeja

Aktierim T. ironija ir vienmēr «pie rokas»:

— Režisor, man tā liekas, ka jūsu režijas ekspozīcija nav izdevusies.

— Bet man tā liekas, ka mūsu kolektīvā ir daži neizdevušies aktieri.

— Un ko jūs ieteiktu tādiem darīt?

— Pār kvalificēties,

— Par neizdevušos režisoru?

1973. gada vasara

Dzejnieks S. satiek kritiķi L.

— Nu kā?

— Nu tā, — diez kas nav.

— ?

— Laiks sauss, neviena sulīga doma nenāk galvā.

— No sausuma smadzenes izžuvušas?

— Kā tad citādi. Būtu veselība un nauda, derētu apskatot.

— Nu tad gādā tikai naudu, veselību kaut kā sagrabināsim.

Saule un ēnas

Autors alnesis teātrim lugu. Galvenais režisors kritiķis:

— Vai jūs domājat, ka jūsu izvēlētajiem faktiem ir tiesības uz vispārinājumu?

— Vai jūs gribētu dzīves laķēšanu? Jūs taču nenoliegsit, ka mūsu dzīvei ir arī ēnas puses? Jo spožāka saule, jo ēnas spilgtākas.

— Nu tad pastaigājiet un pavērojiet dzīvi pusdietaikā, — ēnas būs ļoti isas.

Pēc pirmizrādes

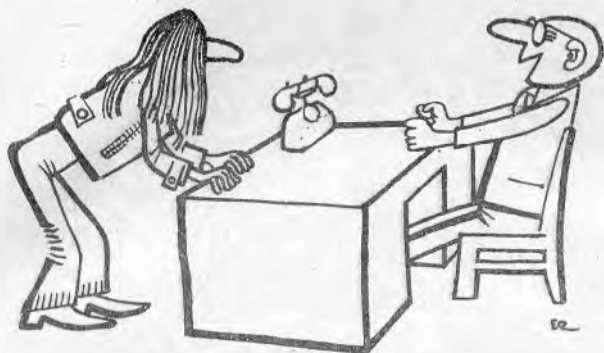
Pēc pirmizrādes parastā pasēdēšana. Visi grib runāt. Ar spēju klausīties izceļas vienīgi gleznotāja K. Pekšņi aktieris debitants lūdz mājastēvu iepazīstināt viņu ar dzīvokļa situāciju. Kāds no vecākiem kolēģiem pabrīnās: Tik labi noaudzis un tik maz var turēt?

Tagad ierunājas gleznotāja:

— Visu nakti runā par mākslu un tad vēl brīnās, ka cilvēkam kļūst slikti.

*Jokus pēc atmiņas pierahstījis
Kārlis P.*

- Kas būtu jādara, lai saņemtu motocikla vadītāja tiesības?
- Vispirms būtu jāapgriež mati, lai tie neķeras spieķos!

E. Rusmanis

- Tavejais pat gultā nešķiras no darba rīka?
- Citādi nevar aizmigt, jo strādā par naktssargu.

E. Ošs

BĒRNI

Jauns nīceniēks saka savai sievai:

— Zini, nu arī mūsu mājās ienākusi šī problēma. Avīzēs par to raksta, pat grāmatas izdod. Un pareizi, jo arī mūsu Edžiņš pajautāja.

— Ko tad viņš tādu pajautāja, ko avīzēs raksta? — sieva nesaprata.

— No kurienes bērni rodas, viņš pajautāja.

— Un ko tu atbildēji?

— Te nav ko pastēpes spēlēt. Teicu visu patiesību. Tā, kā ir. Ka veikalā pērk.

— Bet, Juri, — sieva samulsa un meklēja vārdus. — Vai... Vai tu patiesi nezini, kā mums radās Edžiņš?

Vīrs saīga:

— Kā tad es to varu zināt. Es tak tolaik biju dienestā. Vai tiešām stārķis atnesa?

STIĶEŠANA

Divi nīcenieki ciema ēdnīcā izdzēruši pudeli vīna, Iznākuši pa durvīm, abi gribējuši tikt viens no otra vaļā un pēc iespējas ātrāk atgriezties mājās pie sievas un bērniem.

Viens no viņiem jutis, ka tas otrs grib iet pa kreisi, tāpēc pats aizgājis pa labi. Bet, tā kā viņam mājas īstenībā bijušas uz kreiso pusi, tad drīz vien griezies atpakaļ.

Nonācis līdz ēdnīcas durvīm, ieraudzījis, ka paziņa jau prickšā, Nu nekas cits neatlicis, kā iet atkal iekšā un sastikēt otru pudeli.

BEDRE

Reiz Nicā uz ceļa gadījusies milzīga bedre. Steidzīgi meklejuši buldozeru un stūmuši ciet.

Viss bijis atkal kārtībā, bet te, skatās, viens nīcenieks lāpstu rokā un nu rok bedri atkal vaļā.

— Kāpēc tu tā dari? — šim jautā.

— Es pastāstīju Kārlim, ka te tāda milzīga bedre.

— Un tad?

— Viņš nāks un skatīsies.

— Nu lai nāk.

— Kā tad! Viņš noturēs mani par galīgu meli, ja bedres nebūs!

TRAMVAJS

Ar tramvaju bija tā. Agrā rīta stundā tas brauca un grabēja. Tik stīpri, ka pasažieri viebās. Viens no pasažieriem bija nīcenieks. Viņš pacēla grīdas vairogu un teica:

— Rītenis, kas ir zem manis, iet likumu likumiem. Izskatās, tas var nokrist kuru katru brīdi. Bet nesakiet nevienam neko. Ja tramvajs šī rītena dēļ apstāsies, mums būs jāiet kājām. Un tad es nokavēšu tirgu.

Neviens arī nesacīja neko. Visi gribēja kaut kur aizbraukt. Un katrs domāja pie sevis:

— Ja jau nīceniekam kur jātiek, viņš tiks. Tas nu ir droši kā saule debesīs. Tramvajam ritenis nokritis varbūt kaut kur aiz tirgus, bet līdz tirgum — ne.

Katrīna Bozis

27.

OKTOBRIS

Paiet 75 gadi, kopš
dzimis (1901) ALEKSANDRS
ČAKS, latviešu padomju
dzejnieks. Miris 1950. gadā.

Liels, savdabīgs dzejnieks. Viņa galvenā īpatnība ir ārkārtīgā, līdz šim vēl nepārspētā valodas tēlainība: krāšņās vārdu gleznas, pārsteidzošie apzīmējumi un salīdzinājumi, fantastiskie frazeoloģismi. Literatūrā Čaks ienāca divdesmito gadu vidū ar skaudriem sociālo pretešķību pilnās pilsētas dzīves atainojumiem dzejā un pēc tam arī prozā (stāstos). Tajos fešeneblajam ugunīs mirdzošajam, parketotajam centram ar lepniem automobiļiem, frakofiem kungiem un zīdotām dāmām pretī stāv nabadzīgās nomales ar to vienkāršajiem iemītniekiem: ormaņiem, avīžu sieviņām, matrožiem, skurstenslauķiem.

Ne vienam vien Čaks tika teicis — un tas bija tiesa, — ka varot uzrakstīt dzejoli par visu ko. «Par kāpostgalvu, Par sētas mietu, Par govju slaukšanu, Man tad tikai drusku jāpastaigājas un jāpadomā.» Un vēl viņš tika teicis, ka lāgiem esot piesātināts ar humoru «kā cepts zaķis ar speķi». «Lielisks un bagāts,» atceras Jānis Sudrabkalns, «tas (humors) viņu pavadīja vienmēr un visur kā strazds uz pleca. Bet, kad vajadzēja, grieza kā sarkasms, strazda vietā uz pleca tūpēja vanags.» Tas gan sacīts par viņu pašu, bet pilnā mērā attiecināms arī uz viņa daiļradi.

Aleksandrs Čaks dzimis Rīgā, amatnieka ģimenē (tēvs bija drēbniekmeistars), un, lai arī vasaras bieži pavadījis pie radiem laukos, ar pilnām fiesībām varēja saukt sevi par «pilsētas zēnu». Bērntībā bijis slavens zekseru spēlētājs, ar patiku mēdzis vizināties ormaņu ratu aizmugurē uz atspērēm un, gozējoties saulē uz pagalmā žvēties izliktas mucas vai tovera, bieži sapņojis par eksotiskām zemēm.

1918. gadā Čaks iestājās Maskavas universitātes Medicīnas fakultātē. Šai laikā viņš sāka pievērsties literatūrai, iepazīnās ar tās redzamāko pārstāvju, sevišķi Jeseņina un Majakovska, daiļradi. Vēlāk, cīnīdamies Sarkanajā Armijā, Čaks tuvu iepazīnās ar latviešu serkanajiem strēlniekiem, kam bija liela nozīme viņa turpmākajā daiļradē.

Lai arī pēc atgriešanās Rīgā (1922) medicīnas studijas tika atjaunotas, par ārstu Čaks tomēr nekļuva. Interesi arvien vairāk saistīja literatūra, kurai viņš intensīvi pievērsās. Tomēr materiālu apstākļu spiests, strādāja kādu laiku Drabešos par skolotāju. 1928. gadā atgriezies Rīgā, medicīnas studijas pārtrauca. Drīz cita pēc citas parādījās viņa dzejoļu grāmatīņas, kas vienā lasītāju daļā, sevišķi jaunatnē un progresīvajā inteliģencē, guva nedalītu piekrišanu, bet otrā, konservatīvajā un klerikālajā daļā, — sacēla brēku par sabiedrības morālo pamatu graušanu.

Trīsdesmito gadu sākumā Čaks aktīvi piedalījās dažādos ar literatūras izplatīšanu un propagandēšanu saistītos pasākumos: organizēja žurnālu iznākšanu, sastādīja jaunākās dzejas antoloģiju, lasīja lekcijas, uzstājās literāros sarīkojumos. Pēc 1934. gada fašistiskā apvērsuma kādu laiku strādāja pilsētas krājkasē, tad — «Jaunāko Ziņu» un «Atpūtas» redakcijās. Vācu okupācijas laikā nublicējās, uzturējās gan laukos, gan Rīgā,

kur strādāja dažādus gadījuma darbus. Pēc hitleriešu padzišanas vadīja kultūras dzīves nodaļu «Cīņā» un intensīvi rakstīja dzejoļus, sevišķi par Rīgas atdzimšanu no kera atstātās postāžas.

No atmiņu krājuma «Redzu un dzirdu Aleksandru Čaku», kas iznāca sakarā ar rakstnieka 70. dzimšanas dienu, uzzinām, ka Čaks no mazām dienām mīlējis teātri un bijis muzikāls. Vienmēr viņš mēdzis nevainojami ģērbties. Labi dejojis. Lieliski pratis apieties un saprasties ar bērniem. Drabešos reiz redzēts sēžam ezera krastā ar makšķeri, «kā runcis pie bļodas, kurā mazgājas zivis», bet vispār zivis labprātāk ēdis nekā zvejojis.

Čaks bijis ļoti sirsnīgs, saprotošs, atsaucīgs cilvēks, iejūtīgs un asprātīgs sarunu biedrs. Tam atliek tikai pievienoties, jo, tāpat kā Marģers Zariņš, arī es varu palepoties, «ka pazinu viņu, ka klausījos viņu, ka runāju ar viņu», piebilstot vēl, ka ne reizi vien tiku arī sēdējis pie viena galdā, pacīlātā noskaņā spriežot par dzīvi un literatūru.

Jezups Laganovskis

ALEKSANDRS ČAKS

PAŠPORTREJA

Mans pants nav salds. Kā lūksne rūgts,
Kā dzīve kvēls, bet ciets —
Viņš pļauku gluži neielūgts
Jūs tuklos ģimjos triec.

Jūs vājās acis berž kā smilts —
Bezgala ass un skarbs,
Viņš no tās nolādētās cilts —
Cilts, kuru veido darbs.

Ne dzejnieks liekos, bet kāds traks,
Uz graušanu kas kārs,
Kas iegāzies kā vērsis smags,
Kur smaržo puķu dārz.

Kur, vecam lūstot, jauns kas rūgst,
Kur mūžam kaut kas sāp,
Tur saldās pieklājības trūkst,
Tur vējš un plūdi kāp.

Tāds likten's mans. Kā akmens es
Jūs vecos logos sviesis.
Bet neesmu bez dvēseles,
Tik savādāks tās liests.

Bez vārdiem.

Sergijenko

EGILS ZIEMELIS

AK, ŠIS SIEVIETES!

Apakšstāvā trompete spiedza un bungas rībēja tā, ka nepārtraukti džinkstēja visi mājas logi.

Kad kādi no kaimiņiem svinēja kāzas, Augusts Rungainis vienmer uzskatīja par savu pienākumu izdancināt jaunās sievas, tāpat viņu mātes un arī vīru mātes.

Arī šoreiz Rungainis aizslēdza durvis un veikli laidās lejā pa kāpnēm. Ticis līdz otrajam stāvam, viņš nepatīkami sarāvās un piestāja pie kāpņu telpas loga. Pretī nāca kaimiņiene, viņa vislielākā tēnaidniece, kas viņam nepārtraukti maitāja nervus. Taisni brīnums, ka tik izskatīgs un pievilcīgs sievišķis to varēja.

Augusts gaidīja, lai viņa pautu garām. Negribēja ne redzēt, ne arī sveicināt. Tomēr kaimiņiene likās nesaprotam šādu smalki parādītu attieksmi, viņa apstājās un sacīja:

— Piekļājīgs cilvēks vismaz pateiktu labu dienu.

Rungainis neatbildēja un vispār centās atgādināt skatlogā novietotu manekenu. Labā noskaņa, protams, bija pagalam. Vai ar šādu skābu jutoņu drīkstēja doties uz kāzu namu? Tad jau iznāktu tikai smieklī caur asarām. Tieši tā bija rakstīts arī vairākās vērtīgās grāmatās.

Rungainis izgāja pagalmā un apsēdās uz sola. Ak, šis sievietes! Viņas visādiem līdzekļiem mēģina samulsināt un apvest ap stūri godīgus vīriešus. No sākuma kaitina, bet tad pēkšņi kļūst piemīlīgas un, skaties vien, laulības valgs jau kaklā. Kā tas notiek, to Rungainis bija gana pieredzējis. Tapat pāri ielai atradās dzimtsarakstu birojs. Raušus tur rāva iekšā.

Rungaiņa ienaidniece pret nabaga vecpuiši lietoja sevišķi rafinētu paņēmieni. Ik pēc trim dienām viņa atvēra visus kāpņu telpas logus. Rungainis par to bija pilnīgi pārliecināts. Viņš bija izpētījis, ka no

visiem mājas lemniekiem šī sieviete vienīgā pat ziema mužīgi turēja vajā savas istabas logu.

Tātad Rungainis taisīja ciet, viņa rāva vajā. Un tādās reizēs vējš pa dzīvokļa durvju apakšu svilpoja kā negudrs. Ko bija darīt Augustam? Augusts staigāja pa istabu un nervu nomierināšanai ik pēc pāris stundām dzēra baldriānu, kam piejaukti sirds piļieni un mazliet klepnus zāļu. Un kala atriebības plānus. Viņš teorētiski izstrādāja un pilnveidoja vismaz desmit atmaksas variantu, līdz beidzot kāpņu telpā aiznagloja visus logus. Tāda, lūk, bija ista vīra atbilde! Tomēr jau pēc nedēļas visas naglas izrādījās izrautas... Cilvēks ar vārgākiem nerviem būtu noteikti iegūlies zārkā.

Bet kāpēc pašlaik to visu atcerēties? Viņš taču saposies uz godībām. Iedzers, uzkodīs, padziedās! Visu pārlicis, Rungainis piecēlās no sola un jauna optimisma pilns devās uz kāzām.

Iegājis kāpņu telpā, Augusts ieklausījās. Redz, kādī rakaril! Tā taču viņa vismiļākā dziesma: «Tur es dzēru, tur man tika...» Bet pat cauri durvīm varēja dzirdēt, ka nav neviena, kas regulētu pareizu takti un isto skaļumu. Tirā nemākslinieciskā pašdarbība!

«Tur man tika...» šai mazajā krodziņā... Izdzer alu, sasit kanu...»

Rungainis stingriem soļiem piegāja pie appušķotām durvīm un piespieda zvana pogu. Bet vēlinajam ciemiņam neviens preti nesteidzās. Viņš piezvanīja otrreiz. Labi ilgi un sparīgi. Beidzot durvis vērās, Viņš pārlaida sejai vissaulaināko smaidu un jau taisījās iesaukties «Rūgtis!», kad durvju vērēja, tā bija kāda pilnīgi nepazīstama sieviete, strupī noprasiņa:

— Ko jums vajag?

— Es atnācu... es, tā sacīt... — Rungainis apjucis sastomijās,

— Vairs nevajag, — sieviete viņu pārtrauca. — Noraujamo mazmājiņā jau salaboja viens no kāzu viesiem. Paldies!

Durvis aizcirtās. Rungainis parāvās atpakaļ, lai spraugā neievērtu viņa goda žaketei stūri.

Velns lai parauj! Lai tūkstoš velni parauj! Sitādu caurnešanu! Un atkal viena sievietei! Vai viņš bija kāds asenizators?! Kaut kādas namu

pārvaldes atslēdznieks varbūt? Vai tiešām nesaprata, ka pensionētais smalkgaldnieks Augusts Rungainis bija visistākais, visvairāk nepieciešamais viesis, kas ēda ar mēru, dzēra ar sātu un dziedāja par trim?

Kad nav, lai nav! Viņš pastiepās pirkstgalos, lai no durvīm norautu zaļās vītnes un saplēstu sikos gabaliņos. Tomēr pašā pēdējā brīdī atpazās, ka šāda izdarība nebija viņa cienīga. Viņš spējīgs uz daudz ko lielāku.

Atgriezies savā dzīvoklī, Augusts juta, ka caur durvju apakšu atkal velk vējš. Tas nu vienreiz bija par daudz! Viņš vairs negribēja būt džentlmenis, kas pāridarījumus atmaksā tikai ar klusu nicināšanu. Nē, pēc šāsdienas notikumiem tas vairs nebija iespējams. Piķis un zēvele! Lai jūt spēku, lai bīstas! Viņš taču katru rītu vingroja un cilāja hanteles! Bet vakaros nekad nepārēdās.

Piezvanījās pie savas ienaidnieces durvīm, Rungainis iztrieza krūtis un pāris reizes kā treniņā pacilāja rokas.

— Ko, lūdzu, vēlaties? — durvis parādījās smaidoša seja. Tā bija viņa.

— Kad jūs atmetīsiet niķi atvērt logus? — Rungainis pēc iespējas rupjākā balsī noprasiņa, gan ne tik droši, kā būtu vēlēties,

— Kādus logus, lūdzu? — viņa smaidīja vēl milīgāk.

— Kāpņu telpas logus!

— To gan neesmu darījusi, — viņa iesmējās.

— Esat! — Rungainis turpināja rūkt basā, lai šī neledomājas, ka te kāds atnācis taisīt jokus.

— Jūs maldāties. Logus vienmēr atver sētniece, kad slauka kāpnes. Citādi putekļu ka biezs, — viņa turpināja smieties. — Jūs neesat piezvanījis pie istajām durvīm.

Rungainis pieķērās pie sienas, lai nepakristu. Sētniece!.. Vai tāpēc viņš bija vingrojis rītos un ievērojis diētu vakaros! Viņam šķita, ka augšā un lejā, pa labi un pa kreisi, visur veras durvis un visas mājas sievietes smīnēdamas skatās uz viņu.

Ak, šīs sievietes! Kā viņas izrikojās ar nelokāmo vīrieti, pensionēto smalkgaldnieku Augustu Rungaini!

DAGNIJA ZIGMONTE

TAUTGOŽA KASPAROVIČA PAZUŠANA

Rakstnieks Tautgodis Kasparovičs pēkšņi pazuda.

Tautgodis nepiederēja pie tiem autoriem, pēc kuru gatavajiem vai vēl negatavajiem darbiem redaktori alkaini izstiepļ rokas. Reizēm viņu kopā ar dažiem citiem autoriem uzaicināja tikties ar lasītājiem, un gadījās pat, ka viņam pienāca zīmīte no kādas lasītājas, kura pati gan vēlējās palikt nezināma, tomēr dedzīgi interesējās par godājāmā rakstnieka nākotnes nodomiem; kā arī kautrīgi vēlējās zināt, kā viņš par tādu kļuvis, Tautgodis par to labprāt pastāstīja, un apmierināts bija viņš, un apmierināti likās klausītāji. Bet saņemto zīmīti Tautgodis rūpīgi salocīja un ielika savā kabatas portfelī, un mājās — īpašā relikviju kastītē.

Tāds bija un tā dzīvoja Tautgodis — necilu necila literāta dzīvi. Viņu nevarēja sastapt trokšņainās ģēniju sapulcēs aiz tā vienkāršā iemesla, ka viņš jutās tiem nepiederīgs. Taču galīgs vēzis vientuļnieks un ēnā sēdētājs Tautgodis nebija, un viņa sirds reizēm mēdza gaiši atplaukt pret saviem amata brāļiem.

Un šis cilvēks nu bija pazudis.

Pirmie to apzinājās literārā žurnāla «Spārni» redakcijas darbinieki. Kādu dienu, kad redakcijā, kā parasti, nebija ko darīt, viens no klātesošajiem, diez kāpēc paņēmis rokā savu autoru telefonu sarakstu (vēlāk viņš apgalvoja, ka esot jutis nepieciešamību tā darīt), negaidot iesaucās:

— Kolēģi, kur tad palicis Kasparovičs?

Kolēģi saskatījās, sākotnēji neapjauzdami, kādas sekas būs šim izsauceņam. Tikai pēc brīža viņu sejās pavidēja apmulsums, un cits pēc cita viņi jautāja:

— Kur? Jā, kur tad? Miļie, kurš pēdējais redzējis Kasparoviču?

Prozas nodaļas vadītājs, darbu, ne vārdu piekritējs, atrāva atvilktņi pēc atvilktnes savā ietilpīgajā rakstāmgaldā, šķirstīja, cilāja, meklēja un tad teica drūmā balsi:

— Nav. Man nav nevienas rindiņas no viņa. Un taču vienmēr bija kaut kas! Viņš tāpat nav mūsu redakcijā bijis vismaz pusgadu!

Visi saskatījās. Nevienas rindiņas no autora... Tas bija neticami un drausmīgi, tas jau bija kaut kas līdzīgs nāvei.

— Paskaties vēlreiz, — sacīja kritikas nodaļas vadītājs, vīrs, kuram nekādā vizē nevarēja pārnest glēvulību.

Sekoja sasprindzināts klusums, kuru pārtrauca tikai raustītu atvilktņu un čaukstošu papīru troksnis. Tad prozaiķis atliecās, noslaucīja sviedrus un dobjī teica:

— Es tur nekā nevaru darīt. Man nav.

Vēl nespēdami samierināties ar baismo īstenību, viņi sāka apzvanīt pārējās redakcijas, pat tādas, kurām citkārt neskatījās ne vīrsū. Un visur viņi saņēma vienu un to pašu atbildi, un cerības viņu sirdīs plaka līdzīgi sniegam pavasarī. Tautgodis Kasparovičs bija un palika pazudis, un viņi nevarīgi stāvēja šīs lielās mīklas priekšā. Un divainakais, nekur viņš nebija atstājis nevienu savu manuskriptu, jā, vienā redakcijā viņiem pat dievojoties apgalvoja, ka beidzamā apciemojuma laikā viņš palūdzis atpakaļ kādu savu stāstu, kas tur mētāties jau gadu vai pusotra. Līdzstrādnieks vēl esot teicis, lai Tautgodis mazliet paciešoties, viņš vēl šodien to izlasišot un pat parādīšot redaktoram, bet Tautgodis paskatījies viņā ar tādu savādu smaidu («ne no šīs pasaules, es jums saku!») un teicis, tam tagad neesot nekādas nozīmes, lai atdodot vien. Un tā viņš aizgājis.

Tie bija drūmī brīži. Viņi raudzīja uzgriezt paša Tautgoža telefona numuru, bet tas kluseja. Tad tika izraudzīta delegācija apmeklēt Tautgodī mājās. Viņi gāja turp bez cerībām, pareizāk, ar minimālām cerībām, kuras tūlīt pat izgaisināja Tautgoža saimniece, klusa, godīga izskata vecenīte, kura pavēstīja, ka Tautgodis jau pusgadu kā aizbraucis projām, kārtīgi samaksājis par veselu gadu uz priekšu («Viņš vienmēr kārtīgi maksāja, viņš vispār bija kārtīgs cilvēks, kas par to, ka rakstniekst» vecenīte teica, un viņai apbira patiesas asaras, un at-

nācēji stāvēja kā sastinguši) un tātad aizbraucis, lūgdams kādu laiku istabā visu atstāt, kā bijis...

Delegācija saskatījās. Te nu varēja būt miklas atrisinājums.

— Un jūs tā darijāt?

— Jā, jā, — vecenīte teica un veda viņus istabā, kuru vēl pirms pusgada bija apdzīvojis Tautgodis Kasparovičs.

Višiem krita acis pedantiskā kārtība, kādā savas lietas bija atstājis Tautgodis. Galds bija pavisam tukšs, uz tā atradās tikai pārliemkamais un mēnešu kalendārs (vecenīte teica: «Viņš jau negribēja man bojāt sienas, naglas dzīdamst»), kā arī kaktuss, kurš pašreiz ziedēja lieliem sārtiem ziediem. Vienīgais dzejnieks, kurš bija delegācijas sastāvā, saskatīja šai faktā dziļu simboliku, un to viņš ātri pierakstīja kabatas grāmatiņā. Tad viņi vilka vaļā atvilktņi pēc atvilktnes. Vienai bija piesprausta zīmīte «Uzmetumi», otrai «Īsākie prozas darbi», trešajai «Mēģinājumi humora laukā» un tamlīdzīgi. Pie tam sacerējumu nebija daudz, un šis fakts pats par sevi jau apliecināja, ka miklainā kārtā pazudušais nekādā gadījumā nav pieskaitāms pie grafomāņu kategorijas. Te bija, kā izteicās viens prozaikšis, nopietna darba un pūlīņu kvintesence, tas redzams uz līdzenas vietas, un viņš tūdaļ piebilda, dažus darbus viņš acumirkliņi uzņemtos izmantot, viņa žurnālā tiem atradišoties goda vieta. To viņš esot parādā savam nelaikā aizgājušajam kolēģim.

Viņa iniciatīva rada vētrainu atbalsi. Gribētāju uzradās tik daudz, ka nācās padomāt arī par tiem, kuri acumirkli netika pie solišanas. Tāpēc apdomīgākie ieteica sastādīt sīku Tautgoža atstāto manuskriptu sarakstu, lai pēc tam, objektīvi spriežot, izlemtu, kam ko dot, lai apbēdināts nebūtu neviens un, kas galvenais, nebūtu cietušas literatūras svētās intereses. Šo priekšlikumu pieņēma, jo pat

literārās lietās vajag valdīt kārtībai. Lai visas šīs un vēl sekojošās izrīcības būtu ar stingri oficiālu raksturu, nodibināja sevišķu komisiju; kādu laiku valdija domstarpības par nosaukumu, jo, kā izteicās viens no locekļiem, nebūtu ne ētiski, ne juridiski pareizi runāt par T. Kasparoviča literāro mantojumu, kamēr nav apstiprinājies T. Kasparoviča bojā ejas fakts. Tāpēc nolēma komisiju nosaukt vienkārši par minētā rakstnieka komisiju, tam vismaz neviens no maļas nevarēja piesieties. Viņos pašos Tautgoža bojā eja nespēja izraisīt šaubas. Rakstnieks, kurš nevienā redakcijā nav atstājis savus darbus! Dzīvs rakstnieks! Tas nu nebija domājams, tas nebija reāli.

Kamēr komisija vaiga sviedros apguva, vērtēja un reģistrēja, kāds jauns autors, kurš vēl nebija paspējis sev pievērst lasošās pasaules uzmanību, negaidot publicēja savas atmiņas par Tautgodi Kasparoviču, viscaur saukdams to tikai priekšvārdā. Atmiņu nebija daudz, un tām piemita izteikti personisks raksturs, tomēr lasītāji bija priecīgi arī par to pašu. Vienmēr patīkami ieskatīties ievērojamas personas dzīvē kaut vai pa atslēgas caurumu. Kad bija parādījies jau otrais atmiņu turpinājums, dažs labs cits literāts zūdīdamies iesaucās:

— Bet es taču varēju pastāstīt to pašu un vēl daudz sīkāk!

Vai nu tā bija, vai nebija taisnība, nokavēts palika nokavēts, un pirmatklājējs plūca bagātīgi sazēlušus laurus. Tad sasparojās arī teorētiski un sāka rakstīt par Tautgoža Kasparoviča darbu galvenajām tendencēm, viņa stilu, dažādajiem posmiem viņa daiļradē, kā arī par viņa varoņu ētisko un estētisko ideālu. Tie bija labi un pārdomāti raksti, kuros radās iespēja krietni sadot pa ausīm dažiem Tautgoža darbu kritizētājiem. Kāds jau ieteica dibināt Tautgoža Kasparoviča literāro prēmiju, bet šo ierosinājumu pagaidām atlika kā pārsteidzīgu un nolēma izskatīt kādā no nākamajām komisijas sēdēm. Vēl jau tāpat bija diezgan ko darīt. Savu kārtu gaidīja erudītu meistarū sastādītās «Atmiņas par Tautgodi Kasparoviču», kas bija augstā literārā līmenī, kā arī Tautgoža darbu izlase divos sējumos, kur pirmajā bija paredzēts sakārtot darbus, kas parādījušies atklātībā pirms autora pazušanas, bet otrajā — tos, kurus lasītājs ieraudzīs tikai tagad.

Kādudien Tautgoža komisijas sēdē notika ārkārtīgi nepatīkams un pilnīgi neparedzēts gadījums. Proti, kāds no jaunākajiem komisijas

locekļiem iejautājās, vai tiešām viņi un visas pārējās organizācijas darījušas maksimāli iespējamo, lai noskaidrotu, kas tad īsti noticis ar Tautgodi, jā, viņš pat nekautrējās apgalvot, ka pēdējā laikā jautājums par Tautgoža likteni pilnīgi atstāts aizmirstībai. — Kā tad tā, — jautāja šis neapdomīgais jauneklis, — kas gan mums ir svarīgāks — kāda cilvēka darbi vai viņš pats? Es nesaprotu tādu attieksmi... — viņš teica un droši vien būtu runājis vēl tālāk, ja laikus netiktu apklusināts. Ļoti pieklājīgi, taču ar visu vajadzīgo stingrību jaunajam cilvēkam tika aprādīts, ka viņš laikam gan nesaprot, kādiem nolūkiem pieaicināts komisijā. Te visi bija nopietni cilvēki, kuri rūpējās par to, lai nākamajām paaudzēm tiktu saglabāts viss vērtīgākais, kas bijis Tautgoža jaunradē. Par savu eksistenci varēja rūpēties Tautgodis pats, tas vairs neietilpa komisijas kompetencēs. Vajag zināt, kam ar ko nodarboties, komisijas priekšsēdētājs sacīja un bargi noklepojās, un jautājums ar to bija atrisināts.

Un labi vien bija, ka te nebija paša Tautgoža, kurš beigu beigās varētu nākt ar saviem apsvērumiem un pārliecību un tikai dezorganizēt tik labi iesākto darbu. Komisija apzinājās, ko ir parādā sabiedrībai. Tāpēc arī neviens vairs neinteresējās par Tautgoža Kasparoviča tālāko likteni. Toties viņa istabā tika iekārtots maza, gaumīgs memoriāls.

Īsi pēc memoriāla atklāšanas tas pats jaunais literāts, kurš periodikā bija publicējis savas atmiņas par Tautgodi, nosūtīja uz attāla rajona vēl attālāku pilsētiematu vēstuli. Tajā, starp citu, bija šādi vārdi: «Varī sakravāt koferi un braukt mājās. Vēl slavenākam kļūt Tev vairs nav iespējams.»

16.
DECEMBRIS

Paiet 90 gadi, kopš dzimis,
(1886) EDVARDS VULFS,
latviešu rakstnieks. Miris 1919.
gadā.

EDVARDS VULFS

DZĪVES DEGPUNKTĀ

Visi viņu sauc Dudū, kaut gan patiesībā viņas vārds ir Klotilde Eleonora Franciska. Kā no šīs patētiskās vārdu virknes cēlies vienkāršais vārdiņš Dudū, — to es nezinu. Pie viņas papiņa, ne māmiņas dēļ paskaidrojumiem neesmu griezies, jo sajūtu pret šiem augsti cienījamiem patriciešiem lielu bijāšanu, bet viņas «sirdsākīts» Ķokīšu Fricis, tas students, pats nezina, kāpēc viņa Dudū ir Dudū un nevis Tutū vai Turlurlū.

Lai nu kā, bet Dudū eksistē, valkā neparastu frizūru, par kuru viņa īzsakās, ka tā esot «japāniskā un antiskā stila maisījums», trallina «Te—evi milul!» un ēd bombonga «Dāmu pirkstiņi».

Dudū nav mulķe. Viņa interesējas par visu. Viss viņas maigo sirdi dziļi aizķer un nodarbina viņas aso prātu.

Ja, piemēram, jūs ieejat pie viņas un uztraukti stāstāt, ka nupat uz iclas redzējuši briesmīgu katastrofu: sabraukts ar automobili kāds cilvēks, tad viņa iesaucas:

— Ai, cik briesmīgi! Ar automobili, jūs sakāt? Vai jūs neievērojāt numuru? Vai nebija 99789? Ko? Tāds gliets, dzeltens un šoferim garas ūsas? Bet viņam taču nekās nenolika?

Jūs sataisāt izbrīnējušos seju. Sak, kā tā: cilvēkam pāriet visi četri riteņi pāri, viņš gul bez samaņas...

Bet Dudū jau turpina:

— Nekas nav bojāts, ko? Riepes nepārplīsa, šofers nepārbijās? Un braucēji nepaģība? Tas taču ir briesmīgi! Vispārīgi vajadzētu aizliegt vienkāršiem plebejiem iet pa tām ielām, kur braukā automobiļi...

Vai atkal, piemēram, jūs satiekat Dudū teātrī:

— Nu, jaunkundz, kā patīk?

— Fui, garlaicīgi! Briesmīgi garlaicīgi.

— Bet, jaunkundz, ko jūs runājat? Sekspīrs pirmais dramatiķis, var sacīt...

— Ak, Sekspīrs! The, blēņas... Vai jūs varat parādīt kaut vienu interesantu tuateļi? Visas no pagājušā gadu simteņa. Un kas sēž zālē? Pāris fukšu...

Jūs paskatāties zālē: tur nav vis pāris, bet vismaz pāris simtu cilvēku.

— Neviena krāsneša, — turpina Dudū. — Kas tā par izrādī? Es jau teicu paņīnam: iesim labāk uz mūzikas skolas koncertu vācu teātrī, — tur vismaz dabū kādu interesantu mūziķi redzēt...

Dudū interesējas arī par sabiedrisko dzīvi. Viņa lasa laikrakstus. Ik rītu ieskatās «Rīgas Avīzē» un ik vakaru «Rigasche Rundschau»ā. Nereti viņa jūs saņem ar jautājumiem apmēram šādā garā:

— Vai lasījāt? Interesanti, ko?

— Ak tā, par Itālijas mobilizāciju?

— The... nē jell Pēdējā lappusē! Zināt, viņi vēl arvien nevar saiet kopā...

— Ak jā, sabiedrotie ar vāciem. Nu jā, ziemas laiks, tā sacīt, klusa tranšeju cīņa...

— Tranšeju cīņa? Ak nē jel, jūs, nepanesamais cilvēkst Elvira — ar poste restante Nr. 475. Lasiet pašī.

Un viņa pasniedz «Rigasche Rundschau» sludinājumu daļu: «Elvira! Wo bleibst Du? Katzchen, komm Mittwoch. Dasselbe, Parterre, Quart. 12.»

— Pagājušoreiz bija: «Hochparterre, Quart. 5», — saka Dudū, — tā briesmīgā sievietel Viņš gaida un gaida, bet viņa nenāk. Tas jau trešais sludinājums!

Un Dudū acīs zib patiens uztraukums: tā viņa jūt tai sludinājumu Elvirai līdz.

Arī karš tomēr neatstāj viņu vienaldzīgu. Viņa jau divreiz ir nonesusi ziedojumus Palīdzības komitejai priekš karēivjiem. Pirmo reizi vienu pudelīti odekolona, sešas zīda kabatas drāniņas un trīs pāri perlamutra manšetu pogu. Otrreiz: nagu kopšanas piederumu kastīti un vienu bundziņu smalkas ūsu pomādes. Viņa gribēja sūtīt arī divus pārus baltu ziemišķa balles cimdu, un man ļoti grūti nācās viņai iestāstīt, ka uz kara lauka balles nenotiek. Tad viņa apmierinājās. Bet otrā dienā smaididama sniedza man avīzes lapu un teica:

— Lasāt. Te stāv rakstīts: «Granātas joņoja pa gaisu un plīsa ar briesmīgu spēku. Viss apvārksnis atspīdēja grandiozā iluminācijā.» Ko tas nozīmē — lasāt pašī: grandiozā iluminācijā.

Pēc tam es dabūju zināt, ka viņa tos baltos cimdu tomēr nosūtījusi.

Kādreiz Dudū, kā man viņas māmiņa vēlāk sajūsmināta stāstīja, ienākusi pie viņas un teikusi: «Māmiņ, tas tak ir briesmīgi. Uz kara lauka ļaudis cieš, bet mēs dzīvojam bez bēdu. Tas tā neiet. Arī mums vajag pieradināties pie trūkuma un atsacīšanās. No rītdienas sākot, es vairs nemazgāšos ar ziepēm «Tulpju smarža», bet ar «Oranžu ziedi». Bet pie pusdienas galda tu, lūdzu, nesniedz man vairs saldo

ēdienu uz japāņu porcelāna tasītes, bet uz vienkāršā Kuzņecova trau-
ciņa. Nē, nē, nē, nerunā man pretim: es gribu dzīvot, tu zini, kā tie
spartieši tur senatnē...»

Tāda ir Dudū. Kad jūs viņu pazītu, tad jūs vis nesacītu, ka mūsu
smalkāko aprindu sievietes stāv tālu no dzīves.

Andris Briedis

BĒRNU RUNA

- Jānīt, kurš tev mīļāks — tētis vai mamma?
  - Mamma!
  - Un kāpēc mamma?
  - Viņa mani nevar noķert, kad grib pērt...
-

— Nem droši! Papus saka, šad tad der izvēdināt galvu.

T. Sergijenko

Un tad mēs apprecējamies.

Mans vīrs Antons tūdēļ pēc kāzām man teica tā:

— Tu zini, dārgā Lilij, ka es tevi ļoti mīlu. Tu, protams, esi visideālākā sieviete pasaulē. It sevišķi vēl tādēļ, ka tu tik lieliski proti gatavot ķiseļi, bet uz zemeslodes nekā garšīgāka par ķiseļi nav!

Kādus tikai ķiseļus mūsu pirmajā laulības gadā neesmu cēlusi Antonam galdā! Kad bija izsmeltas visas man un manām draudzenēm zināmās ābolu, ķiršu, bumbieru, melleņu, jāņogu, aveņu, zemeņu, ņeņu, lāceņu, brūkleņu, plūmju, zīleņu, ērkšķogu, dzērveņu, pīlādžu un koriņšu ķiseļu receptes, es vāriju vīra iemiļotāko ēdienu no rozīnēm, maudarinēm, mežrozīņu augļiem un pat no banāniem.

Skaidribas labad jāpasaka, ka mans vīrs ir ļoti labs. Man pāri nedara, konjaciņu ar darba biedriem iedzer reti un tikai mājās, iepriekš no manis palūdzis atļauju un attiecīgu naudas summu, jo algu viņš atdod man. Kad es viņam aizrādiju par pakļājā izdedzinātu caurumiņu, atmeta smēķēšanu.

Antonam ir tikai viena nelaipe. Ja es kādreiz pabaros, šad tad iznāk, kā nu bez tā, viņš nekad neko nesaka pretī. Bet tas šaus—mī—gi kaitina! Es dažreiz pat tā aizsvilstos, ka saplēšu pa kādam ne sevišķi vērtīgam šķīvim un pa apnikušai krūzītei. Tad Antons piemiedz acis, tā villīgi paskatās uz mani un saka:

— Es veikalā redzēju brīnišķīgu jaciņu.

Vai arī:

— Kā būtu, ja mēs rītvakar aizietu uz ērģelmūzikas koncertu?

Es tad varu vai no ādas lekt laukā! Bet viņš neko, tikai skatās vienā mierā uz mani. Izskata pēc vēl parūcu, jo nav pedagogiski tā

uzreiz atzīt sevi par uzvarētu, un tad sūtu vīru uz veikalu pēc piena, ko piedzert ķīselim.

Tīcat vai ne, bet man radās tāda velnišķīga doma vienreiz vīru izvest no pacietības, lai viņš pateiktu kaut vai vienu skarbāku vārdu. Es kļuju arvien nešpelnāka, bet velti. Viņš prata mani tā atbruņot, ka es galu galā gandrīz vai sāku uzskatīt, ka esmu nelaimīga sieva.

Un tad nāca lūzums. Turklāt kāds!

Tovakar mēs posāmies viesos pie vīra kolēģa. Antons sēdēja pie galda un lasīja avīzi. Turpat viņa priekšā stāvēja Meisenes porcelāna trauks ar kizilogu ķīseli, kuru mēs gribējām iebaudīt pirms iešanas uz viesībām. Tas ir — vīrs gribēja, man ķīseli jau sen bija līdz kaklam. Bez tam es nepiekritu smalkā toņa prasībai, ka ciemos jāierodas paēdušiem.

Man vēl bija jāizgludina svārki, tāpēc iespraudu gludekļa kontaktus un, kamēr gludeklis sila, spoguļa priekšā nodarbojos ar savu frizūru. Pēc dažām minūtēm paraudzīju gludekli. Tas bija auksts. Nosodījos par brākdariem, iespraudu kontaktdakšu pamatīgāk un turpināju darboties ap matiņiem. Vēl pēc piecām minūtēm pataustīju gludekli, un manām dusmām nebija robežu — vēss kā suņa deguns!

— Nāc nu apskaties, kādu braķi tu man esi nopircis, — iudīgi teicu. — Pāris reizes pagludināju — un pagalam.

Vīrs picnāca, mierīgi apskatīja sasodīto dzelzs gabalu, paraustīja elektrisko vadu un sāka smieties, turklāt nevis kaut kā, bet līdz asarām, locīdamies kā tāds āksts.

— Tu taču esi iespraudusi radioaparāta kontaktu, — viņš slaucīja asaras, — bet īstais vads, lūk, tur zem radiogaldiņa!

Nu, juns vajadzētu dzirdēt, kā es Antonam sadevul Par ko? Vienkārši par to, ka viņš tik nešpētni smējās. Bet vārdos — par manu samaitāto dzīvi, viņa paša nolaidību, elektrisko kontaktu trūkumu dzīvoklī un vēl dies vien zina par ko.

Antons atkal sēdēja pie galda un, galvu piešķiebis, mierīgi klausījās. Tad viņš žēli paskatījās uz ķīseļa trauku, lēni pastiepa roku un vēl lēnāk stūma pilno bļodu uz galda malu. Es paliku pusvārdā, jo man aizrāvās elpa — bļoda ar lielu blīkšķi nokrita uz vīra nospodrinātā parketa un, skaidrs, saplīsa gabalu gabalos.

— Tu man jau pirms pusstundas teici, ka būsi saposusies piecās minūtēs, — Antons ierastajā rāmajā balsī sacīja, — Kolēģis taču gaida...

Un atkal paņēma avīzi.

No tā laika es vairs viru nekad nerāju. Viņš taču manis dēļ bija ziedojis savu iemīloto ķiseli.

Dzīvojam lieliski.

A. PĀVULĪTE

Bet, ja es smejos,
piesargies!

A. PĀVULĪTE

VIENA DIENA BEZ TELEVIZORA

Sabojājās mans laika rijējs — televizors.

Kā parasti izgāju no darba, gribēju nopirkt paciņu kefīra un maizi un steigties uz mājām, bet tad atcerejos — nedarbojas taču tā kaste, kas man ik vakarus nolaupa reālo, krāsaino daudzšķautnaino dzīvi. Brīvs! .., Vispirms iegriezos kafējnīcā. Oficiante apkalpoja mani pieklājīgi. Tīri glīta meitene bija šī oficiante, bet man nevilus bija jāpa-

smaida iedomājoties viņu, piemēram, krodziņā «13 krēsli». Tur taču nevar tā vienkārši iet un nākt, uguntiņa vajadzīga. Viņa pat izskatījās nogurusi. Jāsaka, vai tad aktrises nenogurst? Bet nekad taču to tik klaji neizrāda.

Visam bija tāda kā maza neīstuma piegarša. Cilvēki pie citiem galdiņiem sēdēja, pelēki gremoja, klusi murmināja, nekas nenotika. Kaut kāda pelēcīga ikdienība, bez atklājumiem.

Padzēru kaliju un, iekšēju pārdomu pārņemts, atkal izgāju uz plātās, trokšņainās ielas. Nejutos neko omulīgi, lēnām gāju, aplūkoju skatlogus un, nonācis pie radio un televīzijas veikala, iegāju iekšā. Noklausījos raidījumu programmu, skatījos raidījumu, vēltu lauku darba sievietēm, TV globusu. Sākās Eiropas kausa izcīņa basketbolā sievietēm, bet tad veikalu kā par nelaimi slēdza un mūs, kas tur, cits pie cita cieši piespiedušies, stāvējām un vērāmies ekrānā, palūdza iziet.

Jau krēsloja. Stāvēju un vēroju garāmgājējus, it sevišķi sievietes. Dzīvoju kā nekā viens. Varbūt šovakar raibajā pūlī man izdotos pamānīt manu sapņu meiteni... Bet, ak vai! Šim ar tikliņiem un somām bruņotajām sievietēm bija gaužām tāla līdzība ar tām gaišajām būtnēm, ko man taču ik vakarus bija iespēja skatīt zilajā ekrānā. Tikliņu bruņieces! Tik daudz produktu, kāda ēdelība, absolūta ignorance pret sava auguma linijām, sievietško daiļumu. Vienai pat bija nošķiebts papēdis.

Neko tādu nenākas redzēt televizorā. Vai tā ir darba pirmrindniece, vai diktore, vai balerīna — visām kaut cik sakopti mati un katrai kāda šlipsīte vai kuloniņš priekšā, vai atkal blūzīte ar volāniņiem.

Cilvēku uz ielām bija daudz. Un likās, ka viņi pārvietojas gaužām bezmērķīgi. Daži pagāja man garām vienā virzienā, pēc tam otrā. Un tas notika stundā, kad pārraida kausa izcīņu basketbolā un tālāk pēc programmas jāseko mākslas filmai!

Es uzrunāju kādu večiņķu ar suni, jautāju, kāpēc viņš mājās neskatās televizoru.

— Ārē, man tā biļžu rādītāja nemaz nav, — šis atcērkstēja.

— Ko tad jūs vakaros darāt, guļat vai? — nevarēju saprast.

— Nu, grāmatas reizēm palasu. Izeju atkal ar suni pastaigāt. Manos gados jau tā kustēšanās dikti vajadzīga, — tā šis.

Jā... Vienu romānu viņš droši vien grauz kādu mēnesi, kamēr televīzijā to var noskatīties pāris stundās. Bažīgi apjautājos, varbūt vecītis televizoru vispār nav redzējis? Nē, tik traki nebija. Reizēm, kad kas īpašs esot, aizkāpjot pie drauga, pasēžot abi, paskatoties.

Kas tādam dīvainim šķiet īpašs, kas ne, ej nu sazini. Es arī vairāk nekā nejautāju. Skumji bija ap sirdi.

Iela man uzdeva grūtsirdību. Es te nejos savējais.

Par laimi man izdevās iekļūt kādā brīvprātīgo kārtības sargu štābā. Taisni brīdī, kad rādīja mākslas filmas titrus. Krietni gan traucēja novusa spēlētāji un vienubrīd mani mēģināja iedabūt dežūrmašīnā, jo esot izsaukums, bet es izrāvos un noskatījos filmu līdz galam, pēc tam pieslēdzos centrālajai televīzijai.

...Bija jau gandrīz divpadsmit naktī, kad atgriezos mājās. Atslēdzu durvis, iegāju un sapratu: nekur nav tik labi, kā savās mājās. Pie sava televizora.

J. Juzefs

SKABARGAS

Kociņš atnāca uz atskurbtuvi labprātīgi, nedzēris ne piliena.

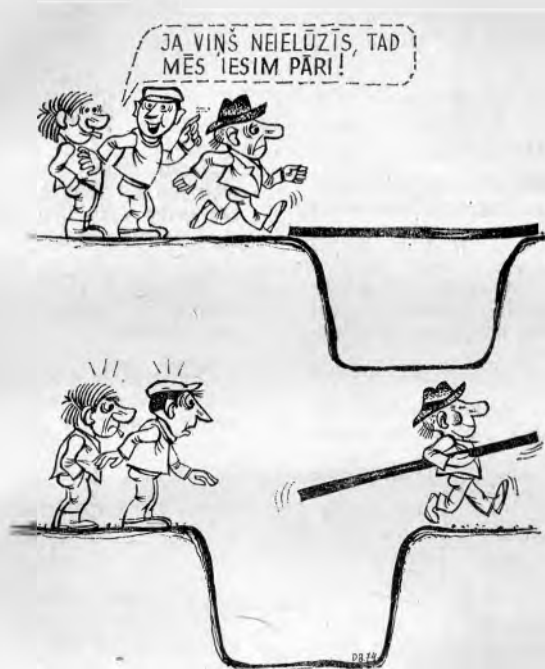
— Izpalīdziet! — viņš lūdzās. — Ciema frizieris dzer jau trešo mēnesi. Nodzeniet man matus!

Pasūtījumu izpildīšanā pulkstenmeistars bija pats neprecīzākais cilvēks visā ciemā.

— Nesaprotu: kandidāta disertācijā jūs apgalvojāt, ka jūsu skolotājs ir profesors Ozoliņš. Bet tagad, aizstāvot doktora disertāciju, sakāt, ka visvairāk jums ir devis akadēmiķis Bērziņš.

— Kas tur ko nesaprast: pirmajā gadījumā mans oponents bija Ozoliņš, bet tagad viss ir atkarīgs no akadēmiķa Bērziņa.

Pētnieks Z. savā ilgajā mūžā atstāja daudzas pēdas, bet visredzamākās — pie institūta kases lodziņa.

Bez vārdiem,

D. Breikšs

10 VĪRIEŠI PAR SIEVIETĒM

Draudzība starp sievietēm nav nekas cits kā neuzbrukšanas pakts.

H. de Monterlāns

Ja gribat uzzināt, kādi trūkumi ir sievietei, pasakiet viņai kaut ko labu par viņas draudzēnēm.

B. Franklins

Sievietes noskrien pēc vīriešiem, jo kur ir redzēts, ka slazds skrieļu pēc peles.

J. Tuivims

Vai ir vajadzīgs runāt preft sievietei? Nekādā gadījumā. Vajag tikai mazliet pagaidīt, un viņa pati mainīs savu viedokli.

Z. Anuļs

Sievai jāzina, kad ir jāapklus. Citādi laulība atgādinās automašīnu bez bremzēm.

S. Aznavūrs

Dažu sievu emancipācija ir aizgājusi tik tālu, ka viņas klausās savus vīrus tikai tad, kad tie runā pa miegam.

L. Platonovs

Sievietes ir ekstrēmistes: viņas vienmēr ir labākas vai sliktākas par vīriešiem.

Z. Labrijērs

Sievietes ir gudrākas par vīriešiem: viņas mazāk zina, bet vairāk saprot.

Dž. Stefenss

Sievietes spēks ir divās lietās: nokavēšanās un prombūtnē.

K. Alēns

Progress ir acīm redzams: agrāk vienam sieviešu peldkostīmam bija vajadzīgi pieci kamoli dzijas. Tagad no viena kamola var noadīt piecus sieviešu peldkostīmus.

I. Senlorāns

10 SIEVIETES PAR SIEVIETĒM

Es protu divpadsmit valodās pateikt «nē», sievietei ar to pilnīgi pietiek.

Soļija Lorēna

Esmu panākusi pilnīgu vienlīdzību tiesībās: tagad es jau esmu tā, kas aizmirst mūsu kāzu dienas datumu.

Emīlija Vinklija

Galvenā atšķirība starp diviem dzimumiem: vīrietim ikvienā vecumā var pateikt: «Ak, vecais draugs!»

Dorotija Parkere

Pirmā ēna krīt uz laulību tad, kad vīrs, pārņakdamas mājās, saka: «Labdien,» — bet sieva viņam atbild: «Labvakar.»

Anna Millera

Grūti atrast ideālu vīrieti, bet vēl grūtāk ar viņu dzīvot.

Tatjana Nuajēna

Jaunībā man bija frīš teorijas par bērnu audzināšanu. Tagad man ir trīs bērni un nevienas pašas teorijas.

Leda Fialova

Mode ir biedrība, kurā sešu mēnešu laikā iestājas visas sievietes.

Koko Sanela

Laulība ir vienīgais uzņēmums, kur sievietei atļauj strādāt 18 stundas diennaktī.

Tereza Bruka

Mīlestība ir kā zupa. Pirmās karotes ir par karstu, pēdējās — par aukstu.

Zanna Moro

Gudrai sievietei ir miljons ienaidnieku — visi mulķīgie vīrieši.

Fanija Ešenbaha

25.
DECEMBRIS

*Paiet 90 gadi, kopš dzimis
(1886) PĒTERIS RAMIZARS,
latviešu humorists un satīriķis.*

Desmitajos un divdesmitajos gados plaši pazīstams humorists un satīriķis, Istā vārdā Pēteris Ozoliņš. Publicējies arī ar pseidonīmiem Zibeņu Fricis un Ramiza, kas atrodami gandrīz vai visos tā laika humoristiskajos un satīriskajos žurnālos, sākot ar «Vārdotāju» (1906) un beidzot ar otrajiem «Svāriem» (1920—1925), kā arī daudzajos Zobgala kalendāros. Dala šo sacerējumu — gan dzejā, gan prozā — iznākušī krājumā «Skābi pilieni» (1922). Publicējies arī liriskus dzejoļus, stāstus, atmiņas, recenzijas, rakstus par valodniecību.

Dzimis 1886. gada 25. decembrī kalpa ģimenē. Jaunību pavadījis, strādājot dažādās Rīgas fabrikās un mācoties dažādās skolās, kuras laiku pa laikam bija spiests atstāt vai nu līdzekļu trūkuma, vai politiskās neuzticamības dēļ. Par piedalīšanos 1905. gada revolūcijā ieslodzīts Rīgas centrālcietumā. Pirmā pasaules kara un Krievijas pilsoņu kara dalībnieks. Cīnījies Sarkanās Armijas rindās. Pēc 1922. gada — latviešu valodas un literatūras pasniedzējs, sākumā pamatskolās, bet, kad bija beidzis universitāti, — vidējās mācību iestādēs. Padomju Latvijā lasīja lekcijas arī augstskolās. Kopš 1957. gada pensionārs. Dzīvo Rīgā.

Iezups Laganovskis

Buržuāziskās Latvijas laikā daži slimo kasu ārsti šķiroja pacientus slimo kasu dalībniekos un privātos pacientos. Ieraudzījis apmeklētāja rokās slimo kases grāmatīņu, tāds ārsts kļuva nevērīgs, nevalīgs un stundas laikā tika galā ar 20, 30 un vairāk slīmniekiem.

(Pacientu atsauksmes)

1

Un piepeši pie pusdienas galda Klēgerim uznāca šķavas. Vienreiz, otreiz, trešreiz, tā ka pat rīkles gals iesāpējās.

— Ko tu sprauslā kā kameļi! — sieva errojās.

— Tas, sieviņ, droši vien no sinepēm, tu jau to trauciņu esi atkal piebāzusi man degungalā!

Astoņus gadus vecā Inesīte precizēja:

— Nē, māmiņ, tēlim laikam gripa. Avīzēs ar raksta, ka gripa sākoties ar iesnām un šķaudīšanu. Ceļoties temperatūra, varot pat nomirt!

- Tiešām, tu vēl mūs te aplipināsi! Būtu jel aizgājis pie ārsta!
- Būs jāiet. Temperatūra arī jau 38,4°... Būs jāiet.

II

Aizgāja. Un kāpēc gan lai neietu? Par brīvu taču!

Otrā stāvā pie brūni krāsotām durvīm zem stikla plāksnītes bija redzama vizītkarte:

Dr. med. **Vepř alias Vepers**

Pieņemšanas stundas .....

Klēģeris paspieda elektriskā zvana podziņu.

Durvis atvēra istabmeita, drūms, pilnīgi sevī noslēdzies radijums:

- Ko vēlaties?
- Saki, miļā, vai ārsts pieņem?
- Jūs ar grāmatiņu?
- Nē, ar rikli. Iesnas, temperatūra... Būs laikam... gripa,
- Es prasū, vai jūs ar slimo kases grāmatiņu?
- Jā, lūdzu, viss kārtībā. Es vis nebāžu degunu, kur nenākas,

kā citi!

— Bāžat gan. Paši sakāt, ka ar grāmatiņu, bet lienat kungu galāt

Vai tā pieklājīgi cilvēki dara?

Klēģeris nesaprašanā atplēta muti:

— Atvainojiet... es pirmoreiz... nezinaju... Bet kur tad man jāiet?

— Pa pakaļdurvīm, pa pakaļdurvīm, no sētas puses. Tā kā pats nezina... Arī — slimniekst...

Apakšā sētā Klēģeris ilgi meklēja ārsta pakaļējās durvis un klusu lādējās. Kāpjot pa šaurajām virtuves trepēm uz augšu, divi svešnieki mina viņam uz papēžiem:

— Mēs arī pie ārsta. Kad tik nu tiktu rindā!

Slimniekus pieņēma pats ārsts, un viņam asistēja kāds jauns cilvēks, laikam palīgs, jo darba bija pārāk daudz.

— Redzat, — nopūtās ārsts, papirosu steigšus aizkūpinādams.

— Tāda ir mūsu tagadējā paaudze. Sapuvusi, var teikt. Agrākos gados labi ja divi, trīs pacienti atnāca dienā, bet tagad — ne atkauties! Galva griežas riņķī! . . .

Atvilkdams elpu:

— Nākošais!

Ienāca slimnieks, galvu kā uz badišanos saliecis.

— . . . bdiē!

— Vai jūs patiešām slimš?

— Tad ta joksl! Kā tad es citādi nāktu pie ārsta, ja nebūtu slimsl!

— Citi nāk gan!

— Bet es gan nē. Paskatieties, kāds uz kakla trums uzsēdies.

Galvu atliekt nevar.

— Ā . . . šitas? . . . Furunculus . . . tas ir furunkuls.

— Nujā, tiešām, tāds kā runkulis.

— Nu, to mēs tūliņ: čik, čik un gatavs . . . čik, čik un . . . Bet kur mana lancete? Kollēga, vai jūs neredzējāt? Liekas, ka nupat vēl bija! . . .

— Vai tik to nepaņēma virēja kartupeļu mizošanai? Viņa te kaut ko makšķerēja . . .

— Varbūt gan, varbūt gan... iespējams. Bet nekas, Tādā gadījumā es jums parakstīšu... parakstīšu... angļu... tāl... .

— Bet man taču augons!

— Nekas, nekas! Augonu mēs jau apskatījām. Tātad... Nākošais! Ienāca pacients.

— Pagl! Vai tur vēl daudz slimnieku?

— Pirkstam nav vietast

— Tad lai nāk pa trim uzreiz!... Vēl divi, lūdzu!

Ienāca vēl divi. Visi trīs apstājās pie durvīm.

— Jums kas?

— Vēmiens nāk, ārsta kungs, ēstgribas nekādas.

— Jums?

— Rikles gals sāp, temperatūra, galvu spiež. Laikam jau gripat (Tas bija Klēgeris.)

— Jums?

— Kreisā kāja stīva... nekādi salocīt, tīrais posts!

— Izgērbieties!... Kuram no jums mugura sāp? Jums? Kur, te?... Te?... .

— Man, ārsta kungs, mugura nesāp, man rīkle sāp un galvu spiež. (Tas bija Klēgeris.)

— Rīkle?... Taisiet muti vaļā, sakiet: ā—ā—ā!... Kāpēc jūs trīcināt balsi? Te taču nav kora mēģinājums!... Vēlreiz: ā—ā—ā!... Tā, nu es jums pret temperatūru un sāpju remdināšanai... parakstīšu... parakstīšu...

Pēkšņi kā atguvies:

— Bet kur tad tas ar muguru? Es viņam jau zāles parakstīju! Palīgs apdomīgi pieliecās pie ārsta auss:

— Ar muguru jau aizgāja!

— Kā aizgāja? Recepte taču te!

— Tad jūs būsit viņam iedevuši citu recepti, to ar salicilpreparātiem... Pats vainīgs, lai otrreiz tur acis vaļā!

— Protams, pats vainīgs!... Bet ko tie trīs plīkie te gaida?... Mīlie, te taču nav ne pirts, ne nūdistu klubst!

— Jūs jau paši likāt izgērbties! — viens no viņiem atbildēja. (Tas bija Klēgeris.)

— Es liku? ... Ā, jā, jā... Labi... Tā, tagad sāksim atkal! Elpojiet labi dziļi... Vai mugura sāp, kad spiež?

— Kad jau spiež, tad sāp gan. Tikai es, ārsta kungs, atnācu ne ar muguru, bet kājām.

— Ha, ha, ha! ... jocīgs cilvēks! Katrs taču nevar automobili braukt! Es arī eju kājām. Nu, parakstīšu jums piramidonu karstuma mazināšanai.

— Bet jūs iepriekšējā reizē teicāt, ka man ir hematoma...

— Ja? Nu, tad — mālūdeni... pagaidām... liquor... liquor... Burovi... saslapiniet lupatu... pielieciet... pēc divām dienām atkal pienāciet.

— Man, ārsta kungs, tas liķieris nav vajadzīgs.

— Ko?

— Es teicu, ka tas liķieris man nav vajadzīgs. Mālūdeni var dabūt bez receptes.

— Varat iet.

— Nākošais.

— Es!

— Nu jums es parakstīju angļu plāksteri... Jūs taču esat tas, kam augons uz kakla?

— Nē, es esmu tas, kam vēmiens nāk un ēstgribas nav!

— Pie velna, kuram tad es to rīcinellu iegrūdu? ... Kollēga, varbūt jūs ievērojāt?

— Rīcinellu... oleum ricini? ... Man liekas, vai tik jūs to neie-devāt tam sarkanbārdim, kas žēlojās par kaulu sāpēm.

— Ļoti žēl, ļoti žēl! Bet cerēsim, ka viņš vēl atnāks.

— Protams, kur t' šis paliks?

— Nā—ko—šais!

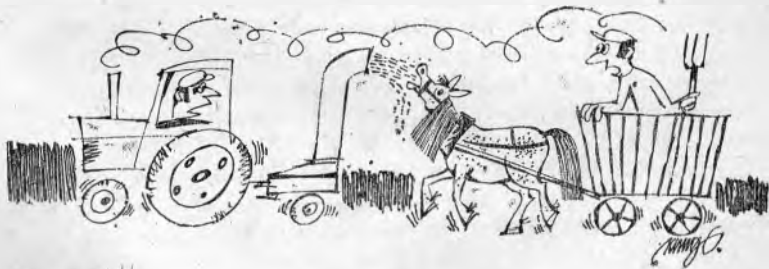
Ra—Miza

VALDIS ARTAVS

AR KO LAI SĀKI

Tā saprašana lēni nāk,
Un tādēļ meistars skaidrot sāk,
Kad es ko nesu salabot,
Un skaidrot viņi veikli prot:
Ka remonts ļoti komplicēts,
Lai gan pēc cenrāža tas lēts,
Ka ļoti daudzi gaida jau,
Bet vajadzīgo daļu nav
Un tas man esot jāsaprot...
Es saprotu, ka vajag dot.
Un seko smaids un mīļš paldies:
— Pēc stundas varat iegriezties.
Tas aparātiņš būs kā jauns!
Ir apmierināts vilks un auns.
Bet pilsoņi, kas nesaprot,
Var nedot. Citi būs, kas dod!

Jūs teiksīt: — Biedri, kādēļ smiet?
Aiz apkakles ir jāņem ciet
Gan tos, kas ņem, gan tos, kas dod!
Jā gan. Bet vajag noskaidrot,
Un tas nav viegls uzdevums:
Vai sākt ar viņiem vai ar mums?

Bez vārdiem.

E. Kungs

STĀSTI PAR ŪNIKUMU SIRSENI

Veltas cerības

— Tu laikam gribi ieiet vēsturē, tāpat kā Sokrata sieva, — Ūnikums Sirsenis teica savai sievai. Kad viņa nesaprata, paskaidroja: — Sokratiene arī mūžīgi ēdās uz savu vīru, ka tas nav labi, ko viņš dara, un tas nav labi. Ja nebūtu ēdusies, nefeļētu. Baidos, ka tev tas neizdosies, jo es diemžēl neesmu Sokrats.

Kas neriskē, tas nevinnē

— Ja, izmantojot drūzmu, tu apķer ap vīdu kādu svešu sievieti un viņa neko nesaka, — Ūnikums Sirsenis pamācīja no savas pieredzes, — tas nozīmē, ka šai sievietei nekas nebūtu pretī ar tevi iepazīties. Vēl lielākas izredzes ir, ja viņa atskatās un pasmaida. Tiesa, tie ir ārkārtīgi reti gadījumi; vairums atskatījušās parasti sāk lamāties vai pat sist pa gīmi. Ar to ir jāreķinās. Bet, kas neriskē, tas nevinnē.

Par ko lai priecājas?

Reiz, darba biedru jautāts, kāpēc viņš ir tāds saskābis (bija jauka vasaras diena un tikai vakar saņemta alga), Ūnikums Sirsenis ārkārtīgi izbrīnījās:

— Par ko lai priecājas? Avīzes taču lasāt, zināt, kas noliek pasaulē. Tur kaujas, tur cieš badu, tur mirst no bakām, tur iet bojā viesuļvētrās un zemestrīcēs, tur spundē cietumos labākos cilvēkus... Turklāt vakar iznāca pavairāk uzņemt uz krūts, šodien drausmīgi nelāga dūša, bet visu atlikušo naudu pievāca sieva. Par ko lai priecājas?

Kā pievērst organizāciju uzmanību

Kāds žēlojās, ka par viņu ne reizi neesot paaizvēstējis organizācija, kurās viņš sastāv: kā dzīvo, kā jūtas, varbūt ir kādas vajadzības.

— Un, uzvezdāmiem tikpat nevainojami, kā līdz šim, nesagaidīsi, — Onikums Sirsenis viņam aizrādīja. — Izdari kādu pārkāpumu. Teiksim, neierodies pāris dienas darbā, sarīko mājās traci, nokļūsti atskurbtuvē. Redzēsi — uzreiz sāks paaizvēstēt. Viss atkarīgs no tevis pašā. Kāpēc par mani paaizvēstēsi?

— Oficiants, vai jums neliekas, ka ar to vistas cepeti kaut kas nav kārtībā?

D. Breikšs

A. RIJKURIS

Jauns, daudzsološs humorkuris

AIVARS RIJKURIS

ROMĀNS

— Atvainojiet par traucējumu, bet pirms nedēļas es jums atnesu savu jauno romānu «Suņi rej, bet karavāna tālāk neiet».

— Nupat jūsu romānu beidzu lasīt, bet tā arī nesapratu, kāpēc karavāna neiet tālāk.

— Redziet, karavāna ir ļoti nogurusi, tur ir sievietes, bērni...

— Bet to jau varēja pateikt pāris vārdos.

— Saprotiet, karavāna ir ļoti gara...

— Jā, bet konflikta nav.

— Karavāna ir ļoti satīcīga, tur ir labi cilvēki, it sevišķi sievietes.

Kad viņas redzēja, ka suņi rej, viņas saprata, ka tas aiz izsalkuma. Sievietes nokāpa no kamieļiem, pabaroja suņus, un tie pārstāja riet.

— Tas vairs neatbilst virsrakstam.

— Es kaut kur nonācu pie līdzīgām domām. Varbūt labāk likt virsrakstu «Suņi nereg, un karavāna neiet tālāk»?

— Kas no tā mainīsies?

— Jums taisnība. Es likšu virsrakstu «Suņi rej, bet karavāna iet tālāk». Jūs jūtat, kā skan? Kāds filozofisks dziļums! Saprotiet, tie rēļēji ir mazie japāņu klēpja suniņi, karavāna no viņiem nebaidās, lai rej. Karavāna iet tālāk!

— Bet arī to var pateikt pāris vārdos, tam nav nepieciešamas tūkstoš astoņi simti sešdesmit lappuses.

— Tuksnesis ir ļoti liels, un karavāna ir ļoti gara... Bet varbūt darbību var pārnest kaut kur tundrā, un tā būs nevis kamieļu karavāna, bet karavāna, kas sastāv no suņu pajūgiem. Tas būs ļoti oriģināli, ries tie paši suņi, kas iejūgti pajūgos, tā teikt, paši ries un paši skries. Iedomājieties, kā tas atbildīs virsrakstam «Suņi rej, bet karavāna iet tālāk»!

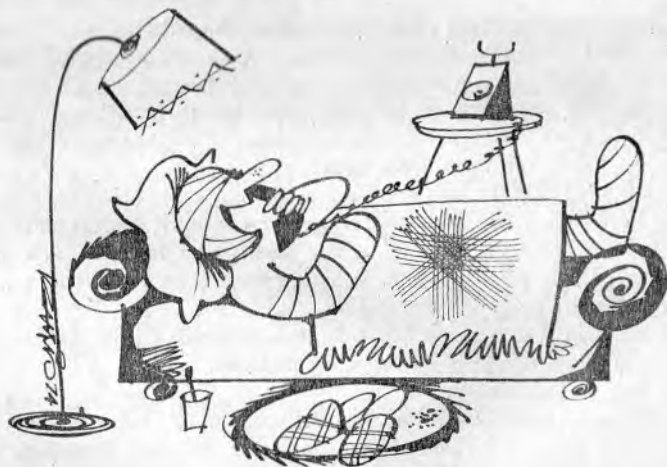
— Varbūt uzspēlēsīm šahu?

— Esmu pārliecināts, ka romānam ļoti par labu nāks, ja jūs uz mēnesi aizsūtīsiet mani komandējumā uz tuksnesi. Esmu ar mieru braukt arī uz tundru — tas ir tuvāk un jums izmaksās lētāk.

— Labāk spēlēsīm dambreti, jūs zināt, kā dambretē iet zirdziņš?

— Bet varbūt, ka tā nemaz nav ne kamieļu, ne suņu, bet kuģu karavāna, un suņi stāv krastā un rej!

— Spēlēsīm galda tenisu, es jums saku, jums būs baltās figūras.

— Viss pa vecam, vienīgi mašīnai maza nelaimīte — viens spārns iedragāts!

V. Zaķis

J. OSMANIS

RAKSTURS

Tam muti nevar aizbāzt —
Viņš savu dziesmu dzied.
Kā muti aizbāzīsi,
Ja viņam ausis cieļ!

A. SKAILIS

JAUKAIS LAICIŅŠ

Trīs nedēļas bija turējies bezgala draņķīgs laiks. Migla, slapjš sniegs ar lietu, atkal migla un atkal slapjdraņķis. Tā vien likās, ka meteorologi ir galīgi izlaidušies.

Bet tad kādu rītu mūsu grēcīgā pasaule izskatījās pavisam citāda. Debess skaidra, saulīte mirdzoša kā jauna piekapeika, un viegls sals, tā ap pieciem grādiem. Dūmi bija ļoti apzinīgi un kāpa stāvus debesis, tāpēc gaisu gribējās vilkt iekšās pēc iespējas vairāk.

Diemžēl gaisa vilkšanai man nebija laika, jo vajadzēja rikšot uz autobusa pieturu. Toties rikšot varēja droši, nebaidoties, ka garām braucošās kastes tevi apšļāks ar dubļainu žūrgu, — viss bija kārtīgi sasalis un apsnidzis ar pūkainu sniedziņu. Pasaka, ne laiciņš!

Autobuss, kā jau tas autobusiem rītos pieklājas, atripoja, smagi pārpildīts. Man laimējās iekrampēties durvīs, un citi, no muguras stumdami, iegrūda mani iekšā. Mēs braucām.

Uz pakajējā sola sēdēja pāris vecišu un bažīgi sarunājās.

— Šoferis ir dzēris. Jūs redzēsiet, notiks nelaime!

Autobuss kratījās uz priekšu pavisam rāmi, bez svaidīšanās, un es nodomāju, ka veči muld. Bet nē, viņi nemuldeja vis!

Jau nākamajā pieturā šoferis uzvedās pavisam dīvaini. Ne no šā, ne no tā viņš skanīgi uzsauca:

— Cienījamie pasažieri! Lūdzu uz priekšu, uz priekšu!

Man pārskrēja auksti drebuļi. Ko tas varēja nozīmēt? Parasti šoferis saka pavisam citus vārdus:

— Nu, salien, salien! Cik ilgi, nolādēts, būs jāgaida?

Veči tūlīt piecēlās un paraustīja mani aiz piedurknes.

— Palaiziet mūs garām! Mēs labāk kāpsim ārā...

Apsvēris situāciju, es izkāpu kopā ar večiem. Dzīvība kā nekā cilvēkam dota tikai vienreiz.

Nākamajos divos autobusos iekšā netiku un darbā ieradās veselas divdesmit minūtes par vēlu. Ieraudzījis priekšnieku, sarāvos pēc iespējas mazāks. Nojauta mani bridināja — turies, nabadziņ, tūlīt būs blāviens, tūlīt lidos prēmijā!

Blāviens nebija, un prēmija nelidoja. Priekšnieks man labsirdīgi pamārkšķināja ar aci.

— No rītiem nevajag tik ilgi kašķēties ar sievu. Tas jādara vakarā, ho ho, ho!

Pie sava galda apsēdos, aiz pārsteiguma drusku apdullis.

— Vai tu ievēroji? — blakus sēdošais kolēģis man pačukstēja.

— Vecais šorīt jautrā prātā! Interesanti, kur viņš tik agri varēja pielieties?

Pulksten vienos, kā parasti, jozu pusdienās. Mūsu ēdnīcā vienmēr ir pamatīgas rindas, mērenas porcijas un dūsmīgas ķēkšas. Ieraudzījis, ka rindas gals šoreiz ir gandrīz pie durvīm, atviegloti nopūtos — vismaz šeit nekas nav mainījies.

Mans prieks tomēr izrādījās pārags. Vērigāk ieklausoties, aiz ēdienu stenda varēja dzirdēt aizdomīgu troksni. Tur vairākas sievietes balsis smējās un trallināja. Vēl neparastāk uzvedās ēdienu izsniedzēja. Parasti viņa rindā stāvētājus uzmodina ar vārdiem un tiem pašiem vārdiem:

— Ras, ras, grāb šķīvī un šļūc tālāk!

Sodien viņas runāšana bija pavisam citāda:

— Ko jūs, lūdzu, vēlaties? Ir kotletītes, ir šnicelīte, ir cepts cālitis!
Kāds klients, to dzirdēdams, aiz pārsteiguma nometa zemē šķivi.
Tūdaļ vajadzēja atskanēt izsniedzējas brēcienam:

— Ir gan tizlie savākušies! Kas tagad to cūcību uzlaizīs?

Neticami, bet fakts — brēciena vietā izsniedzēja līdzjūtīgi nopūtās:

— Ai, ai, kā pilsonītim izgāja! Nu nekas, ņemiet citu šķīvīti!

Arī porcijas izskatījās pavisam neparastas. Kur tas redzēts, ka blakus kotletei noliek veselus trīs kartupeļus un pārlej ar divām karotēm mērces? Bet putu krējuma gubu uz maizes zupas ar tējkaroti vienā grābienā nemaz nevarēja apēst!

Kamēr es skatījos pēc brīvas vietas, kur apmesties, man blakus ierunājās nepazīstams pilsonis:

— Uzmanieties! Var gadīties, ka ēdienam piegrūsts kas nelabs. Jūs taču redzat, viss ēdnīcas personāls ir piedzēries!

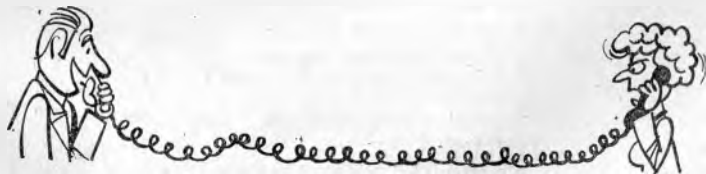
Man briesmīgi gribējās ēst, un es riskēju. Lai notiek kas notikdams — apēdu visu līdz pēdējam kumosam un uzdzēru virsū tasi nedabiski garšīgas kafijas.

Iznācis no ēdnīcas, tīri apstulbu. Ai, cik tagad bija zilas debesis!
Cik burvīgi apsniguši koki! Cik žilbinoša saule!

Nezinu kāpēc man priecīgi sāka sisties sirds. Piegāju pie telefona automāta, piezvanīju sievai un sacīju:

— Miļā, es tevi gribētu noskūpstīt!

— Kurā restorānā tu pašreiz plēguro? — sieva man jautāja.

VALDIS LUKSS

LĪST

Jūs saprotat paši —
līst!
Mākuļi,
tādi kā joki,
sariet, sariet un plīst.
Bez kādas jēgas,
bez aprīmas
līst un līst.

Velti zem portfeļa slēpties,
veltī zem avīzes palīst,
tik un tā
līdz apakšvīlītēm salīst —
fik un tā.

Un tu nozākā,
nosunī prasti
visas fās debesu būšanas.
Nu pasakiet paši,
kad lai klozīte tiek pie žūšanas?!

Un tad
kā tāds nepilnīgs ķirmītis
aizelsies skrienu pa bodēm:
— Man vajadzīgs saliekams širmītīst!
Pa ielām
tūkstošiem vien tādus redz.
Arī man vajag,
lai tāds manu pakauša kailumu sedz.

Ar kokainu seju
letes meitene prefī man stājas:
—Jūs nu gan esat jocīgs!
Jums taču nav un nav viss mājās!

Tādus širmīšus japāņi faisa,
tādi širmīši modē...
Un jūs gribat,
lai tādus atklāti pārdotu bodē?!

Un, kad viņa mana,
ka sāku pakausi kasīt
un ka sagaidīt var,
ka pasākšu vēl ko neko prasīt,
viņa kā nožēlojot
vēl pārmet pār plecu:
— Onkulīt, dzīvo! ir jāmaks!
Jūs taču neesat vēl par vecul
Jā,
mākuji pieriet un plīstf.
Ko tu darīsi, cilvēks,
līst!

Bez vārdiem.

(Turpinājums 253. lappusē.)

U. Mežavilks

25.
DECEMBRIS

Pālel 50 gadi, kopš
dzimis (1926) ZIGMUNDS
SKUJINS, latviešu
padomju rakstnieks.

Ir pieņemts apsveikt
jubilārus kvēli,
Bet negribas ar lauriem skurbināt. —
Lai «mazdēliem»
var sekot mazmazdēli,
Ceļš tikai viens —
tā sāktu turpināt!

AKTIERIS AIZ «UN»

Laikam apgaismošanas meistars Kārēns bija pirmais, kas teātrī Teni Upmali nosauca par «aktieri aiz «un»». Trāpīgs un dzēlīgs kā vairogs pavārdu, tas ātri pielīpa un plaši iegājās. Ja labi apdomāja — tā jau bija. Uz sludinājumu afišām, vienalga, vai tās iespieda lielas vai mazas, ar zīmējumu vai bez tā — pirmie vienmēr tika minēti laureāti un nopelniem bagātie mākslinieki, pēc tam šādā vai tādā kārtībā pārējie, bet garo vārdu rindu allaž noslēdza Tenis Upmalis. Tā kā viņa vārds pa laikam bija pēdējais, tad, respektējot visuvarenos gramatikas likumus, tam priekšā neiztrūkstoši lika titulu «un».

«Jā, Teni Upmali, tu esi viens velna vīrs. Tu esi aktieris aiz «un»...»

Teātrī Upmalis uzradās kā dramatiskās studijas audzēknis tūdaļ pēc kara, kad vīriešu kārtas aktierus meklēja gandrīz vai ar uguni. Brašā jaunekļa dižais augums padarīja mīkstu citādi ļoti izvēlīgā un prasībās stingrā režisora Cimbuļa sirdi. «Pamēģināsim,» viņš sacīja, «krietnos kaulos talantu dažkārt var iedzīt, talantā krietnus kaulus — nekad...»

Studiju pabeidzis, Tenis sapņoja par žilbinošiem panākumiem, iztēlē sevi jau skafija visatbildīgākajās lomās. Vai viņš nebija kā radīts, lai melnā samta tērpā skandētu Hamleta pantus:

«...Es lūdzu: pirkstus nost no manas rīkles,

Kaut neesmu es iededzīgs un ātrs,

Bet manī ir kaut kas tik tomēr bistams...»

Tāpat negausīgais dzērājpūsis Uldis, kas uzdrāzās uz skatuves, izlaužot maltuves durvis, — vai tā nebija loma, kas speciāli sarakstīta viņam? Un kur tad vēl vētrainais milētājs Edgars, zirga trencējs un Kristīnes nelaime?

Patiesībā Tenis Upmalis bija un palika statist, kura lomām bieži vien trūka pat vārda, vienkārši — jauns strādnieks, kāds kareivis, vīrietis ar garu bārdu. . . Vienreiz viņam, iegērtam melnā mūka ķītelī, vajadzēja zagligi pārstaigāt skatuvi, citreiz viss viņa uzdevums aprobežojās ar nekustīgu stāvēšanu tresotā sulaiņa livrejā pie uzgleznotām durvīm. Teksts nekad nepārsniedza dažus vārdus: «Lūdzu, kungsi!», «Kā pavēlat!», «Urā!», «Man ir tas gods!». Izcelties Tenim bija iespējams vienīgi tad, ja statistu grupai nācās atkailināt muskuļus. Tādās reizēs viņš bez vārda runas tika ielikts par vadoni — ja tie bija gladiatori, par sporta meistarū — ja tie bija peldētāji, par virsaiti — ja tie bija indiāņi.

«Mans lielais brīdis vēl nav nācis,» Upmalis pats sevi mierināja, «gan es visiem skauģiem un intrigantiem vēl parādīšu.» Taču pirmizrāde sekoja pirmizrādei, gads gadam, bet Tenis joprojām tresotā livrejā stāvēja pie uzgleznotām durvīm vai arī bija jauns strādnieks, kāds karavīrs, vīrietis ar garu bārdu. . . Protams, tās nav nekādas grandiozās lomas, nedomājiet, ka Tenis Upmalis ir muļķis un to nesaņem. Bet kādam taču jātēlo arī tās, izrāde ir kolektīvs sniegums tāpat kā orķestra koncerts. Kas notiks, ja visi pūtīs tikai trompetes? Un bez tam neaizmirstiet, lūdzu, ko teicis Staņislavskis: «Nav lielu un mazu lomu, ir tikai lieli un mazi aktieri. . .»

Reiz tramvajā Tenis Upmalis satika vecu paziņu, ar kuru tas bija strādājis kopā fabrikā.

— Ak tu jau tagad esi aktieris, — paziņa atcerējās. — Jā, jā, es tevi vairākkārt esmu redzējis pie teātra durvīm. Uz skatuves gan neesmu ievērojis. . .

Šī diena Tenim bija sabojāta. «Gatavais gņida,» viņš sodijās, atkal un atkal atcerēdamies nepatīkamo sarunu. «. . . neesmu ievērojis! Ar vāju redzi nav ko plātīties!»

Bet naktī Upmalis redzēja riebīgu sapni. Mazs pundurītis, ieraugāms tikai simtkārtīgā optiskā palielinājumā, sulaiņa livrejā stāvēja pie milzīgām durvīm. «Cik ilgi man te vēl būs jāstāv?» pundurītis jautāja. «Visu mūžu,» durvis atbildēja. Kad sīkais ķipars aiz vecuma jau taisījās izlaist garu, durvis viņam iespēra pa muguru, «Ai, muļķi,

mulķi, smalki gan tu esi piemānīts. Ne jau pie šīm durvīm tev vajadzēja stāvēt!...»

Tenis nosvīdis uztrūkās sēdus. Sirdij skaļi klauvējot, nesaprotamu bailu mākts, viņš līdz pat ritam mētājās pa savandīto gultu no vieniem sāniem uz otriem, bet tā arī nespēja aiztrenkt drūmās domas, kas uz mācīgi tekāja ap viņu kā skudras, kā melni zirnekļi. «Ai, Teni, varbūt no tiesas tev un arī citiem būtu labāk, ja tu ietu atpakaļ uz fabriku pie frēzes. Nu ko tu tai teātri esi vērts, ja tevi tur redz tikai ieejam un iznākam?»

Sūrstošiem kauliem, šķebenu dūšu, viss it kā saplucināts sikās šaubu drumstalās, Tenis Upmalis parastajā stundā izrausās no pēja. «Ko darīt?» viņš prātoja. «Ko darīt?»

Nomazgājies aukstā ūdenī, Tenis jutās jau labāk. Gērbās viņš pa paradumam spoguļa priekšā un sevišķu uzmanību veltīja kaklasaites nevērīgai sasiešanai. Šoreiz mezglis izdevās izmeklēti impozants. Bužinādams matus, Tenis raudzījās savā attēlā un pamazām atguva lab sajūtu. «Un lai katrs saka, ko grib, es tomēr esmu aktieris... Skatuves mākslinieks! Jūs staigājat pa teātra foajē — esiet tik laipni un paraugieties: lūk, kur pie sienas karājas mana fotogrāfija. Bet jūsējās — es atvainojos — tur nav... Bez teātra es nevaru dzīvot. Viens otrs mani uz skatuves nav redzējis? Kas par to, arī cukuru tējas glāzē dažkārt nevar redzēt, bet tas vēl nenozīmē, ka tā tur nav!»

Tenis Upmalis uzmeta melnu spāniešu plātmali uz vienas auss un svilpodams devās uz teātri.

Sad un tad, it īpaši pie degvīna glāzītes, Tenis joprojām sapņoja, ka kādreiz tēlos Hamletu, Uldi un Edgaru, šķendējās par intrigantiem, kas neļauj viņam sevi parādīt, un apliecināja ticību taisnībai, kas galu galā uzvarēs. Taču visumā viņš jau gluži labi bija samierinājies ar pelēko īstenību un, patiesību sakot, nekādus brīnumus no sevis arī negaidīja. Teātri viņam bija zināma, noteikta vieta — maza, sika un nenozīmīga, bet tomēr vieta. Un, jo vairāk apdila viņa ilūzijas, jo ciešāk un krampjaināk viņš pie šīs vietas turējās. Nē, Tenim itin neko nevarēja pārnest: nevienu izrādi viņš vēl nebija nokavējis, uz mēģinājumiem, vingrošanu un arod biedrības sanāksmēm vienmēr ieradās

pirmais, šņabi dzēra tikai pa brīvdienām un smēķēja tikai tais vietās, kur ugunsdzēsējs atļāva.

Apmēram pirms gada, it kā štatu samazināšanas vārdā, Teni Upmali gan grasījās no teātra atlaist, taču nekas neiznāca, atradās iestāde, kas nelikumību novērsa.

Nesen, šās sezonas sākumā, ģenerālmēģinājumu priekšvakarā saslīma kāds aktieris, kas pazīstamā itāliešu klasiķa komēdijā tēloja krodzinieku. Loma nebija liela, teksts sastāvēja no trim labiem teikumiem, tomēr tā jau bija loma. Tā kā visi atbilstošie vīrieši izrādījās vairāk vai mazāk aizņemti, tad režisors Cimbulis nolēma riskēt un izmēģināt Teni Upmali.

Varēja sagaidīt, ka Tenis šo ziņu uzklausīs ar laimīgu smaidu, taču viņa pārdzīvojums izpaudās gluži savādāk, viņš briesmīgi uztraucās un acīm redzami sadrūma. «Ak, es būšu krodzinieks?» viņš pārvaicāja. «Jā, jā, saprotu. Es saprotu, biedri režisor...»

Dažas minūtes vēlāk, pilnīgi pretēji savām tradīcijām, Tenis iedrās bufetē un pasūtīja konjaku, bet no turienes devās taisni uz tuvējo biblioteku, kur izmeklēja krietnu klēpi grāmatu par Itālijas 18. gadsimta vēsturi, likumiem un īpatnībām.

Teņa izricību turpmākajās nedaudzajās dienās dažādi cilvēki, protams, dažādi vērtēja, taču vienu lietu gribot negribot nācās atzīt visiem — uzdevumam viņš piegāja ar teātri ilgi nepieredzētu enerģiju un gandrīz vai pašreizējīgu nopietnību. Dažādiem ķekšiem, putniņiem un kāšiem atzīmēdams intonācijas, uzsvarus, modulējumus un pauzes, viņš savas lomas tekstam bija uzrakstījis kaut ko līdzīgu notīm, pie tam ne vairāk un ne mazāk kā piecos variantos. Kustību plāns Tenim bija izstrādāts uz milimetru, to viņš būtu varējis noskaitīt, pusnaktī pamodināts no miega. Mēģinājumos Tenis savu skatu lūdza atkārtot tik ilgi, līdz pārējie aktieri sadumpojās un piedraudēja žēloties direktoram. Taču arī tas Teni neapmierināja — pa arod biedrības līniju viņš pieprasīja individuālu konsultāciju.

Tā pienāca pirmizrāde. Iekams atvēra priekškaru, Tenis vairākkārt paraudzījās zālē. Kaut arī skatītāju sejās bija lasāma vislielākā miermīlība, viņš tomēr manīja pakrūtē nelabu spiedienu un jutās kā senās Romas kristietis, ko tūdaļ metīs arēnā pie lauvām.

Tenim bija jāiziet uz skatuves tikai cēliena beigās. Drūms kā kapa piemineklis viņš atgriezās ģērbtuvē, izsmēķēja papirosu un vēlreiz spoguļi pārbaudīja vaibstu spēli. Mazajā istabiņā bija karsti. Tenis iznāca gaiteni, dažas minūtes pastaigājās šurpu turpu, tad nokāpa aiz kulisēm. Bija jau arī laiks. Uz skatuves tikko beidzās sinjora Umberto dialogs ar grāfa Capones meitu Violetu. Pēc tam no labās uznāca Capone un milnieki aizbēga. Pie grāfa frāzes «Šurp, krodziniek, teic, kam tu plāpā melus?» Tenim vajadzēja uzskriet no kreisās un atbildēt ar teikumu, kas sākās šādi: «Kalps tavs redz viltību par tevi pašu labāk.»

Gaidīdams galavārdu, Tenis Upmalis aplaizīja lūpas, krekšķinādam nostādīja balsi un drošības labad, meklēdams isto intonāciju, pie sevis vairākkārt atkārtoja:

«Kalps tavs redz viltību par tevi pašu labāk! Kalps tavs redz viltību par tevi pašu labāk! Kalps tavs...»

Un tad viņš jau stāvēja uz skatuves iepretim grāfam. To, kas bija ap viņu, Tenis redzēja kā caur biezu, krāsainu miglu, toties ļoti skaidri jūta dīvainu vēsumu, kas izplatījās pa visu viņa augumu un pārvērsa to nekustīgā ledus masā. Visiem dvēseles spēkiem viņš pūlējās atcerēties savu tekstu, taču tas bija kaut kur neglābjami izbiris kā sīknauda no cauras kabatas.

«Kalps... labāk viltība... par tevi pašu...»

Vairāk gan no sufliera izmisušā skata nekā no paškontroles sapratis, ka pateicis nepareizi, Tenis izkrita no lomas vēl vairāk. Nez kā viss būtu beidzies, ja Tenim pretim spēlētu kāds jauns un nepiedzīvojis iesācējs. Par laimi grāfu Čaponi tēloja vecais skatuves vilks Žuburs, kas, būdams rūdīts un piedzīvojumiem bagāts, Teni gluži vienkārši nogrūda no skatuves, mierīgi piebilzdams, ka krodziniekam neklājas dzert pāri mēram...

Izrāde ritēja tālāk, bet Tenis Upmalis, pagalam satriekts, klusi un manīgi kā zaglis aizvēra aiz sevis ģērbtuves durvis un izlavījās uz ielas.

Bez kādas jēgas viņš klīda pa naksnīgo pilsētu un, lai nelaime būtu vēl pilnīgāka, pēkšņi satika savu veco paziņu no fabrikas laikiem.

— Es tieši kā no teātra, — tas sacīja.

— Nu, šoreiz taču tu mani redzēji, vai ne? — Tenis vaicāja ar rūgtu ironiju un iesmējās drūmus karātavnieka smieklus.

Paziņa paraustīja plecus.

— Kaut kā tomēr neievēroju... Pareizi, pareizi, programmā tavs vārds gan bija minēts... »

Tonakt Tenis Upmalis atkal negulēja un domāja par to, ka vajadzētu no teātra aiziet. Taču no rīta, nomazgājies un sasukājies, viņš jutās jau nesalīdzināmi labāk un atcerējās, ka daudzi ievērojami aktieri lielisku panākumu ceļus sākuši tieši ar neveiksmēm.

Brokastu laikā dzīvokļa saimniece ienesa viņam vēstuli. Uz tās bija rakstīts «Aktierim Tenim Upmalim». Tenis jau smaidīja. «Un tomēr katram tādas vēstules vis nepienāki... »

Viņš atplēsa aploksni — Teātra biedrība paziņoja, ka vācu valodas kursi turpmāk notiks otrdienās un piektdienās.

Jā, Teni Upmali, tu esi viens velna vīrs. Tu esi aktieris aiz «un»...

1957

- Saki, Jānīt, kā dabū mākslīgo medu?
- No papīra puķēm, skolotāj!

G. Bērziņš

TŪTIŅDREIJENIEKU PATEICĪBAS

Tūtiņdreiju ciemata ēdnīcā mainījās pavārs, un visi tūlit saprata, ka gardežiem sāksies smagu pārbaudījumu laiki. Tagad ļaudis uz ēdnīcu gāja kā uz soda vietu, jaunā pavāra vāritās zupas saņēma kā rājienu, maltie strogonovi, šņiceles, bifšteki un citas kotletes garšoja kā atbrīvošana no darba, bet, esenču ķīselus ēdot, bija jādodomā par to, ka visi ir mirstīgi...

— Vai tiešām jūs nevarat aizvērt šo bezsirdī, šo antipavāru? — tūtiņdreijenieki sūdzējās vietējās patērētāju biedrības vadībai. — Iet pusdienot mūsu ēdnīcā ir tas pats, kas sviesta vietā uz maizes sme-rēt zaļās ziepes! Vai jums garšo zaļās ziepes?

Patērētāju biedrības valdes vīriem zaļās ziepes, protams, negar-šoja, un viņi kļuva domīgi. Taču pat domīgi valdes vīri nevar neko izdarīt pavāram, ja viņš godīgi saber katlā visu, ko saņēmis no-liklavā.

— Nevaram... Neko nevaram līdzēt... — viņi plātīja rokas. — Ar zagli mēs tiktu galā viens divi. Godīgam drauķa speciālistam mēs nekā padarīt nevaram...

Pēc šādas atbildes tūtiņdreijenieki kļuva kašķīgi un neiecietīgi. Bet kašķīgs cilvēks sāk visapkārt manīt tos trūkumus, kam miermīlīgs pilsonis paiet garām gluži vienaldzīgi. Vēl vairāk! Miermīlīgs cilvēks, ieraudzījis gar zemi pakritušu trejgalvainā zaļā drauga pievārētu na-badziņu, palīdzēs viņam piecelties un nogādās mājās. Neiecietīgs cil-vēks zvanīs iecirkņa pilnvarotajam:

— Vai jūs zināt, ko pļēguri mūsu parkā dara?! Viņi taču dzer tieši no pudeļiem! Un hulīgāni!.. Tie vispār nav izturami, viņi pie-sienas garāmgājējiem un lieto sliktus vārdus! Vai tā ir kārtība?! Nē, tā nav kārtība, bet jods viņu zina kas!

Tūlīndreijenieki redzēja, kurnēja, lādēja ēdnicu, patērētāju biedrību, kārtības sargus un biedru tiesu. Pusdienlaikā viņi sēdēja uz ēdnīcas kāpnītēm, ēda sviestmaizes, piedzēra no termosiem kafiju vai tēju un katram garāmgājējam stāstīja:

— Aiz šim te durvim strādā cilvēks, kas no labiem produktiem spēj izgatavot draņķi! Ja jums personiskā dzīvība un veselība dārga, ēdiet labāk sausu maizīti, bet nenāciet tuvumā šī pavāra kotletēm un šnicelēm!...

Saubu nav, pēc šādas reklāmas tie, kas vēl gribēja dzīvot, gāja ēdnīcai apkārt ar lielu likumu. Bet dzīvot gribēja visi.

Nedēļu šēfpavārs turējās kā klints. Viņš nosodoši raudzījās uz sēdētājiem caur logu, laukā nenāca un visu izvārīto un izcepto veda uz tuvējā kolhoza cūku fermu. Pēc nedēļas viņš iznāca uz kāpnītēm drūms, bāls, drebošām rokām.

— Degl — viņš žultaini sacīja. — Plāns deg, ēdieni iet bojā, cūkas vairs neēd... Esiet jēl cilvēki, nāciet iekšā un pasūtiet kaut saldo ēdienu! Ja neēdisit jūs, apēdis mani...

Taču tūlīndreijenieki nebija noskaņoti apžēloties par pavāru, kas nevēlējās viņus ēdināt, kā pieklājas.

— Paklausieties, cienījamais! — viņi teica. — Nevienam no mums nav iebildumu glābt gan jūs pašu, gan jūsu plānu un prēmijas. Taču ar norunu, ka viras katlos jūs neaizmirsīsiet pielikt arī kripatiņu savas personiskās sirds. Vecais šefs vienmēr tā darija, un viņu neviens neēda...

Pavārs brīdī drūmi miņājās uz kāpnītēm, smagi pūta, tad papurīnāja galvu.

— Mana sirds ēdienu kalkulācijā nav paredzēta... — viņš sacīja. — Bet visu pārējo jūs saņemat pilnā svarā un mērā.

Pēc tam sabozies devās atpakaļ uz savu podu un katastrofu valstību. Tūlīndreijenieki apēda savas sviestmaizes un devās uz biedru tiesu.

— Vecīti! — viņi teica biedru tiesas priekšsēdētājam. — Cik ilgi tas tā turpināsies?! Dzērāji dzer, huligāni kaujas, bet pavārs savu sirdi laikam taupa nezkādiem galvaspilsētas restorāniem... Mēs taču esam tā novārguši, ka parkā pat rādīties vairs nedrīkstam, huligāniem

pretsparu dot nespējam, bet no sviestmaizēm vien spēks kaulos nera-
disies. Domā, vecīt, domā, kamēr vēl Tūtiņdreijas nav pagalam!

Biedru tiesas priekšsēdētājs paraudzījās uz vīriem, saprata, ka pra-
sība domāt ir visas sabiedrības prasība un apsoliya vistuvākajā nā-
kojnē kaut ko izdomāt. Mēs sametām naudu, nopirkām pamatīgu lasi
un trīs dienas barojām priekšsēdētāju ar lašmaizītēm, jo lašos ir fos-
fors, bet fosfors veicina domāšanu.

Ceturtajā dienā priekšsēdētājs fosforu bija uzkrājis pietiekamā vai-
rumā.

— Tas ir labi, ka mums ir šāda ēdnīca! — viņš sacīja. — Tas ir
pat brīnišķīgi! Citiem nav, bet mums ir!

Mēs saskatījāmies.

— Tas gadās, ja ieēd bojātu zivi... — kāds dziļdomīgi sacīja.

— Nē, nūdien tas ir labi, ka mums ir šāda ēdnīca! — priekšsēdē-
tājs moži turpināja. — Ar ēdnīcas palīdzību mēs viens divi savaldī-
sim hulīgānus un pļēgurus!

Mēs neticīgi kratījām galvas. Visi pazina Tūtiņdreiju lielāko dau-
zoņu Murmulī. Ja viņš kādu aiztika kaut vai tikai ar kreiso roku,
no cilvēka palika pāri slapja vieta. Un te nelīdzēja ne biedru tiesa,
ne diennaktis, ne pat labošanas darbi darba vietā. Murmulis par to
tikai smējās un turpināja aiztikt Tūtiņdreiju pilsoņus.

— Tagad viss mainīsies, tagad viss kļūs citādi! — priekšsēdētājs
apzvērēja un jau nākamajā dienā Murmulim, kurš kārtējā kautiņā
alkal bija atstājis vienu slapju vietu, sarīkoja biedru tiesu.

— Kaujies? — priekšsēdētājs vaicāja.

— Fakti! — Murmulis pašapzinīgi piekrita. — Kā vilku ar kreis-
so... Lai tie vārguļi netaisās pa kājām...

— Skaidrs! — priekšsēdētājs secināja. — Tālad vainīgs esi. Bet,
ja esi vainīgs, sodsim pēc visas likuma bardzības!

— Lai notiekt! — Murmulis neiebilda. — Ja jums lik ļoti gribas, so-
diet, rājiet, nopeliet! Liela muīža! Kādu sodu tad jūs man šoreiz uz-
liksiet?

— Neko īpašu... — priekšsēdētājs rāmi sacīja. — Joka pēc pie-
spriedsim tev trīs mēnešus spaidu ēdināšanas mūsu ēdnīcā.

Murmulis gardi nosmējās un no biedru tiesas zāles taisnā ceļā

aizslāja uz ēdnīcu. Aculiecinieki zināja stāstīt, ka viņš tur notiesājis visu, kas bijis pagatavots, un prasījis vēl.

— Nu, ko tu panāci? — tūtiņdreijenieki vaicāja biedru tiesas priekšsēdētājam. — Tas rīma pat akmeņus spēj grauzt!

— Akmeņus varbūt, bet ne ēdnīcas ēdienus, — priekšsēdētājs atbildēja. — Pacietieties, gan redzēsiet...

Vīri pacietās un jau trešajā dienā ieraudzīja, ka Murmulis skrien pa ciemata galveno ielu, bet viņam pakaļ dzenas kārtības sargi.

— Es vairs nevienu neaiztīkšu! Nelieciet man ēst ēdnīcā! Es būšu labs... — Murmulis sauca, taču nekas nelīdzēja. Murmulis notvēra un aizveda atpakaļ. Vienlaikus biedru tiesa nosūtīja spaidu ēdināšanai vēl trīs rūdītākos alkoholiķus un vienu amatieri pipētāju, kas pašapkalpošanās veikalā bija nocēlis cigarešu bloku.

Pavārs staigāja laimīgs un smaidošs, Saticis uz ielas biedru tiesas priekšsēdētāju, pavārs zemu klanījās viņa priekšā un aicināja ciemos. Mēs sapņos redzējām kūpošas zupas bļodas un brūni apceptus cepešus un gaidījām, kas no tā visa galu galā iznāks.

Murmulis izturēja trīs nedēļas. Ceturtajā nedēļā draugi aizveda viņu no ēdnīcas, balstīdami no abām pusēm. Tik rāms bija kļuvis Tūtiņdreiju lielākais kauslis.

Tagad Tūtiņdreijas ir mierīgākais un kārtīgākais ciemats rajonā, Parkā neviens nedzer, dejās neviens negrūstas un, ja autobusā kādam nejauši gadās uzmiņ otram uz varžacīm, vainīgais pusstundu atvainojas cietušajam. Bet visbriesmīgākais lāsts ir: «Kaut tu mēnesī ēdnīcā pusdienotu!» Izdzirdis šos vārdus, cilvēks kļūst bālāks par streptocīda tableti, dreb un lūdz ņemt jaunos vārdus atpakaļ.

Vienīgais, no kā tūtiņdreijenieki šobrīd baidās, — ēdnīcu finansiāli saimniecisku aprēķinu dēļ var slēgt un pēc kapitālā remonta iekārtot tanī kafejnīcu.

Lai tas nenotiktu, Tūtiņdreiju vīri pēc īpaša grafika katrs savu reizi ēd pusdienas ciema ēdnīcā un pēc tam ierosinājumu grāmatā raksta dziļi izjustas pateicības. Pavāram. Par garšīgiem ēdieniem.

ARNOLDS AUZIŅŠ

ZAGLIS

Pie durvīm zvana.
Es ceļos kājās.
Ja tas ir Žanis, —
Es neesmu mājās.

Man nav ko žēlot
Šo blēdi Žani,
Ja draugu tēlo,
Bet apzog mani.

Nē, ne jau naudu
Viņš man ir zadzis,
Bet, ja es raudu,
Tad pilns ir vādzis.

Ar mēli slaidu
Viņš kulsta niekus
Un zog man laiku,
Un atņem prieku.

Bez vārdiem.

A. Muhāns

MAIJA KUDAPA

KĀ AUDZINĀT VĪRIEŠUS

Divi praktiski padomi ģimenes dzīvē

I padoms (vīra audzināšanai)

- Mīļais, vakariņas gatavas! Lūdzu, pie galdat
- Paklausies, man tev kaut kas jāsaka.
- Nāc nu, mīļais, citādi atdzisis.
- Es teicu: man ar tevi jārunā!
- Labi, labi, mīļais. Ja jau jārunā, tad parunāsim, Tikai vispirms paēd. Lai neatdziest.
- Nē, tas ir neizturami! Un tad tu vēl brīnies, ka es tevi pametu.
- Tu mani pamet? Pirmā dzirdēšana!
- Pirmā vai pēdējā! Vienreiz tas bija jāpasaka. Jā, es aizeju!
- Kā, un vai pavisam?
- Jā, pavisam. Esmu sastapis sievieti, kura mani mīl un saprot.
- Es arī tevi mīlu un saprotu.
- Lūdzu, tikai bez histērijas!
- Bet, mīļais...
- Un nemēģini mani atrunāt! Tas ir izlemts galīgi un negrozāmi!
- Dieva dēļ, dārgumiņ...
- Es ceru, mēs iztiksim bez scēnām. Man tiešām žēl, bet tur nekā vairs nav grozāms. Aizeju jau šovakar. Es nespēju bez viņas dzīvot.
- Rūtainais uzvalks ir ķīmiskajā tīrītavā.
- Kāds uzvalks?
- Rūtainais.
- Nekļūsti banāla! Ar uzvalku tu mani nenoturēsi!

- Te ir ķīmiskās tīrītavas kvīts.
- Smieklīgi!
- Trīs krekli, apakšbikšītes un visi kabatas lakati ir iemērkti.
- Ko tu ar to gribi teikt?
- Es tos ieliešu ar visu pulverūdeni polietilēna maisiņā. Pasaki viņai, ka mutautiņi vēl nedaudz jāpavāra...
- Nu, vai zini! To sievieti tu neaiztieci! Tas ir tāds cilvēks...
- Nu, protams! Tev taču ir lieliska gaume, mīļais! Tu varēji izvēlēties tikai labu sievieti.
- Paklausies! Man šķiet, tu par mani pīrgājies!
- Kāpēc gan lai es to darītu, mīļais? Es tevī patiesi mīlu, un mana karstākā vēlēšanās ir, lai tev būtu labi.
- Brīnums, kā tu tā zini, vai man tur būs labi vai slikti? Tu taču to sievieti neesi pat redzējus!
- Es jau teicu: es pilnīgi paļaujos uz tavu gaumi. Kuru koferi tu ņemsi — lielo vai mazo?
- Un tādā brīdī tu spēj runāt par koferiem!!!
- Bet, mīļais, tu taču nevari tur dzīvot pliksi! Zini, ņem labāk lielo. Es tūlīt to sakravāšu. Tā. Krekli tur, zeķes šeit. Pīdžamas. Bārdaš skujamais. Mīļais, bet ko mēs iesāksim ar enciklopēdiju? Koferi tā neiet iekšā.
- Tu esi neliete, neliete, neliete...
- Bet, mīļais!...
- Tikai tagad es saprotu, kādu čūsku visu laiku esmu sildījis sev azotē!
- Dārgumiņ, ko tu runā!
- Tagad es visu saprotu! Kas ir šis vīrietis?
- Kāds vīrietis?
- Neizliecies! Tev ir mīļākais! Vai sen?
- Mīļais, nu kā tu vari tā domāt...!
- Nē, tu man pasaki: vai sen jau tu pīnies ar to pretekli?
- Dārgumiņ, es tiešām ne ar vienu nepīnos. Un kur nu vēl ar pretekli! Beigsim runāt muļķības! Viņa, droši vien, jau gaida, Vai tu ņemsi arī kādu segu un palagu?

— Tul... Un es tev vienmēr tā ticēju! Paļāvos uz tevi vairāk nekā pats uz sevi! Nē, to es no tevis negaidīju! Padod spoguli!

— Spogulī? Kāpēc spogulī? Tu gribi to saplēst?

— Nē, gribu paskatīties, vai man jau neaug ragi!

— Kā tu vari runāt tādas aplamības! Tu taču zini, ka es mīlu tikai tevi.

— Nemelol Sieviete, kas mīl, nespēj domāt par enciklopēdiju un apakšbiksītēm brīdī, kad vīrs viņu pamet!

— Nav tiesal Tieši sieviete, kas mīl, padomā par visu, kas mīļotajam vīrietim vajadzīgs! Ja gribi, es tev ieliešu termosā zupu. Tu taču vakariņas tā arī nepaēdi.

— Beidz spēlēt teātrī! Tu labi zini, ka es nekur neiešu.

— Bet, mīļais, kā tad tā? Tu taču teici, ka nespēj bez šīs sievietes dzīvot. Tev būs grūti bez viņas. Nē, nē, labāk ej.

— Nē, neiešu. Neiešu, vai saproti! Tu mani pat dzīdama neaizdzīsi! Sauc kaut miliciju!

— Bet, mīļais! Es taču tevi nedzenu! Tu pats gribēji...

— Kā tad! Pats gribēju! Likumīgais vīrs vēl nav pa durvīm ārā, bet viņa jau domā, kā ātrāk ievest mājā citul! Tad iegaumē: otru tādu kā mani tu vairs neatradīsi. Bez manis tu aiziesi postāl! Tu esi pārāk naiva, tu domā, ja vīrietis tev pasaka pāris komplimentus, — tā jau ir mīlestībal! Nē, mana dārgā, tikai es, es vienīgais tevi mīlu un saprotu pa istam... Apsoli, ka tu nekad, nekad mani nepametīsi!

— Es tev apsolu, mīļais! Es tevi nekad, nekad nepametīšu! Ai, dārgais, es jau teicu, ka vakariņas, kamēr runāsimies, atdzīsi! Tūlīt, tūlīt, mīļais, es tās atkal uzsildīšu!

II padoms (dēla audzināšanai)

— Jurīt, ko es redzu? Tu atkal sēdi pie televizora? Vai tad esi jau izmācījies?

— Mums uz rītdienu nekas nav uzdots!

— Nestāsti niekus un tūlīt sēdies pie grāmatām!

— Nu, mammucīt, nu lūdzul! Goda vārds, man ir tāda jūšana, ka rīt mani neizsauks!

— Toties man ir tāda jušana, ka parīt man atkal būs jāiet pie klases audzinātājas! Starp citu, vecmāmiņa teica, ka aizvakar tu esot bijis uz filmu, ko drīkst skatīties tikai pieaugušie!

— Nav taisnībal To filmu es redzēju jau pagājušonedēļ!

— Ar tevi taču vienkārši nav iespējams runāt!... Un, Jurīl Kas tad tas? Tu smēķē?

— Nē, mammucīt, es tikai iemēģinu!

— Nu gan man vienreiz pietiek! Labi! Turpmāk vari darīt, ko gribi! Es vairs neteikšu ne pušplēsta vārda!

— Tiešām, mammucīt? Tādā gadījumā es iziešu sētā mazliet paskraidīt ar puikām!

— Tagad? Melnā naktī?

— Nu, bet tu jau pati teici...!

— Ak jā! Manis pēc dzīvo kaut līdz ritam! Un neaizmirsti paņemt divriteni un pabraukāt skvērā pa celiņiem! Nu, ko tu vēl stāvi, ņem riteni un ej!

— Es labāk tāpat... bez riteņa...!

— Kāpēc tā? Tu taču mūžīgi daudzies apkārt, vienalga, vai es tev atļauju vai neatļauju!

— Nu jā... Bet pagājušo reizi es parkā uzbraucu virsū vienam tēvocim...!

— Nu brīnīšķīgi! Ej un uzbrauc vēl kādam! Es taču teicu, ka turpmāk neko tev neliegšu...!

— Jā, bet es sasīfos...!

— Vēl labāk! Tā kā tu man tūlīt ņemtu riteni un ietu un sasīstos vēlreiz!

— Bet man vairs negribas...!

— Kā nu var negribēties darīt blēņas... Nu tad paķircini vismaz kaimiņienes Nēronu!

— Es jau ķircināju! Viņš kož!

— Es nezinaju, ka tu esi zaķpastala!

— Neesmu vis zaķpastala! Dabas zinību kabinetā es paspiedu ģindenim roku. Un apgāzu pudeli ar čūskām!

— Ar dzīvām?

— Kāpēc ar dzīvām? Ar marinētām...!

— Tad tā nebija nekāda varonība! Es tev tūlīt iedošu pagraba atslēgu! Aizej un izgriez visai mājai drošinātājus! Lūk, tas būs vīrišķīgs solis! Padomā, cik daudz nepatikšanu tu mums visiem sagādāsi! Turklāt pagrabā tu, droši vien, apmaldīsies! Te ir atšlega, un, ja gribi, vari ņemt līdzī sērkokļņus. Iespējams, ka mēs tevi atrodam tikai nākamajā dienā.

— Mammucīt, labāk kādu citu reizi... Zini, es atcerējos, mums rīt ir ļoti grūtas stundas!

— Nesaprotu, kas tu par puiku! Izej vismaz sētā un izdauzi kādu loģu! Varbūt sētnieks tevi aizved uz milicijas bērnu istabu...

— Mammucīt, lūdzu, es labāk pasēdēšu mājās un vēl mazliet pamācīšos...

— Bet, Juri! Esī taču cilvēks un liec vienreiz nost tās burtnīcas! Pa televizoru tūlīt rādīs detektīvfīlmul! Esmu pārliecināta, ka rīt tevi neizsauks!

— Jā, bet ja nu izsauc!

— Vai nu viens divnieks vairāk vai mazāk! Tik un tā ceturksni beigsī kā nesckmīgaist!

— Nebeigšu vis! Tieši otrādit! Es būšu teicamnieks!

— Nekādā gadījumā! Es tev aizliedzu būt teicamniekam!

— Bet es būšu!

— Pamēģini tikai!

— Būšu!

Un viņš bija arī. Jo bērni jau nekad neklausā saviem vecākiem,

— Uzmini, kas ieradās palīgā!

V. Zukiš

— Mehanizācijai Mehanizācijai Mehanizācija jums nepalīdzēs atgūt
slaido līniju!

E. Ošs

J. VAICŅONS

Izturas nopietni,
domā nopietni,
raksta nopietni,
bet iznāk jocīgi.

JURIS VAICŅONS

«INTERPOLAM» — SEVIŠĶI SLEPENI!

Daru jums zināmus dažus faktus, saistītus ar mīklainā starptautiskā mēroga nozieguma izmeklēšanu.

Pirms divām nedēļām, skatoties krāsainu dokumentālo filmu par Neapoles nacionālo muzeju, manu uzmanību piesaistīja aizdomīgs subjekts 43. lieluma zamšādas korpēs. Viņš manāmi atpalika no ekskursantu grupas un, villīgi glūnēdams, kaut ko pierakstīja blociņā.

Vakar, uzzinājis, ka muzejam nozagta Pītera Breiģeļa glezna «Miantrops», aizdomu dzīts, devos filmu skatīties otrreiz un šoreiz šau-

bīgajā subjektā sazīmēju savu komunālā dzīvokļa kaimiņu Alfrēdu Vecrumpi, kurš mūsu mājā jau tiek turēts aizdomās par veļas striķa zādzību bēniņos.

Esmu pārliecināts, arī vērtīgo gleznu nozadzis tieši viņš.

To apstiprina sekojoši fakti:

1) gleznas nolaupīšanas laikā Vecrumpis Rīgā nav bijis. Viņš pats apgalvo, ka šajā laikā palīdzējis brālēnam Piltenē zāgēt malku, bet viņam nedrīkst ticēt;

2) pirms mēneša redzēju Vecrumpi pērkam saulesbrilles, bet tās zīmē pie mums nemaz nav vajadzīgas!

Jāsecina, ka braucienam uz Neapoli viņš gatavojies jau laikus un bēniņos pazudušo auklu būs paķēris līdzī, jo, kad gleznu nozog, tā taču jāiesaiņo un kārtīgi jānosien.

Sorīt, it kā lai palūgtu sērkociņus, iegāju pie Vecrumpja un apskatīju viņa istabu. Gleznas tur nebija, un tas vēl vairāk palielina aizdomas. Skaidrs, darīšana ir ar rūdītu recidīvistu, kurš visu smalki izdomājis, un tātad uz viegļu atmaskošanu te nav ko cerēt.

Izejot no viņa istabas, tišām nometu sērkociņus zemē, lai pieliecies apskatītu zamšādas kurpes tuvāk.

Aizdomas apstiprinājās — kurpes bija pilnīgi tīras. Tātad, baidīdamies no atmaskošanas, tālā ceļa putekļus viņš pasteidzies notīrīt, viltīgs gan, nelietis!

Paši saprotat, tik bīstamu superblēdi viens aizturēt nekādi nespēju, tādēļ iegriezoz tuvākajā milicijas nodaļā, kur iepazīstināju darbiniekus ar augšminētajiem faktiem.

Izlasījuši ziņojumu, viņi mani pasūtīja tālāk. Cik sapratu, pie jums — noziegumu apkarotājiem starptautiskā mērogā.

Lai pilnīgi atmaskotu un neitralizētu veļas auklu un gleznu lau-pītāju, ierosīnu rīkoties šādi.

Iegriezieties pie Vecrumpja, viņu iepriekš nebrīdinot, un saktiet, ka jūs par pieņemamu cenu pārdodat ķirbju sēklas. Kad būsiet izrunājušies par ģimenes dārziņiem, suņu kopšanu, vistu mēsliem un melno rutku vietu uzturā, it kā starp citu, ievaicājieties, vai saimniekam nav vajadzīga Breigeļa glezna «Mizantrops». Ja Vecrumpis atbild, ka nē,

tad las nozīmē, ka šī glezna jau ir pie viņa un jums tikai atliek grābt šo ciet.

Ja vecais atbild «Jā, vajag!», tad tūlīt jautā: «Vai tev, blādi, ar oriģinālu nepietiek?»

Atbildi negaidiet. Sapratis, ka spēlīte zaudēta, Vecrumpis muks, tāpēc žigli grābiet viņu ciet. Izvediet gaiteni un neuzkrītoši trīs reizes pieklaunājiet pie manām durvīm, tad es zināšu, ka nelietīgais kaimiņš beidzot ir aizvākts un kopējo tualeti no rītiem es varēšu izmantot, cik ilgi patīk.

P.S. Pēc izlasīšanas apēst!

J. BULOTA

TRŪKUMI UN PASĀKUMI

Uz kolhozu «Saulainais rīts» no galvaspilsētas atbrauca augsta amatpersona. Kolhozniekus sasauca uz sapulci. Amatpersona norunāja krietnu stundu, bet neviens negarlaikojās. Par ļoti vārīgu jautājumu, redz, runāja: kā atklājami trūkumi. Un, pats svarīgākais, — mudināja droši kritizēt, neskatīties, kādu amatu kurš ieņem. Iekams trūkumi nav izcelti dienas gaismā, viņš uzsvēra, nav iespējams veikt pasākumus to novēršanai.

Lektori un referenti gadās visādi, bet šis runāja tiešām no sirds. Visus pārliecināja.

Kad amatpersona aizbrauca, kolhoznieks Jokaitis bez liekas kavēšanās aizjoza pie priekšsēdētāja.

— Labdien, priekšsēdētāj! Gribu atklāt vienu trūkumu... — Jokaitis skaidri un gaiši paziņoja.

— Nejauc man galvu. Pašlaik man ir darīšanas, pienāc kādu citu dienu... — priekšsēdētājs, it nemaz nenobijies, viņam atbildēja. Ar kaut kādu vīreli no rajona iekāpa «Moskvičā» un aizrūcināja uz ezera pusi, putekļi vien nokūpēja.

Jokaitis atnāca citā dienā.

— Es neciešu, ka man lasa morālit

U. Mežavilks

KALENDĀRA REFORMA

Kad iepriekšējā gada kalendārs bija nācis klajā, es, kā jau tas apzinīgam sastādītājam pienākas, iegādājos to viens no pirmajiem.

Pirmām kārtām, protams, pārbaudīju, vai gadagrāmātā nav ieviesušās iespaiduma kļūdas, vai nav sajauktas svinamās dienas, vai nav radušās neieplānotas tukšas vietas. Kad šī pārbaude bija galā, nolēmu pārlasīt visu, tā teikt, vēlreiz ar skaidru galvu. Šī lasīšana ilga veselu nedēļu, un, kad beidzot aizvēru pēdējo lapu, biju nonācis pie ļoti paškritiska secinājuma — proti, gadagrāmata varēja būt daudz interesantāka un pilnīgāka.

— Tev taisnibal — manas domas apstiprināja arī uzticamais draugs Bakalejiņš. — Nav tādas lietas, kuru nevarētu uzlabot! Piemēram, kad es vēl dzīvoju ar savu pirmo sievu...

Mans draugs ir precējies sešas reizes, tāpēc, baidīdamies, ka viņš sāks atstāstīt visu savu biogrāfiju, es Bakalejiņu steidzīgi pārtraucu.

— Bet ko tad man darīt?

— Jāsasauc lasītāju konferencē! — aci nepamirkšķinājies, Bakalejiņš ierosināja. — Tādā veidā tu vislabāk uzzināsi, kā vēl kalendārā trūkst.

Ieteiktā ideja pirmajā mirklī man likās tīri pieņemama. Tāpēc, ilgi negudrodams, sarunāju ar savu namu pārvaldi, ka viņu klubā notiks «Dadža gadagrāmatas» apspriešana.

Atzīstos, neko lielu no šīs konferences es negaidīju.

«Lasītāju masa savā būtībā ir diezgan inerta un pieticīga,» es spriedu. «Droši vien saslavēs mani un prasīs, lai kalendārs iznāktu lielākā tirāžā.»

Bet šoreiz es pamatīgi pārrēķinājos.

— Kur ir sastādītājs? Es gribu viņu redzēt! — Bakalejiņš vēl līgā nebija spējies atklāt konferenci, kad tribīnē uzrāpās velnišķīgi dusmīgs bārdains večuks. — Lai neslēpjas!

— Es nemaz neslēpjos... — drošības pēc ierāvis galvu plecos, es piecēlos, — Lūk, te es esmu.

— Ak tad šitāds jūs esat, — večuks mani kritiski nopētīja.

— Jā... — es kautrīgi atbildēju.

— Tā jau domāju! — iefurējis nelielu pauzi, runātājs turpināja,
— Ka jūs lepotos ar patstāvīgām oriģinālām idejām, to jums pārņemst
nevar. No pirmā acu uzmetiena skaidrs.

— Ko jūs ar to gribat teikt? — nosarcis jautāju.

— Tikai to, ka jūs taisāt pakaļ citiem kalendāriem. Tikai to!

— Tā gluži nav! — es sāku taisnoties. — Mums ir cits profils,
cita pieeja, citi uzdevumi...

— Cits profils! Zirgiem jāsmejas! — vecītis mani pārtrauca. — Un,
atšķīris «Dadža gadagrāmatu», viņš sāka skaļi lasīt: — Pirmajā jan-
vārī vārda diena ir Laimnesim. Otrajā — Indulim. Trešajā — Mier-
valdim, ceturtajā — Spodrai, piektajā — Simanim...

— Pilnīgi pareizi! — izņēmis no portfeļa jaunāko «Sieviešu kalen-
dāra» eksemplāru, es žigli to salīdzināju ar «Dadža gadagrāmatu» un
apstiprināju. — Viss kārtībā! Arī «Sieviešu kalendārā» pirmajā janvārī
svin Laimnešus, otrajā — Indulus, trešajā — Miervalžus...

— Tur jau tā lieta, — bārdainis mani atkal pārtrauca. — «Lauk-
saimniecības kalendārā» tas pats, «Tautas kalendārā» tas pats. Arī
«Dabas un vēstures» kalendārā tie paši vārdi...

— Bet ko tad jūs gribat? — bezpalīdzīgi noplātījis rokas, jau-
tāju. — Lai es izdomāju jaunus vārdus?

— Tieši tāl — bārdainais vecītis iesaucās. — Es gribu, lai «Dadža»
kalendārā būtu dadziski vārdi, tādi, piemēram, kā Dzelksnis, Adatiņa,
Smieklgrandis, Smaidmutite...

— Bet es gribu parunāt par jubilejām. — Kad pirmais orators bija
beidzis sava priekšlikuma izklāstīšanu, vārdu ņēma nīprš sievišķis,
— Kāpēc jūs savā kalendārā neatzīmējat pazīstamu cilvēku dzimšanas
dienas?

— Nav tiesa! — es iesaucos. — Pērn atzīmējām Tautas rakstnieces
Annas Sakses septiņdesmito dzimšanas dienu, šogad atzīmēsīm
rakstnieka Zigmunda Skujiņa piecdesmito dzimšanas dienu...

— Bet Krūmlācim jūs neesat vēltījis nevienu vārdu! — sievišķis
spurojās pretim.

— Piedodiet, bet kas tas Krūmlācis ir? — es jautāju. — Es par
viņu neko neesmu dzirdējis!

— Kaut kas neticams! — sievišķis izleica savu sašutumu par manu tumsonību. — Krūmlācis taču ir mans kaimiņš. To zina visi. Viņš ir dzimis 1915. gadā, un pērn viņam vajadzēja svinēt piecdesmit gadu jubileju...

— Nevar būt... — es iebildu. — Kā var svinēt piecdesmit gadu jubileju, ja cilvēks ir dzimis pirms sešdesmit gadiem?

— Dzimšanas dienai te nav lielas nozīmes, — sievišķis neļāva man turpināt. — Galvenais ir tas, ka es savu kaimiņu pazistu apaļus piecdesmit gadus! Bet jūsu kalendārā par to nav ne vārda!

— Pareizil — no zāles atkal atskanēja piekritošas balsis un starpsaucieni. — Un arī Makšķernieku un mednieku dienas jūsu kalendārā nav!

— Piedodiet... — es mēģināju konferences dalībniekus nomierināt. — Tik vienkārši, cienījamie biedri, tas nav izdarāms. Viss rūpīgi jāapsver un jāapdomā.

— Te nav ko domāt! — mani vārdi nozuda satraukto balsu jūrā. — Gribam citādu kalendāru!

— Es, protams, darīšu visu, kas ir manos spēkos! — steidzīgi apsoliju un pārgāju pie cita, pēc manām domām, mierīgāka, temata. — Ko jūs varētu teikt par kalendāra literāro daļu?

— Kāpēc jūs nemaz nedrukājat tādus atzītus smalka humora meistarus kā Zigmundu Skujiņu un Marģeru Zariņu? Kāpēc nepublicējat Imanta Ziedoņa epigramofānijas?

Jautājumu krusa sāka mani kapāt tik neganti, ka, godīgi runājot, galīgi apmulsu.

— Atbildi taču! — Bakalejiņš man bikstīja sānos. — Auditorija gaida!

— Godājamie lasītāji, — es svinīgi iesāku. — Darbi minētajiem rakstniekiem jau ir pasūtīti pirms vairākiem gadiem. Gaidiet! Labs nāk ar gaidīšanu.

— Kāpēc mums jāgaida? — zālē atkal sāka trokšņot. — Vai tad rakstnieki humora un satīras darbus raksta tik reti?

— Godājamie lasītāji, kad smieties, cik smielies un par ko smielties katrs rakstnieks pats zina. Tas ir viņa daiļrades virtuves noslēpums...

Mana piezīme pagrieza diskusiju mazliet citā virzienā. Kāda nama-
māte, mani pārpratusi, nikni iesaucās:

— Jā, un kāpēc jūs tik maz rakstāt par virtuves noslēpumiem? Kā-
pēc nedodat jaunas ēdienu receptes?

— Piedodiet, — cik iespējams mierīgā tonī atbildēju. — Ēdienu re-
ceptes ir sakopotas pavāru grāmatās.

— Gribam jaunas receptes! — atskanēja skali saucieni. — Kāpēc
nedrukājat pamācības, kad vajag smieties un kad nevajag?! Gribam
nodaļu «Taisīsim smieklus pašit!»

Konference noritēja veselās sešas stundas un turpinātos droši vien
vēl ilgāk, ja Bakalejiņš, glābdams stāvokli, nepaziņotu, ka ir jau vēls
un klubs tāpēc jāslēdz.

— Godājāmie lasītāji! — konferenci slēdzot, viņš teica. — Mēs
nupat saņēmām un ieprotokolējām 29 rakstiskus un 73 mutiskus priekš-
likumus, 41 ierosinājumu, 53 kritiskas piezīmes, 116 replikas, 18 aiz-
rādījumus un 16 novēlījumus. Ja visas prasības mēs izpildīsim, tad —
te Bakalejiņš ieturēja nelielu pauzi —, tad, kā esmu aprēķinājis,
jaunais kalendārs sastāvēs no 2560 lappusēm un svērs gandrīz četrus
kilogramus! Lai to sakopotu, apstrādātu un izdotu, būs nepieciešami
desmit gadi. Bet tas nozīmē, ka šo milzu kalendāru jūs saņemsiet
nevis 1976., bet tikai 1986. gadā. Vai jūs to gribat?

— Nē—ē! Negribam!... — Visi konferences dalībnieki pielēca kā-
jās un sāka protestēt. — Jauno kalendāru gribam jau nākamajā,
1976. gadā!

— Nu labi, darīsim pēc jūsu prāta! — Bakalejiņš atkal glāba
stāvokli. — Tādā gadījumā izdosim jauno kalendāru mazliet samazi-
nātā variantā — uz 256 lappusēm, tāpat kā iepriekšējost! — Bakale-
jiņš paziņoja un līdz ar to lasītāju konferenci slēdza.

Lasītāju konferences dalībnieki izklīda pa mājām apmierināti.

HARIJS HEISLERS

MĪĻĀKAIS DRAUGS

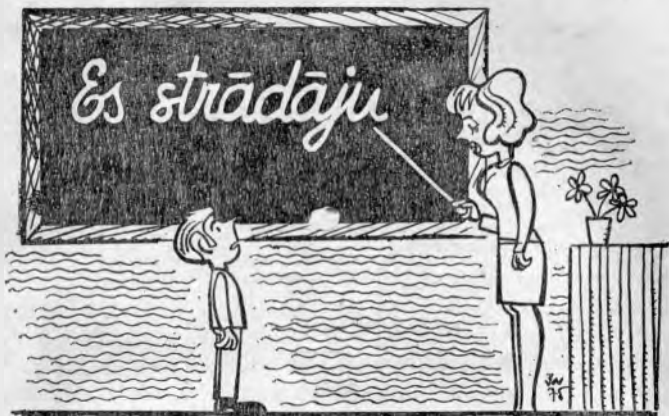
Draudzēties tik tikko sācis
Dažs ik dienas draugus mīj. —
Pēterītim brūnais lācis
Tikpat mīļš, cik vakar bij.

Brūnie samta sāni zvīļo,
Zaļās stikla acis mirdz...
Kā lai tādu neapmīļo
Un turklāt — no visas sirds?

Tikai pašam gribas zināt,
Kāds viņš draugs —
Vai cēls, vai Tsīts.
Jautājumu atrisināt
Vajag —
Vai tur lūst vai plīst!...

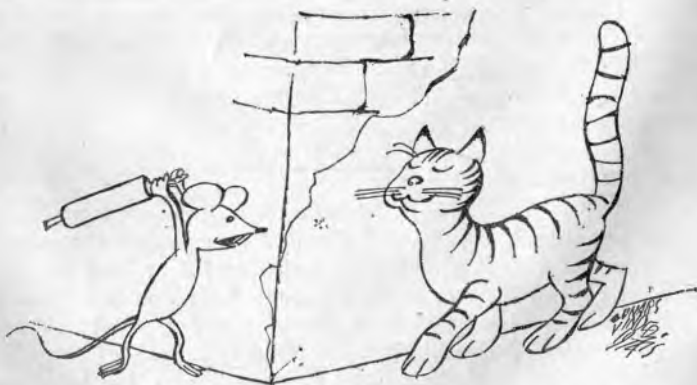
— Pēterīt, nu ko tu dari?
Vai nemaz nav lāča zēl?
Ausis nost un ļipa arī,
Izplūkātie vaigi kvēl.

Puika šņaukājas pa brīžam:
— Nē... Es lāci mīlēju...
Nenorāvu ausis tīšām,
Mīl vai nemīl, zīlēju.

- Kas tas par laiku?
— Darba laiks!

I. Meļgaitis

Bez vārdiem.

G. Vīndedzis

E. RIVA

GADSIMTA MAČS

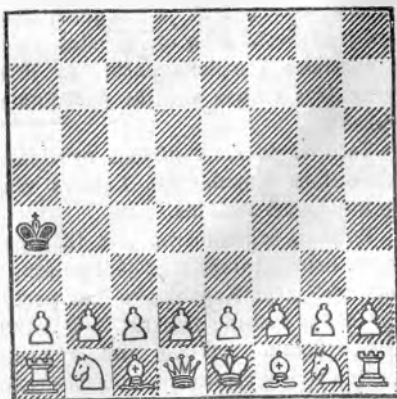
Katru darbdienu vilcienā, kas iet uz Rīgu, iekāpj vīrs sārziem vaiģiem un ērgļa skatienu. Ja vajadzīgs, viņš ar padusē pasisto kastīti iziet cauri visiem vagoniem, nolukodams pretinieku. Sahā. Viņš gatavs spēlēt ar jebkuru, bet vispirms dzen pēdas pilsonim, kas visvisādi mēģina noslapstīties un izlocīties, bet parasti tiek atrasts, un spēle sākas. Partijas ir spilgtas un visas vienādi augstā līmenī. Sārtvaidzis bieži izsaka vēlēšanos, lai katra viņa partija tiktu pierakstīta un saglabāta nākamajām paaudzēm.

Te tā ir, viena no visām.

Baltie: Sārtvaidzis. Melnie: Bēgulis.

1. Tā, tā. Klusums. 2. Tā, tā. Klusums. 3. Ahā, jau nepatīk. Vai es nespēleju par stipru? Klusums. 4. Nu, un kā šitas smeķē? (Tālredzīgs balto aprēķins ar lieliem stratēģiskiem nodomiem.) 4. ... Vēl jau nav, kam smeķēt (melnie mēģina atrast pretspēli). 5. Tad nu man jājautā, vai tikai spēlīte, ko jums bērnbībā mācīja vectētiņš, nebija ričračs. Nebija vis (melnie cenšas bloķēt balto centru). 6. Sahā es esmu nesaudzīgs. Nolidzinu pretiniekus tikpat kā ar buļdozeru. Nu tad pasakiet, ar kuru figūru uz kura lauciņa jūs gribētu saņemt baltu (balto draudi kļūst nopietni). 6. ... Vai jūs nevarētu beigt vārities? (Gājiens

korekts, tomēr tas neaptur balto uzbrukumu. Baltie izmanto jauninājumu, mēģinot spēlēt iesaistīt pārējās līgūras.) 7. Nu redzat, pilsoņi, kādas nešahiskas rupjības jāklausās briljantam spēles virtuozam! Klusums (melnie nav atraduši spēcīgāko turpinājumu). 8. Vai tai tautiņai, kuras augstmaņi bērna prātā! (Tas jau ir balto iebrukums melno flangā, pie reizes liekot visiem noprast, ka Sārtvaidzis taisās apspēlēt kādu no saviem priekšniekiem, varbūt brigadierī, varbūt ceha priekšnieku.) 8. ... Klusums. (Nevar atbildēt ar 8. ... «pats esat bērna prātā», jo jādomā par aizsardzību.) 9. Rokāde man vajadzīga pret gudrākiem! Klusums. 10. Vai tiešām šai vilcienā nav neviena, kas man varētu stāties pretī? Klusums. 11. Jā, vieni lielmeistari ir bīstami ar savu taktiku, citi ar stratēģiju. Es esmu bīstams ar abiem diviem. Klusums. 12. Skaista partija, domāju, ka to vajadzētu ievietot šaha hrestomātijā. Klusums. 13. Nezinu, kā citus, bet mani personīgi šahā visupirms saista skaistums! Klusums. 14. Jā, uzvara, kas ir manis cienīga! Klusums. 15. Gudra, gudra man galviņa, sadzen cūkas kūtiņā (sens variants no 16. gs.). 15. ... Sah! 16. Ko?! Mats! 17. Velns lai parauj, kā tad es to neredzēju! Tas vilciens arī mūžīgi kratās kā dulns pa tām pārmijām! (Šaha līgūras tiek noslaucītas ar vienu niknu rokas vēzienu.)

Saha traģikomēdija.
Stāvoklis pēc sešpadsmitā
balto gājiena. Kā tas varēja
notikt?

ARĪ JŪS VARAT UZVARET LIELMEISTARU!

Daudzi mūsu lasītāji jautā, vai šahists iesācējs var uzvarēt lielmeistaru? Protams, ka var! Ir pat vairāki paņēmieni, kā to izdarīt.

Pirmais un pats drošākais ir šāds. Jūs spēlējat ar lielmeistaru divas partijas. Vienu ar melnajām figūrām, otru — ar baltajām. Kad jūsu pretinieks uz viena galdiņa izdara gājienu ar baltajām figūrām, jūs šo gājienu atkārtojiet uz otra galdiņa un gaidiet. Tiklīdz lielmeistars uz otra galdiņa izdara gājienu ar melnajām figūrām, jūs tieši tādu pašu gājienu izdariat uz pirmā galdiņa. Varam garantēt, ka vienu partiju jūs noteikti uzvarēsiet vai vismaz nospēlēsiet neizšķirtu.

Otrs paņēmieni ir mazliet sarežģītāks. Izmantojot šo metodi, savā laikā kāds iesācējs uzvarēja pašu Kapablanku Lūk, kā tas notika.

Starptautiska turnīra laikā pie pasaules čempiona Laskera pienāca kāds nepazīstams šaha entuziasts un lūdza nospēlēt vienu partiju ar viņa dēlīti. Ērtības labad nepazīstamais ierosinājis spēlēt korespondenčšahu, tas ir, ar pasta starpniecību.

— Ja uzvarēsiet jūs, — nepazīstamais teica, — es jums došu piecsimt dolāru. Bet, ja gadījumā tomēr zaudēsiet, par ko es ļoti šaubos, jūs iedosiet man divi tūkstoši pieci simti dolāru.

Pasaules čempions partiju ar lielām grūtībām uzvarēja. Brīnumbērna tēvs nemaz nejutās apbēdināts un 500 dolārus Laskeram samaksāja.

Taču ar to šis notikums nebeidzās. Pēc vairākiem gadiem satīcis lielmeistaru Kapablanku, Laskers viņam šo gadījumu pastāstīja. Te nu noslēpums atklājās.

Izrādās, brīnumbērna tēvs tādu pašu priekšlikumu bija izteicis arī otram lielmeistaram. Tādējādi puisēns bija tikai vidutājs, Faktiski Laskers spēlēja ar Kapablanku, kas partiju zaudēja un bija spiests talantīgā dēlīti tēvam samaksāt 2500 dolāru...

Ir, protams, arī vēl trešais paņēmieni, kā uzvarēt lielmeistaru. Tas ir visvienkāršākais — jāiemācās labi spēlēt šahu.

Bez vārdiem.
Beigas. (Sākums 7. lappusē.)

U. Mežavilks

SATURS

tabulkalendārs 1976. gadam	3
Laika skaitīšana Latvijas PSR	4
Janvāris	8—13
Februāris	14—19
Marts	20—25
Aprīlis	26—31
Maijs	32—37
Jūnijs	38—43
Jūlijs	44—49
Augusts	50—55
Septembris	56—61
Oktobris	62—67
Novembris	68—73
Decembris	74—79
Jubilejas un jubilāri, humoreskas, dzejoļi, karikatūras	80—247
Mazajiem «Dadža» lasītājiem	248—249
Jautrais šahs	250—252
Tabulkalendārs 1977. gadam	254

**Latvijas PSR Žurnālistu savienība
DADZIS, 1976**

Mākslinieks J. Meigailis
Vāku zīmējis E. Ozoliņš
Mēnešu titullapas zīmējis E. Ozoliņš
Draudzīgo šaržu autori G. Vindedzis
un U. Mežavīks
Apsveikumu autors H. Heisters

Atbildīgais redaktors J. Palkavs. Izdevniecības
redaktore M. Mize. Mākslinieciskais redaktors
J. Jansons. Tehniskais redaktors J. Čakšs. Ko-
rektore V. Palkova. Izdevniecības korektore V. Bru-
ģiniece.

Nodota salkšanai 1975. g. 17. jūnijā. Parakstīta
iespiešanai 1975. g. 23. oktobrī. Papīra formāts
70×108/32 Tipogr. papīrs Nr. 3. 8 liz. iespiedl.;
13,44 uzsk. iespiedl.; 11,84 izdevn. l. Metiens
100 000 eks. JT 08630. Maksā 52 kap. Izdevniecība
«Zvaigzne» Rīgā, Gorkija ielā 105. Izdevn. Nr.
3351/109/74. Iespēsta Latvijas PSR Ministru Pado-
mes Valsts izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu
firdzniecības lietu komitejas tipogrāfijā «Cīņa»
Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40. Pasūt. Nr. 2198-L.